יודען, געדענקט, אז דער קאמף געגען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד דויערט!

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 204 | Łódź, Niedziela, 1 września 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ג׳ אלול תרצ״ה | № 204

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 .אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז פעטריקאווער 21, טעל

ווייצמאן מסכּים

איבערצונעהמען די פרעזידענטור פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

לוצערן, 31 (יט״א טעלעפ.)

ווייצמאן איז צוריקגעקומען פון וויקענד און האט אויסגעדריקט זיין הסכם איבערצונעמען די פרעזידענטור פון דער ארגאניזאציע אבער אונטער געוויסע בעדינגונגען. ער פאדערט נעמליך, אז עס זאלען צוגעצויגען ווערען צו דער עקזעקוטיווע צוויי זיינע נאענטסטע מיטארבייטער און פריינד לעאנארד שטיין און פראפעסאר נעמיער פון מאנטשעסטער.

אין די קולוארען שמועסט מען, אז ווייצמאן זאל איבערנעמען די פרעזידענטור פון דער ארגאניזאציע ווען סאקאלאוו זיין פארזיצענדער פון דער עקזעקוטיווע.

ווייצמאן איז היינט באלד צוגעטרעטען צו אונטערהאנדלען מיט די בעזונדערע פראקציעס וועגען שאפען די עקזעקוטיווע. די ערשטע בעראטונג האט ער אפגעהאלטען מיט דער ארבייטער-פראקציע. מארגען וועט ער אפהאלטען א בעראטונג מיט די גרופע א.

בסדרדיגע בעראטונג וועגען די נייע עקזעקוטיווע

די לינקע ווילען האבען 7 מאנדאטען

לוצערן, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

אין פערלויף פון פרייטאגדיגען און שבת-דיגען טאג זענען פארגעקומען די וויכטעדיגע געשפרעכען מיט ווייצמאנען און אנדערע וועגען שאפען די קאאליציע-עקזעקוטיוו. די פראגע וועגען ווייצמאנס קאנדידאטור אלס פרעזידענט איז נאך נישט אויפגעקלעהרט געווארען. אין דער ארבייטער-פראקציע איז מען נאך נישט אדורכגעקומען. אין דער ארבייטער-פראקציע איז נאך נישט אנגענומען געווארען די קאנצעפציע, אז סאקאלאוו זאל ווערען דער פרעזידענט פון דער ארגאניזאציע און ווייצמאן זאל ווערען לייטער פון דעם פאליטישען דעפארטאמענט. ס׳זענען אויפגעקלעהרט געווארען טערשידענע שטרייט-פראגען. דער קריזיס אין דער ווייצמאן-פראגע איז אבער נאך נישט אויפגעקלערט געווארען.

לוצערן, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

עס זענען פארגעקומען וויכטעדיגע אונטערהאנדלונגען וועגען שאפען די עקזעקוטיווע. די לינקע ווילען האבען 7 מאנדאטען. פאר דער גרופע א. ווילען זיי געבען 2 מאנדאטען, פאר „מזרחי" — 2 און פאר דער גרופע ב. — 1. דער „מזרחי" פאדערט אבער פאר זיך 3 מאנדאטען.

ארבייטער-פראקציע געגען אפ-וואדפן דעם טראנספער-אפמאך מיט דייטשלאנד

לוצערן, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

אין דער ארבייטער-פראקציע זענען פארגע-קומען לייידענשאפטליכע דעבאטען וועגען דעם טראנספער-אפמאך. ס׳איז בעשלאסען געווארען מיט א מאהרהייט שטימען נישט איבערצורייסען דעם טראנספער-אפמאך, נאר איהם אונטערוואַרפען דער קאנטראל פון דער עקזעקוטיווע, כדי אויסצומיידען מיסברויכען פון פריוואטע פערזאנען. דער פאר-שלאג פון דער מינדערהייט אפצוווארפען דעם טראנספער-אפמאך איז נישט אנגענומען געווארען.

די סוב-קאמיסיע פון קאנגרעס פארן טראנס-פער-אפמאך האט נאך קיין שטעלונג נישט אנגע-קומען.

דער דעלעגאט פון דער ארבייטער-פראקציע אין דער גלות-קאמיסיע האט זיך צוריקגעצויגען אלס פראטעסט צוליב דער שטעלונג פון דער אר-בייטער-פראקציע אין דער טראנספער-פראגע.

לוצערן, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

צווישן דער מינדערהייט פון דער ארבייטער פראקציע, וואס איז פאר אפווארפען דעם טראנס-פער-אפמאך מיט דייטשלאנד געפינען זיך א טייל דעלעגאטען פון פוילען און אמעריקא.

נישט-ציוניסטען ווילען האבען 50 פראצענט אין דער אגענץ

לוצערן, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

די וויכטעדיגע אונטערהאנדלונגען וועגען צוזאמענשטעל פון דער יודישער אגענץ האבען אנגעטראפען אויף שוועריגקייטען. די נישט-ציוניסטען ווילען איצט א העלפט ערטער אין דער אגענץ. עס איז גאנץ מעגליך, אז דער אפמאך, וואס איז געשלאסען געווארען אין 1929 וועט נישט בעניית ווערען. ביז איצט האבען די נישט-ציוניסטען גע-האט צוויי מיטגלידער אויף 15, איצט ווילען זיי האבען 50 פראצענט און מינדעסטענס 5 מיטגלי-דער. די נישט-ציוניסטען ווילען איצט האבען אין דער אגענץ א חוץ די אלטע מיטגלידער סענאטאר און העקסטער, נאך 3 און נעמליך: נעוויל לאסקי, אינזשיניער נאוואמיעסקי און מאקס קארפ פון אמעריקא.

נעכטען נישט פארגעקומען קיין פלענאר-זיצונג פון קאנגרעס

לוצערן, 31 (יטא טעלעגראפיש)

אויף שבת איז אווענד איז קיין פלענאר-זיצונג נישט צוזאמענגערופען געווארען, ווייל די קאמיסיעס האבען נאך נישט פערענדיגט זייער ארבייט.

וועלט-קאנפערענץ פון יודישע דאקטוירים

לוצערן, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

עס איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון דאקטוירים, וואס בעטייליגען זיך אין קאנגרעס. עס איז בעשלאסען געווארען צוזאמענצורופען א וועלט-קאנפערענץ פון יודישע דאקטוירים.

מען צופאהרט זיך שוין פון לוצערן

לוצערן, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

א טייל געסט ווי אויך אייניגע דעלעגאטען זענען שוין אפגעפאהרען פון קאנגרעס.

סאציאל-דעמאקראטען אין לוצערן

איינגעארדענט אנ׳אויפנאהמע פאר דער ארבייטער-פראקציע פון קאנגרעס

לוצערן, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

די סאציאל דעמאקראטישע פארטיי אין לוצערן האט איינגעארדענט אנ׳אויפנאהמע פאר דער ארבייטער-פראקציע אויפ׳ן ציוניסטישען קאנגרעס. ס׳זענען אנוועזענד געווען די אנפיהרענדע פערזענליכקייטען פון דער שווייצארישער סאציאל-דעמאקראטישער פארטיי. ס׳האבען גערעדט מצד די סאציאל-דעמאקראטען דער רעדאקטאר פון „טאגע-בלאט" קונץ און דער פארזיצער פון דער ס.ד.-ארגאניזאציע אין לוצערן דיזינג.

מצד דער ארבייטער-פראקציע בערל לאקער און אינזש. קאפלאנסקי.

ארגאן פון קאלאניע-מיניסטעריום

וועגען דער עליה קיין ארץ-ישראל

לאנדאן, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

די אפיציעלע צייטונג פון ענגלישען קאלאניען-מיניסטעריום „ניר איסט ענד אינדיא" האט פערעפענטליכט אן ארטיקעל וועגען ציוניסטישען קאנגרעס. די צייטונג שרייבט:

די פאדערונג צו פערשטארקען די עליה איז דער גרונד-לאזונג פון קאנגרעס, וואס ווערט מאטיווירט מיט עטישע און ווירטשאפטליכע מאטיוון.

די ענגלישע רעגירונג קען אבער נישט נאכ-קומען די פאדערונג, ווייל די ענגלישע פאליטיק מוז זיין גראדליניג. בנוגע ארץ-ישראל מוז מען זיך האלטען ביי דער אויפנאהמס - עפהיגקייט און בנוגע עבר-הירדן מיט דער פארמעלער אויסטייטשונג פון מאנדאט, וועגען בעשטימען די פארמען פון דער יודישער נאציאנאלער היים.

—=—

געשטארבען אנרי בארביס

מאסקווע, 31 (ספ. טעל.)

דער בעריהמטער פראנצויזישער שרייבער אנרי בארביס איז נאך א לענגערער קרענק היינט געשטארבען.

אנרי בארביס איז געווען איינער פון די אנגעזעהענסטע פראנצויזישע שריפטשטעלער, וואס האבען געלאזט הערען זייער ווארט ביי יעדער גע-לעגענהייט, ווען עס איז בעגאנגען געווארען א וועלכע עס איז אומרעכט. ער האט אויך אקטיוו געקעמפט געגען דער מלחמה-געפאהר און געגען פאשיזם. בעת דער וועלט-מלחמה האט ער דער ערשטער ארויסגעלאזט זיין בעריהמט אנטי-מלחמה ווערק דאס „פייער". די לעצטע יאהרען האט ער צוזאמען מיט ראמאן ראלאנען ארגאניזירט דעם קאנגרעס געגען מלחמה און געגען פאשיזם.

מיט בארביסעס טויט האט די וועלט-ליטעראטור פערלוירען איינעם פון איהרע בעסטע פארשטע-הער.

ביליגסטער קיין וויען צום קאנגרעס
אויספלוג
פון דער בייער ציוניסטישער ארגאניזאציע (ב. צ. א.)
אפפאהר מיט דער לאדזער פאבריקס-באהן דעם 5-טען סעפטעמבער 18^{00}
דאס אנקומען קיין וויען דעם 6 סעפטעמבער 6^{30} פריה
אפפאהר פון וויען דעם 12-טען סעפטעמבער
פון לאדז קיין וויען און צוריק קיין לאדז מיט פאס און וויזע
110.— זל.
א ספעציעלער רעדוקציע-פרייז
רעזערווירטע פלעצער.
איינשרייבונגען ווערען שוין אנגענומען אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט", פיעטריקאווער 21, טעלעפאן 224-71, יעדען טאג פון 11 ביז 8 אווענד
און אין רייזע-ביורא „וואגאן לי כוק", פיעטריקאווער 68. צוליב דער געהאלדיג גרויסער פרעקווענץ איז געווינשען וואס פריהער זיך איינצושרייבען.

בית ספר לנערים
„תחכמוני“
שענקיעוויטשא 3, טעל. 143-78

אכטונג עלטערן!
א רעליגיעז נאציאנאלע ערציהונג!
א רייכען פראגראם פון למודי קודש!
א פולען רעגירונגס פראגראם פון למודי חול!
בעקומט אייער קינד אין דער איינציגער תחכמוני־שול
אין לאדז, שענקעוויטש 3, טעל: 143-78.
איינשרייבונגען נעמט אן דער סעקרעטאריאט פון „תחכמוני“
פון 9 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אווענד.
די ליטונג.

בית־ספר עברי בן שבע מחלקות
„יבנה“
איז מודיע, אז די שולע איז איבערגעטראגען געווארען אין
א נייעם מוסטערהאפטען לאקאל אויף
פיעטריקאווער 111 (אלטע קאסטשושקי 48)
איינשרייבונגען אין אלע 7 קלאסען, ווי אויך אין דער פרעבעל־שולע
ווערען אנגענומען יעדען טאג, א חוץ שבתים פון 8 2 נאכמיטאג.

Z prawami gimnazjów państwowych
Prywatne Gimnazjum Męskie
I SZKOŁA POWSZECHNA
I. KACENELSONA
ul. Zawadzka 43, tel. 151-79
איינשרייבונגען אין אלע גימנאזיאל־קלאסען, ווי אויך אין אלע קלאסען
פון פאוושעכנע שולע נעמט אן די קאנצעלאריע טאג־טעגליך (אויסער שבת)
פון 10—1 פארמיטאג און פון 5—6 נאכמ. אויך ווערען אנגענומען קינדער
אין עלטער פון 4 ביז 6 יאהר אין
איינציגען העבעאישען גן־ילדים
(פרעבעל־שולע).

ביי א טראגישער אויטא־קאטאסטראפע איז דעם 19 אויגוסט 1935
ביי אונז פאוקנעריסען געווארען אין קאלדיטש (דייטשלאנד) אונזער
אונפארגעסליכער

נתן בעסער
אין בליהענדען עלטער פון 33 יאהר

וועגען וואס עס טיילען מיט אין טיפען צער
פרוי בעסער און 2 קינדער אין קאלדיטש, פאטער הענעך
בעסער אין לאדז, סאלקע בעסער בארצעלאנא, חנה'טשע
בעסער, לוקסענבורג, ליפמאן און זיסעל אורבאך. גריממא,
יחיאל און אידא אורבאך לייפציג, שווער שמואל אלטמאן,
טשענסטאכאו און איזאק אלטמאן, לייפציג.

די אלע, וואס האבען
לעבענס־פערזיכערונגס־פאליסען,
וואס זענען א געוויסע צייט נישט געצאהלט
געווארען און זאגאר אנולירטע קענען
ווערען דורך מיר אויסגעניי בעניייט און
ווייטער גילטיג, אזוי, אז דאס איינגע־
צאהלטע געלד זאל נישט פערלוירען ווערן.
ווענדעט זיך:
לאדז, פיעטריקאווער 145, וו. 5
ש. זילבערבערג אויס ווארשא
טעל. 203-94, מיגדליך פון 3 ביז 5 נ.מ.
פריער מיט גנבות פערזיכערונג געם
איך אן פאר אלע פערזיכערונג־געזעל־
שאפטען אויף גינסטיגע באדינגונגען.
אגענטען געזוכט.

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק
אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא־
טארישע פון 9—2 און פון 4—8 אווענט

ס'איז געפונען געווארען.
א מיליטער־ביכעל אויפ'ן נאמען דוד
שימאן, ווי אויך א פאס פון נאווא־
מיאסטא. אבצוגעהמען אין אדמ. נעגען
אגאנס־קאסטען.

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען־, הארץ־
און סקלעראז־קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145,
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו

ד"ר
ל. שיפמאן
האט זיך איבערגעצויגען
פון זשעלאנא 3
אויף 64 זאכאדניא 64
פראנט, 2־טער שטאק. טעל. 106-72.

7-mio kl. pryw. szk. pow. męska
Nauka i Wychowanie
Piłsudskiego 62, tel. 245-97
צום נייעם שול־יאהר ווערט געעפענט פאר די אב־
סאלווענטען פון VI־טער פאוושעכנער א העכערע
קלאס מיט'ן קורס פון 1־טער גימנאזיאל־קלאס.
יודאיסטישע לימודים אין א גרויסען מאסשטאב.
רימיק, — שוויעטליצא. — ביי דער שול איז טעטיג
א פרעבעל־שול פאר יונגלעך און מיידלעך.
מעסיגע פרייזען. פאר אונבעמיטעלטע הנחות.
די קאנצעלאריע איז טעטיג טעגליך פון 9—1 און 6—8 אוונט.
די שול־פערוואלטונג און עלטערן־קאמיטעט.

אין דער בעוואוס־
טער שולע פון
ש. זשעלאנקא
70 פילסודסקיעגא 70 (וווסבאדניא)
פראנט, 1־טער שטאק
ווערען אנגענומען שילער פון 6 יאהר אן. אין דער שולע ווערט
געלערנט א חוץ אלגעמיינע למודים לויטן רעגירונגס־פראגראם,
אלע יודישע למודים אין גרויסען מאסשטאב. א גרויס געוויכט
ווערט געלייגט אויף דער העברעאישער שפראך.
אין דער V־טער און VI־טער קלאס ווערט געלערנט
די ענגלישע שפראך.
דאס פערסאנאל בעשטעהט פון ערשטקלאסיגע פעדא־
גאגישע קרעפטען.
איינשרייבונגען פון 10—2 און 3—8 אווענד. צוליב'ן
קריזיס ערמעסיגטע פרייזען.

די ליטונג
פון דער 7־קל. רעליגיעזע לערן און ערציהונגס־אנשטאלט
פון א. פאסטערנאק
שרודמיעסקא 19, עק וואלטשאנסקא
מאכט בעקאנט, אז אויפן פערלאנג פון א גרויסע גרופע עלטערן
איז געווארען אנגאזשירט אלס מנהל ר' שמואל אשר
ראטשטיין, דער בעוואוסטער לאנגיעהריגער מנהל.
איינשרייבונגען אלטע און נייע שילער אין אלע 7 קלא־
סען ווי אויך אין מוסטערהאפטען גן־ילדים ווערען
אנגענומען טעגליך אין שול־קאנצעלאריע פון 9—2 און פון 4—8.
די ליטונג.

די פערוואלטונג פון די גאסען־
הענדלער־סטראגאנעס פאדערט
אויף איהרע מיטגלידער און נישט־מיטגלי־
דער צו קומען היינט, זונטאג, 6 אוו.
אין לאקאל פאמארסקא 15, אויף
א פערזאמלונג
וועגן וויכטיגען האנדעל זונטאג
און נאך 7 א זייגער אווענד.
אלע מוזט איהר פינקטליך ערשיינען,
ווייל די פראגע איז א דרינגענדע.
מלך גרונדמאן,
פסח קראקאווסקי. 10231

לעכער
ווערען אויפגענעמ
ביי ג. נארדמאן,
שרודמיעסקא 8

הילפס־פעראיין
„תומכי־אורחים“
פאמארסקא 18, טעל. 266-31
מיר טיילען מיט דאס אין פער־
איינס־קאנצעלאריע אמטירט
אנ'אדוואקאט
יעדען מאנטאג און מיטוואך פון
6 ביז 8 אווענד און ערטיילט
יורידישע עצות
פאר מיטגלידער און שפענדער פון אונזער
אינסטיטוציע גענצליך אומזיסט.
א מינימאלען אפצאהל ווערט גע־
נומען פאר דורכפיהרען ספראוועס.
די פערוואלטונג.

סטארשי־פעלדשער
משה פאיענצקי
10 בזשעזשינער 10
האט נאך 25־יעהריגער שפיטאל־פראקטיק
ערעפענט א פעלדשער־גאבינעט
און נעהמט אן קראנקע ביי זיך און וויזיטען

Dr. med.
Albert Gotlib
צוריקגעקעהרט
אקושער־גינעקאלאג
פיעטריקאווער 26, טעל. 177-50
נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

Dr.
Różaner
צוריקגעקעהרט

קליינהענדלער־פעראיין!
אויף דער שטאט לאדז, פריהייטס־פלאץ 3.
היינט, זונטאג, דעם 1־טען סעפטעמבער 1935,
7 א זייגער אווענד, קומט פאר
א גרויסע פערזאמלונג
וועגען די וואהלען צום סיים
עס וועלען זיך בעטייליגען בעוואוסטע רעדנער פון
יודישען וואהל־קאמיטעט, צו וועלכען אלע מיט־
גלידער ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.
די פערוואלטונג.

ערשטער לאדזער יוד. קליינהענדלער־פעראיין אגראדאוא 10
היינט זונטאג, דעם 1 ד. ח קומט פאר אין לאקאל
פון פעראיין אגראדאווא 10, 5 א זייגער נאכמיטאג
א מאסען־וואהל־מיטינג
געווידמעט דער שטעלונג פון די יודישע קליינהענדלער צו די
יעצטיגע סיים־וואהלען.
מיט רעפעראטען טרעטען ארויס בעוואוסטע רעדנער
פון פעראייניגטען יודישען וואהל־קאמיטעט.
די פערוואלטונג.

אכטונג עלטערן!
אין גראסער קינדער־היים
34 זגערזשער 34
זענען פאראהאן עטליכע פרייע ערטער פאר קינדער
אין עלטער פון 4 ביז 6 יאהר.
איינשרייבונגען קומען פאר טעגליך פון 10 פריה ביז 1 פארם.

הזכרה,
דינסטאג, ד. 3 סעפטעמבער 1935, ה' אלול
9 א זייגער פריה צו דער ערשטער שמערצליכער
יאהרצייט קומט פאר אויפ'ן בית החיים א הזכרה
און די ענטהילונג פון דער מצבה פון אונזער
אונפערגעסליכען מאן, פאטער און גרויספאטער
נ"ע מרדכי בליטענטייל
אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע ווערען
געבעטען צו קומען.
די טרויערנדע פאמיליע

מודעה,
הרב הוריע המדויג המצוין
י. גוטקובסקי
מקבל שעורים פרטיים וגם בבתי ספר
לכל המקצעות של למודי היהדות: תלמוד.
משני, תנ"ך והשפה העברית בהברה לפי
דרישת ההורים והמנהלים.
לפנות פומורסקא 44 מן 2—5 אחה"צ.
ביחד עם זה הנני מעיר את המורים
על ספרי „משנה לתלמידים“ שיצא
בהוצאה שלישית מתקנה ללמוד המשנה
והתחלת גמרא.

נאך לאנגע שווערע ליידען
איז געשטארבען אונזער ליבער
זוהן, ברודער, שוואגער און אנקעל
נ"ע יחיאל מאיר
ב"ר יעקב דוד הכהן נ"י
פוקס
אין עלטער פון 76 יאהר
די לויה קומט פאר היינט,
זונטאג, ד. 1־טען סעפט. 1935,
1 א זייגער ביימאג פון טרויער־
הויז, טראגוטא 16, וועגען וואס
עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע
הינטערבליבענע.

פאר גארד,
ביזשוטעריע
און לאמבארד־קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr. med. A. URYSON
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 6 ביז 8 אווענד.
11 Listopada 20, tel. 215-85

Dr. med.
KLARA MARGOLIS
פיזיקאלישער הייל־גאבינעט
Piotrkowska 113, tel. 165-17
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 10 ביז 1 און פון 3 ביז 7.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס
און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג
פון מענער־שוואכע
אבדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1־טער שטאק.
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Lekarz-Dentysta
Karmazyn Izabella
POWRóCIŁA
וואוינט יעצט: פיעטריקאווער 79
2. שט. פראנט, טעל; 232-59
דורכגאנגס־הויף פון אל. קאשטשושקי 22
נעהמט אן פון 9—1 און פון 3—6 נאכם.

Dr. med.
IGNACY MARGOLIS
אויגען־קראנקהייטען
Piotrkowska 113, tel. 165-17
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 7.

Dr. med.
Aleksander Margolis
PRZEJAZD 20, tel. 112-81
אינערליכע קראנקהייטען (ספעציאליסט
פאר מאגען און דארם־קראנקהייטען)
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 5 ביז 6 נאכמיטאג.

Dr. med.
J. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 8.30

Dr. med. W. EYCHNER
פרויען־קראנקהייטען
צענעלניאנא 4, טעל. 134-72
נעמט אן פון 2 ביז 3.30 נאכמיטאג
און פון 6.30 ביז 8.30 אווענט
אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 10—12 ביטאג.

גרויסע פאליטישע סענסאציע
אין איטאליעניש-אביסינישען קאנפליקט

אביסינישער קעניג איבערגעגעבען אנ׳אמעריקאניש-ענגלישער געזעלשאפט גרויסע קאנצעסיעס אין אביסיניען

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.)

דער קארעספאנדענט פון „ניוס קראניקל״ טיילט מיט פון אדיס אבעבא, אז נעכטען האט דער אביסינישער קייזער בסוד געשלאסען אנ׳אפמאך מיט אנ׳ענגליש - אמעריקאנישען קאנסארציום, ערטיילענדיג זיי א קאנצעסיע אויף עקספלאאטאציע פון נאפט אין הארא.

„דיילי טעלעגראף״ בעשטעטיגט די דאזיגע ידיעה צוגעבענדיג, אז בראש פון דער גרופע לאנדאנער פינאנסיסטען, וועלכע האבען געשלאסען די דאזיגע טראנזאקציע שטעהט ריקעט, וועלכער ווערט בעצייכענט אלס פראנצויזישער לאורענס. לעצטענס איז ער געשטאנען בראש פון אלע פינאנציעלע אפעראציעס, וואס זענען געשלאסען געווארען, און איז וועלכע עס איז אנגאזשירט דער ענגלישער און אמעריקאנער קאפיטאל. ער שפילט א גרויסע ראלע אין דער נאפט-אינדוסטריע פון איראק. די קאנצעסיעס וועלכע עס האט ערטיילט דער נעגוס, נעמט ארום כמעט א האלבע טעריטאריום פון לאנד. אויף דעם דאזיגען טעריטאריום דארף עקספלואטירט ווערען די רייכטימער פון אביסיניען דורך דעם קאנסארציום דער שטח ציהט זיך פו דער גרעניץ פון עריטריע אויף צפון ביז דעם טייך האוואש. די קאנצעסיע איז געשלאסען געווארען אויף 75 יאהר.

די קאנצעסיאנערען דארפען אויסבויען רעהרען מיט אנ׳אויסגאנג אין בריטישען סאמאלי. נאכ׳ן שליסען דעם דאזיגען אפמאך איז ריקעט אפגעפאהרען דורך דזשיבוטי און עגיפט קיין אייראפא.

ווי עס מעלדעט „דיילי טעלעגראף״ ווערען גלייכצייטיג געפיהרט אונטערהאנדלונגען וועגען קאנצעסיעס אויף צו עקספלואטירען די וואסער-קראפט פון טאנא-אזערע. קאירא און לאנדאן זאלען צושטעלען קאפיטאלען אין א סומע פון 10 מיליאן פונט שטערלינג. עס דארפען איינגעפיהרט ווערען איינריכטונגען, וואס וואלטען געקענט בעוואסערן און ערמעגליכען די לאנדווירטשאפטליכע קולטור אויף טויזענטער העקטארען ערד, וואס איז איצט אונפרוכטבאר.

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.)

די קאצעסיע, וואס די געזעלשאפט „אפריקען עקספלאראשען ענד דעווילאפמענט קארפאריישן״ האט בעקומען אין אביסיניען, איז געגעבען געווארען אויף 75 יאהר. די נאפט-גרובען פון דער קאנצעסיע זענען עהנליך צו די נאפט-גרובען אין איראק. די נאפט-רעהרען וועלען געצויגען ווערען צו א ענגלישען פארט אין אסאמאלי.

בכדי צו האלטען דעם ענין בסוד, זענען די אונטערהאנדלונגען פארגעקומען נאר בייגאכט. דאס איז די גרעסטע קאנצעסיע, וואס א געזעלשאפט האט אמאל בעקומען אין אביסיניען.

א פארשטעהער פון דער ענגליש - אמעריקאנער גרופע האלט, אז די קאנצעסיע וועט עקספלאאטירט ווערען אפילו אין פאל פון א מלחמה, ווייל מוסאליני׳ס ערקלערונג אפצוהיטען די ענגלישע רעכט, בעציהט זיך אויך אויף דער קאנצעסיע.

ניו-יארק, 31 (ספ. טעל.)

אלע בעמיהונגען זיך צו דערוויסען גענויערע אינפארמאציעס וועגען דער געזעלשאפט, וואס האט בעקומען די קאנצעסיע אין אביסיניען, טרעפען אן אויף א קאטעגארישען אפזאג מצד דער אינסטיטוציע, וואס האט אדורכגעפיהרט די טראנזאקציע.

בעאונרוהיגונג אין אמעריקא

וואשינגטאן, 31 (ספ. טעל.)

א טייל סענאטארען האט אויסגעדריקט אונצופרידענהייט צוליב דער נאפט-קאנצעסיע אין אביסיניען. סענאטאר באראה האט ערקלערט, אז „אזעלכע אפעראציעס זענען גלייך מיט איינקויפען אקציעס אין א קריג״. און ער האט בעטאנט, אז די פאראייניגטע שטאטען זענען דעצידירט צו האלטען זיך פון דערווייטענס פון אלע מלחמות אין אויסלאנד.

וואשינגטאן, 31 (ספ. טעל.)

די אנהענגער פון דער אמעריקאנישער איזאלאציע זענען זעהר בעאונרוהיגט צוליב דער ידיעה וועגען דער נאפט-קאנצעסיע אין אביסיניען.

אפיציעלע ערקלערונג פון דער ענגלישער רעגירונג

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.)

דאס ענגלישע אויסערן-מיניסטעריום האט פארעפענטליכט א אפיציעלען קאמוניקאט אין וועלכען עס ווערט געזאגט, אז די בריטישע רעגירונג האט נאך ביז איצט נישט דערהאלטען קיין שום בעשטעטיגונג פון דער ידיעה וועגען דער קאנצעסיע צו עקספלואטירען נאפט און מינעראל-רייכטימער אין אביסיניען. זי האט אבער געהאלטען פאר נויטיג צו אינפארמירען דעם בריטישען פארשטעהער אין אדיס-אבעבא, אז אזעלכע קאנצעסיעס דארפען פריהער בעטראכט ווערען דורך דער ענגלישער, פראנצויזישער און איטאליענישער רעגירונג אין הסכם מיט׳ן אפמאך פון די דריי מלוכות פון 1906. אויב די ידיעה וועגען דער קאנצעסיע זאל זיך בעשטעטיגען, איז דער ענגלישער פארשטעהער אין אדיס אבעבא בעפולמעכטיגט געווארען צו אינפארמירען דעם אביסינישען קעניג, אז די ענגלישע רעגירונג ראט איהם צוריקצוהאלטען די קאנצעסיע.

גרויסע פערמעגענס אין אמעריקא ווערען בעשטייערט

וואשינגטאן, 31 (ספ. טעל.)

פרעזידענט רוזוועלט האט אונטערגעשריבען א געזעץ וועגען בעשטייערן די גרויסע פערמעגענס.

אינדיווידועלע רייזעס

קיין פאלעסטינא

ערלעדיגט

Wagons-Lits Cook

פיעטריקאווער 68, טעל. 170-70.

חודש׳ליכע טראמוואי-בילעטן זענען שוין צו בעקומען.

דער גובערנאטאר פון מאסאטשועטס געגען דעם נאצי-רעזשים אין דייטשלאנד

באסטאן, (יט״א). אין די פאליטישע און געזעלשאפטליכע קרייזען ווערט דא שטארק קאמענטירט דער עפענטליכער ארויסטריט פון גובערנאטאר פון מאסאטשוזעטס דזשיימס מ. קורלי געגעבן דעם איצטיגן „נאבעלען״ רעזשים פון נאצי-דייטשלאנד צום גובערנאטאר קורלי׳ס ארויסטריט האט גורם געווען דער פאלגענדער פאל: דער דייטשער גענעראל קאנסול קורט פאן טיפעלסקירך האט שארף פראטעסטירט געגען דער רעזאלוציע פון דער לעגיסלאטיווע פון מאסאטשוזעטס, וואס האט קריטיקירט די נאצי-רדיפות אין דייטשלאנד. דער דייטשער קאנסול האט דערביי ערקלערט אז די דאזיגע קערפערשאפט האט נישט געהאט קיין רעכט זיך אריינצומישען אין די „אינערליכע אנגעלעגענהייטען״ פון דייטשלאנד. א קאפיע פון זיין פראטעסט האט דער קאנסול אויך צוגעשיקט צום גובערנאטאר קורלי, דער לעצטער האט גלייך געענטפערט דעם קאנסול דאס אמעריקאנער בירגער האבען דאס רעכט אויסצודריקען זייער מיינונג וועגען אזא וויכטיגער פראגע, און אז די רעזאלוציע פון דער לעגיסלאטיווע ברענגט צום אויסדרוק די אלגעמיינע מיינונג פון אלע אמעריקאנער.

——=——

4 מיטגלידער פון הסתדרות פערמשפט אויף א חודש ארעסט

ירושלים, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

אין חיפה׳ער געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען די מיטגלידער פון הסתדרות צוליב דעם קאנפליקט פון עמק זבולון. 4 פון די אנגעקלאגטע זענען פערמשפט געווארען אויף א חודש ארעסט יעדער. דער פראצעס פון די איבריגע אנגעקלאגטע וועט פארקומען בקרוב.

געשטארבן הערמאן בערנשטיין

ניו-יארק, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

דא איז געשטארבען דער בעקאנטער פובליציסט הערמאן בערנשטיין.

דער פארשטארבענער איז א געוויסע צייט געוועזן אמעריקאנישער געזאנדטער אין אלבאניען.

קאמף געגען אקאדאס קאבינעט

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.)

פון טאקיא מעלדעט מען: די פארטיי סעיאקא איז ארויסגעטרעטען מיט א בעשולדיגונג געגען פרעזעס פון געהיימען ראט איקו בעווייזענדיג, אז ער איז א אנהענגער פון מינאבעס טעאריע, וואס לייקענט אין דער געטלעכער אפשטאמונג פון מיקאדא. דער פרעמיער ארודא ווערט בעשולדיגט אין אונטערשטיצען איקין.

געזעץ וועגען נייטראליטעט אין אמעריקא

וואשינגטאן 31 (ספ. טעל.)

פרעזידענט רוזוועלט האט אונטערגעשריבען א געזעץ וועגען די נייטראליטעט פון די פאראייניגטע שטאטען.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אווענד.

זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזן

Dr. med. H. LUBICZ

פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 114-32

עמפפאנגס-שעה׳ן 8–10, 12–2 און 5–8 אווענד

זונטאג פון 9–11 בייטאג און יום-טוב פון 9–1.

פאר דאמען — א ב״״״״

דאס לעבען אין ארץ-ישראל
ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור

עגיפטען און רומעניען ארדנען איין לופט קאמוניקאציע מיט ארץ ישראל.

ירושלים, (יט״א). אנ׳עגיפטישע לופט קאמוניציע געזעלשאפט האט געעפענט א לופט קאמוניקאציע צווישען קאירא און חיפה דורך לוד.

ווי מען גיט איבער האט אויך די רומענישע רעגירונג בעשלאסען איינצוארדנען א לופט פערקעהר צווישען בוקארעשט און תל אביב, די פליה צייט צווישען די ביידע שטעט וועט דויערען נאר 12 שעה.

אויך די סירישע פאליציי געגען „אונלעגאלע״ עולים.

ירושלים, ״פעלעסטין״ טיילט מיט דאס די גרעניץ וואך אין ראט-אל-נאקודא (סיריען) האט פערהאלטען פיער יודען וועלכע האבען געפרובט אהן א וויזע אריינצוקומען אין א״י. די עולים האבען זיך בעהאלטען אין שענק, וואס האבען גועזאלט איבערגעפיהרט ווערען קיין א״י, אויף לאסט אויטאמאבילען.

די זעלבע צייטונג טיילט אויך מיט דאס די סירישע פאליציי אין ביירוט האט פעראָרדענט א שטרענגע שמירה אויף דער יודען-גאס אין ביירוט, ווייל מען האט איהר מיטגעטיילט דאס אויף דער דאזיגער גאס געפינען זיך „געזעלשאפטען״ וואס שמוגלען יודען קיין א״י.

העברעאישער פען-קלוב וועגען בעפרייען די העברעאישע שריפטשטעלער פון רוסלאנד לונסקי און פריימאן.

ירושלים. דער העברעאישער פען-קלוב אין א״י האט אויף זיין לעצטער זיצונג בעהאנדעלט די פראגע פון די צוויי העברעאישע שריפטשטעלער ח. י. לונסקי און א. פריימאן, פון סאוויעט רוסלאנד, וועלכע זענען לעצטענס ארעסטירט געווארען, ווייל זיי האבען פערעפענטליכט זייערע שאפונגען אין א״י אין העברעאיש. דער העברעאישער פען קלוב האט בעשלאסען צו ווענדען זיך צו דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ, זי זאל אנהויבען א פאליטישע אקציע, כדי די סאוויעטען מאכט זאל בעפרייען די ארעסטירטע. גלייכצייטיג זאל די עקזעקוטיווע אננעהמען שריט, וועגען גלייכשטעלען די העברעאישע שפראך אין איהרע רעכט אין רוסלאנד.

וועגען דעמזעלבען ענין האט זיך דער העברעאישער פען קלוב אין א״י אויך געווענדעט צו דער צענטראלע פון פען קלוב אין לאנדאן, זי זאל איינטערווענירען וועגען בעפרייען די ארעסטירטע שריפטשטעלער לונסקי און פריימאן.

א״י ווילט זיך אין די זומער וואוינונגען פון לבנון.

ירושלים. די מאדע צו פאהרען אויף אפרוה קיין לבנון (פראנצויזישער מאנדאט געביט) אין די זומער חדשים האט דאס יאהר ארומגעכאפט גאנץ ברייטע שיכטען. ביז איצט זענען שוין ארויסגעפאהרען פון א״י ביז 9000 פערזאן אויף זומער וואוינונגען קיין לבנון, די פראנצויזישע קאנסולען אין לאנד זענען פערווארפען מיט ארבייט צו ערטיילען וויזעס, דער ירושלימער פראנצויזישער קאנסולאט ערטיילט נישט ווייניגער ווי 150 וויזעס טעגליך.

עס איז כדאי צו בעמערקען, דאס די וואוין-ערטער אין לבנון זענען כלל נישט צוגעפאסט פאר זומער-וואוינונגען, עס פעהלט דארט אויך א געהעריגע מעדיצינישע הילף, דאך האלט אן די „מאדע אויף לבנון״ זעהר שטאר.

הילף פון דער א״י רעגירונג פאר געליטענע פון אונגערעטעניש.

ירושלים. די א״י-רעגירונג האט איצט פערעפענטליכט אנ׳אפיציעלע מיטיילונג זוגען שטיצע פאר די ערטער וואס האבען דאס יאהר געליטען פון אונגערעטעניש, אין דער מיטטיילונג ווערט געזאגט דאס דער הויך קאמיסאר סער ארטור וואוקאפ נאך איידער ער איז נעפאהרען אויף אורלויב האט בעטראכט פאלגענדע פארשלאגען וועלכע זענען איצט אויסגעפיהרט געווארען דורך זיין פערטרעטער:

צוטיילען 270 טאן ווינטער זריעה און ווערט פון 5000 פונט פאר דער געגענד פון באר שבע, אויספיהרען שאפסע-ארבייטען אין דער געגענד פון באר-שבע פאר א סומע פון 500 פונט און אין דער געגענד פון ראמאללא — פאר א סומע פון 2.000 פונט כדי צו געבען ארבייט די דארטיגע איינוואוינער, וואס האבען געליטען פון אונגערעטעניש קויפען 260 טאן אין ווערט פון 2600 פונט, ווייץ און גערשטען פאר דער אנראר אפטיילונג, כדי די לעצטע זאל קאנען העלפען מיט זריעה די יעניגע וואס וועלען זיך צו איהר ווענדען.

צאהל יודישע אייזענבאהנער אין ארץ ישראל פאלט.

ירושלים. די צאהל יודען וואס זענען בעשעפטיגט אויף די א״י באהנען ווערט אלץ קלענער, און קיין נייע יודישע ארבייטער קומען נישט צו, די טעג האט די באהן דירעקציע פון לוד׳ער קרייז אנגענומען נייע ארבייטער און בעאמטע, אין דעם 37 אראבער און נאר 3 יודען. נאך מיט א פאר יאהר צוריק זענען געווען אויף א״י-דיגע אייזענבאהנען 8 יודישע קאנדוקטארען, היינט נאר איינער, עס האלט שוין דערביי אז אויך די תל אביבער באהן סטאציע וועט שוין באלד נישט האבען קיין יודישע ארבייטער, דער אפפלוס פון יודישע ארבייטער פון אייזענבאהן ערקלערט זיך טיילווייז דערמיט וואס די ארבייט דארט ווערט זעהר שלעכט בעצאהלט.

אראבישע צייטונג שרעקט מיט אנקומענדען ווירטשאפטליכען קריזיס אין ארץ ישראל.

ירושלים. די אראבישע צייטונג „פעלעסטין״ איז איצט ארויסגעטרעטען מיט „רעוועלאציעס״ אין וועלכער עס ווערט אנגעקינדיגט דער „נאהענטער אויסברוך פון א ווירטשאפטליכען קריזיס״. אין א״י. ווי די צייטונג ווייס צו דערצעהלען האבען די באדען געזעלשאפטען און באדען שפעקולאנטען נאך מיט דריי חדשים צוריק אויפגעהערט צו קויפען באדען, ביז עס וועט אויפגעקלערט ווערען דער סכסוך צווישען איטאליען און אביסיניען. די צווייטע סבה פון אפשטעלען די באדען קניות זאל זיין דאס די באדען געזעלשאפטען ווילען אויף אזא אופן אראפדריקען די פרייזען פון באדען.

„פעלעסטין״ האט „ענטדעקט״ ווייטער, דאס אין חיפה זענען איצט פאראן 2 טויזענד ארבייטסלאזע, א סך באדען בעזיצער זענען כלומרשט געווען געצוואונגען צו פארצעלירען זייערע באדענס און פערקויפען זייערע פארצעלען צו ביליגע פרייזען. אויך די בוי בעוועגונג אין חיפה זאל זיך האבען אפגעשטעלט. אין דער צייט וואס דער חיפהער מאגיסטראט פלעגט פריהער ארויסגעבען וועכענטליך הונדערט ערלויבנישען צו בויען נייע הייזער, גיט איצט דער מאגיסטראט ארויס נישט מעהר ווי הונדערט א חודש.

„פעלעסטין״ פרובט בעגרינדען די השערות וועגען אנ׳אנקומענדען קריזיס דערמיט וואס עס שטעלט זיך כלומרשט אפ דער צופלוס פון קאפיטאל, פון איין זייט לאזען נישט די אייראפעאישע לענדער ארויספיהרען קאפיטאלען, פון דער צווייטער זייט זאלען שוין כלומרשט האבען אנגעקומען קיין א״י אלע קאפיטאלען וועלכע האבען געשטרעבט אויסצוואנדערען קיין א״י, לויט דער מיינונג פון דער אראבישער צייטונג, זאל אויך שפילען א ראל די מורא פאר א מלחמה און פאר אנ׳איבער-פראדוקציע אין א״י.

פעראייניגטע שטאטען און ראטן-פערבאנד

וויכטיגע ערקלערונג פון מלוכה-סעקרעטאר הוּל

וואשינגטאן, 31 (ספ. טעל.)

פרעזידענט רוזוועלט האט אנערקענט א וויכטיגע ערקלערונג וועגען די בעציהונגען צווישען די פאראייניגטע שטאטען און ראטען-פערבאנד די ערקלערונג וועט מארגען פערעפענטליכען דער מלוכה-סעקרעטאר הול.

פרעזידענט שאכט קאלפארטירט זיין רעדע וועגען יודען

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.)

דער בערלינער קארעספאנדענט פון „דיילי טעלעגראף" איז מודיע, אז דער פרייזידענט פון דער רייכס-באנק, ד"ר שאכט, האט צו אלע בענק און האנדעלס - אינדוסטריעלע פירמעס צירקולאריש פונאנדערגעשיקט דעם פולען טעקסט פון זיין רעדע, וועלכע האט ארויסגערופען אזא רעש אין דער פאליטישער וועלט. ווי בעוואוסט, איז די דאזיגע רעדע דורך געבעלס'ן צענזורירט געווארען און זי איז אפגעדרוקט געווארען אין די צייטונגען שטארק פערקירצט.

שטורמיסטען צושלאגען א נאציאנאל-סאציאליסט

דאנציג, 31 (ספ. טעל.)

4 פערזאן זענען בלוטיג צושלאגען געווארען פון שטורמיסטען דערפאר, וואס זיי האבען נישט סאלוטירט די שטורמיסטען פאהן. איינער פון די 4 איז אליין א נאציאנאל סאציאליסט. ער איז אבער קורצזיכטיג און אין דער פינסטער האט ער נישט בעמערקט די פאהן.

דר. י. ל. מאגנעס אפגעפאהרן קיין לוצערן

ירושלים, (יט"א) היינט איז ארויסגעפאהרן קיין לוצערן דער קאנצלער פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט ד"ר י. ל. מאגנעס, אין לוצערן וועט ד"ר מאגנעס זיך בעטייליגען אין די בעראטונגען וועגען דער צוקונפטיגער טעטיגקייט און ענטוויקלונג פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט

גערענדיגט די שאך-אלימפיאדע אין ווארשא

די אמעריקאנער פערנומען דאס ערשטע ארט

ווארשא, 31 (ספ. טעל.)

היינט אין דער לעצטער רונדע פון דער שאך-אלימפיאדע האט די פוילישע מאנשאפט געשפילט מיט דער יוגאסלאווישער. דער מעטש האט זיך געענדיגט מיט 1 5 : 2,5 לטובת יוגאסלאוויען.

אין ענדגילטיגען רעזולטאט האט דעם טיטול פון דער וועלט-מייסטערשאפט בעקומען די אמעריקאנישע מאנשאפט מיט 54 פונקטען. וויצע מייסטער פון דער וועלט און מייסטער פון אייראפא האט בעקומען די שוועדישע מאנשאפט מיט 52,5. דאס 3-טע ארט אין טורנעע האט פערנומען פוילען מיט 52 פונקטען. די ארץ ישראל מאנשאפט האט געהאט 32 פונקטען.

צוזאמענפאהר פון „נורדיה"

ווארשע, יט"א). זונטאג דעם 1טען סעפטעמבער 10 א זייגער פריה קומט פאר אין לאקאל פון יודישען אקאדעמישען הויז די עפענונג פון אלפוילישען צוזאמענפאהר פון פערבאנד פון יודישען טורן און ספארט-פעראיינען „נורדיה" אויף דעם צוזאמענפאהר וועלען צוו. אנד. גנעהאלטען ווערען רעפעראטען וועגען די „יסודות פון נאציאנאלען ספארט און די ארגאניזאציאנס סטרוקטור פון פערבאנד".

צו דער אויפמערקזאמקייט פון דער האנדווערקער-יוגענד, בעל מלאכות און עלטערן

אין צוזאמענהאנג מיטן אנהויב פון נייעם שול יאהר געפינט דער פעראייניגטער קאמיטעט פאר די ענינים פון יודישע מלאכה פאר נויטיג אויפמערקזאם צו מאכען דער יודישער יוגענד וואס איז בעשעפטיגט אין דער מלאכה, (געהילפען, לערן יונגלעך א. א. וו.) אויף דער וויכטיגקייט פון פערשרייבען זיך און בעזוכען די עקזיסטירענדע פאך ערגענצונגסשולען אין ווארשע און אויף דער פראווינץ.

שוין איצט ווערען געמאכט גרויסע שוועריגקייטען ביים צולאזען צום געזעל-עקזאמען די יעניגע לערן-יונגלעך וואס האבען נישט בעזוכט קיין פאך-דערגענצונגס שול, הגם אזא שול האט זיך געפונען אין זייער שטאט. אין דער נאהענטסטער צוקונפט וועלען אזעלכע לערן יונגלעך בכלל נישט צוגעלאזט ווערען צום געזעל-עקזאמען און וועלען אזוי ארום נישט האבען קיין מעגליכקייט צו ווערען שפעטער זעלבסטשטענדיג.

עס איז דעריבער דער חוב פון אלע מייסטערס און עלטערן וועלכע ווילען פערזיכערן די צוקונפט פון זייערע קינדער אין דער מלאכה אויסצונוצען דעם אנהויב פון שול-יאהר און תיכף צו פערשרייבען די לערן-יונגלעך אין די דערגענצונגס-פאךשולען סיי אין ווארשע, און סיי אין אלע שטעט אין דער פוילישער פראווינץ, וואו אזעלכע שולען עקזיסטירען.

אין פאל ווען מען בעקומט אנ'אפזאג צו ווערען אנגענומען אין דער פאך-שול דארף מען זיך תיכף ווענדען נאך אנווייזונגען אין פעראייניגטען קאמיטעט פאר די ענינים פון יודישער מלאכה (ניעצאלא 6, וואוינונג 7).

א מעשה שבכל יום

ווען ער איז נישט כתם שטאס, נאר משה רבינים שמאק יואלט ער געוויזען אנדערע קונצען...

(א) דור שטאק (פון גאפיורקאווסקיעגא 22) האט אויסגעשטעלט וועקסלעך און זיי נישט בעצאהלט.

אזעלכע זאכען טרעפען זיך...

האבען די וועקסלען אנגעשפארט אין געריכט. און מ'האט בעשטימט א ליציטאציע אויף זיין ביסעל „בעבעכעס". אויפן 1 מערץ ה.י.

אזעלכע זאכען טרעפען זיך...

ויבוא קאמארניק — איז דער קאמארניק געקומען צו דער מינוט צו דער ועגע, בכדי צו מאכען א תכלית פון די „בעבעכעס". געקומען, און זיי נישט געטראפען: שטאק האט זיי אין ערגיץ פערשטעקט.

אזעלכע זאכען טרעפען זיך.

האט גענומען דער קאמארניק, צונויפגעשטעלט א פראטאקאל און די זאך האט אנגעשפארט אין געריכט. וואס האט שטאק'ן פערמשפט אויף 8 חדשים טורמע.

מילא-מה... אזעלכע זאכען טרעפען זיך אויך!

א מיליאן זל.

קענסטו געווינען נור אין דער בערימטער קאלעקטור פון

י. א. פיינגאלד

לאדז, שרודמיעסקא 8, טעל. 108-99

וואו איהר בעקומט שוין די גליקליכע לאזען צו דער 4 קל. פון דער 33. מלוכה-לאטעריע.

אויפרוף פון דער אגודת-הרבנים צו די ביים-וואהלען אין פוילען

ווארשע (יט"א) יט"א האט דערהאלטען מיט דער ביטע צו פערעפענטליכען פאלגענדען אויפרוף — פון דער אגודת-הרבנים אין פוילען.

לאחינו בני ישראל בפולין ה' עליהם יחיו!

ווי אייך איז בעקאנט, זענען אין פוילען בעשטימט געווארען אויף זונטאג ב' תב"א ה.י. די וואהלען צום סיים און אויף זונטאג נצ"ו — די וואהלען צום סענאט אויפ'ן יסוד פון דער נייער קאנסטיטוציע און וואהל - ארדינאציע פון דער פוילישער רעפובליק.

דער ערשטער פונקט פון ערשטען ארטיקעל פון דער נייער קאנסטיטוציע זאגט, אז די פוילישע מלוכה איז דאס שותפות'דיגע גוטס פון אלע איהרע בירגער.

דער ארט. 7 פונקט 2 פון דער קאנסטיטוציע זאגט. צוו. אנד. אז דאס אנגעהערען צו וועלכער עס איז אמונה קען נישט זיין קיין סיבה צו בעשרענקען א פוילישען בירגער אין זיינע רעכט.

מיר יודען, וואס מיר זענען פון דור דורות, פון אבות אבותינו, זייט הונדערטער, הונדערטער יאהרען, געטרייע בירגער פון פוילען, זענען מחויב אויסצונוצען אונזערע פולע רעכט צו וועהלען אין די פוילישע געזעצגעבערישע אנשטאלטען, ערליכע און פעהיגע מענשען.

עס איז אונזער פליכט דאס צו טון עפ"י דין תורה, מקיים צו זיין דברי הנביא ע"ה: „ודרשו את שלום העיר וכו' כי בשלומה יהי' לכם שלום" (ירמי' כ"ט, ז').

דעריבער פאדערן מיר אויף אלע וואהל-בערעכטיגטע יודען, זיי זאלען אין די אויבענדערמאנטע טעג אויסנוצען זייער וואהל-רעכט וואס עס וועט מיט השי"ת הילף זיין לטובה פאר'ן כלל ישראל אין פוילען און פאר דער גאנצער מדינה, אכי"ר.

אגודה הרבנים אין פוילען הועד הפועל
מנחם מענדל אלטער אבדק' פאביאניץ.

מלחמה אין אביסיניען אונפערמיידליך

פאריז, 31 (ספ. טעל.)

דער איטאליעניש-אביסינישער סכסוך אין צוזאמענהאנג מיט דער קינפטיגער סעסיע פון ראט פון פעלקער-בונד, האט ארויסגערופען לצבהאפטע קאמענטארען אין דער פראנצויזישער פרעסע. דער אלגעמיינער טאן פון דער פרעסע איז א פעסימיסטישער. עס הערשט א מיינונג, אז א מלחמה איז אונפערמיידליך, מען דארף זיך נאר בעמיהען דעם קאנפליקט צו לאקאליזירען.

די בעריכטגעבערין פון אויסלענדישען „עוור" האלט, אז דער קריג וועט אויסברעכען נאך אין דער ערשטער העלפט פון סעפטעמבער. בעת דער לעצטער קאנפערענץ פון לאוואל'ן מיט דעם איטאליענישען אמבאסאדאר צערוטי, האט דער פראנצויזישער פרעמיער אנגעוויזען אויפ'ן 15-טן פאראגראף פון פאקט פון פעלקערליגע, וועלכער ערלויבט אויף צו פיהרען א מלחמה 3 חדשים נאכדעם, ווי עס ווערט בעהאנדעלט א ענין. די דאזיגע צייטונג אונטערשטרייכט, אז די פראנצויזישע רעגירונג סאלידאריזירט זיך אין געוויסע פונקטען מיט דער שטעלונג פון דער ענגלישער רעגירונג.

„לע מאטען" ווארענט: אין איטאליעניש-אביסינישען קאנפליקט דארף מען זיין זעהר פארזיכטיג, כדי נישט צו דערלאזען צו אנ'אויסברוך פון אנ'אלגעמיינער קריגס זאוויערוכע. פראנקרייכ'ס פערבינדעטע דארפען נישט פערגעסען, אז פראנקרייך איז מעהר ווי אנ'אנדער לאנד אין געפאהר. א חוץ דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק איז פאראן נאך א פראנצויזישע פאליטיק.

מען קאן נישט ברענגען די אינטערעסען פון פראנקרייך אלס קרבן פאר די אלגעמיינע אינטערעסען. עס איז מעגליך, אז אין זשענעווע וועלען אונטערגענומען ווערען שריט, כדי צו דער פיהרען צו א הסכם.

מאביליזאציע פון איטאליענישען פלאט אין מיטעלענדישען ים

פאריז, 31 (ספ. טעל.)

„פארי מידי" מעלדעט, אז אלס רעזולטאט פון קרינס-ראט אונטער'ן מוסאליני'ס פארזיץ איז בעשלאסען געווארען צו קאנצענטרירען דעם איטאליענישען אונטערוואסער-פלאט אויפ'ן מיטעללענדישען ים: גלייכצייטיג איז מען צוגעטרעטען צו אינסטאלירען לופט-פליהער-באזעס אויף די ברעגעס פון סיציליען. וואס ווערט פארוואנדעלט אין א ריזיגע פעסטונג.

פאריז, 31 (ספ. טעל.)

נעכטען אוונד האבען 60 איטאליענישע אונטערוואסער-שיפלעך דערהאלטען א בעפעהל צו גרייטען זיך צו ים-מאנעווערס אין דער נאהענט פון מאלטא.

ווי עס שיינט זאל עס זיין אנ'ענטפער פון רוים אויף דעם, וואס ענגלאנד האט ארויסגעשיקט קריגס-שיפען אויפ'ן רויטען-ים.

ענגלישע קריגס-שיפען אפגעפאהרען קיין מאלטא

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.)

„דיילי טעלעגראף" טיילט מיט, אז פון פארטסמוט זענען אפגעשווימען קיין מאלטע שיפען מיט הארמאטען, קריגס מכשירים, עראפלאנען און פיקכאטע.

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.)

אין די לעצטע 48 שעה זענען דורכן סועצער קאנאל דורכגעשווימען 10 טויזענד איטאליענישע זעלנער.

ענגלישע פארברייטונגען אין עגיפטען און סודאן

קאירא, 31 (ספ. טעל.)

די עגיפטישע פרעסע מעלדעט. אז די ענגלענדער מאכען פיבערהאפטע צוגרייטונגען אויפ'ן פאל פון א קריג אין מזרח אפריקא.

אין קאירא קומען פאר טעגליך איבונגען. א חוץ דעם ווערען כסדר געשיקט מיליטער קיין סודאן צו דער גרעניץ פון אביסיניען. אלע אורלאפען אין מיליטער זענען אפגערופען געווארען.

דער אביסינישער קייזער

פערזיכערט זיין פערמעגען און דאס פערמעגען פון דער רעגירונג

פאריז, 31 (ספ. טעל.)

„מאטען" מעלדעט פון לאנדאן, אז דער אביסינישער קייזער זאל זיך האבען געווענדעט צום הויך-קאמיסאר פון ענגלאנד און עגיפטען, לויט וועגען פערזיכערן דאס פערזענליכע אונבעוועגליכע פערמעגען פון נעגוס אין אדיס-אבעבא און דאס פערמעגען פון דער אביסינישער רעגירונג געגען קריגס ריזיקע.

די ווערט פון דעם פערמעגען, וועלכע דער נעגוס וויל פערזיכערן בעטרעפט 82 מיליאן פראנק. לויט האט נאך ביז איצט נישט געענטפערט דעם קייזער. דעם נעגוס'עס קאפיטאלען זענען דעפאנירט אין אייראפעאישע באנקען ספעציעל אין פאריזער.

נאר א קריג פאר דעם שלום

אטאווא, 31 (ספ. טעל.)

די קאנאדישע רעגירונג האט ערטיילט איהר דעלעגאציע אויף דער פערזאמלונג פון דער פעלקער-ליגע פאלגענדע אינסטרוקציע: דער איינציגער קריג, וואס קען אינטערעסירען קאנאדא איז א קריג פאר'ן שלום

אויסטראליענס שטעלונג אין אביסינישען קאנפליקט

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.)

פון קענבערט מעלדעט מען, אז די אויסטראלישע רעגירונג האט זיך ארויסגעזאגט געגען דעם, אז די בריטישע אימפעריע זאל זיך מישען אין דעם איטאליעניש - אביסינישען קאנפליקט. די „טיימס" דאגעגען מעלדעט, אז דער הויך-קאמיסאר פון אויסטראליען אין לאנד, דער געוועזענער פרעמיער ברוס איז בעפולמעכטיגט געווארען אפצוגעבען אנ'ערקלערונג, אז אויסטראליענ'ס שטעלונג דעקט זיך פולשטענדיג מיט דער שטעלונג פון גרויס - בריטאניען.

Dr. med. N. ROZEN

צאהן-כירורג

האט זיך איבערגעצויגען אויף

אל. קאשטשושקי 17 טעל. 216-57.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

זונטאג, 1 ג׳ אלול תרצה

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 4.47
זון-אונטערגאנג 6.27

ווידער א רעדוקציע אין דער „אובעזפיעטשאלניע"

(א) נעכטען האבען 25 בעאמטע בעקומען קינדיגונגען אין דער סאציאלער פערזיכערונגס-אנשטאלט („אובעזפיעטשאלניע").

די אלע בעאמטע פון דער הייל-אפטיילונג און פון דער אדמיניסטראציע – האבען שוין אויף געהערט צו ארבייטען.

דער נייער פאהר-פלאן פון די באהנען

(א) כידוע וועלען פון 2 ד. ח. דאס הייסט, פון מארגען, איינטרעטען געוויסע ענדערונגען אין דעם פאהר-פלאן.

די דאזיגע ענדערונגען זענען נוגע בלויז די לאקאלע צוגען. די ווייט-שטחיגע צוגען וועלען ווייטער גיין, ווי געוועזן.

אלע אינפארמאציעס פאר רייזענדע וועגען די ענדערונגען מוזען געבען די סטאציע-„זאווי-דאווצעס."

צוזאמענפאהר פון היגיעניסטן

(א) פונ'ם 20 ביז'ן 22 ד. ח. וועט אין קאטאוויץ פארקומען אן'אלפוילישער צוזאמענפאהר פון היגיעניסטען.

ס'וועלען דער עיקר ארומגערעדט ווערען פראגען פון ארבייטס-היגיענע און פראפעסיאנעלע חולאת'ן.

מצד לאדז פאהרען ארויס צו דעם קאטאוויצער צוזאמענפאהר א רייה דאקטוירים – סיי מצד דער וואיעוואדישער מאכט, סיי פריוואט.

אפטייקען.
היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: פאטאש, (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא, (פאמארסקא 12), ע. מילער, (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין, (פעטריקאווער 225), ז. גאטשינסקי, (פשעיאזד 59), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 56).

א טויב-שטומער אונטער טראמוויי

(א) אויף באלוטער מארק האט א טראמוויי א שטארקען שטויס געטון דעם 78-יעהריגען טויב-שטימען אליה זילבערבערג (פון זגערזשער 38) און איהם פערוואונדעט דעם קאפ, און צוקלאפט דעם קערפער.

וועגן נישט דאס קאלטבלוטיגקייט פונ'ם מאטאר-פיהרער, וועלכער האט צו דער צייט פערהאלטען דעם טראמוואי, וואלט דער אלטער זילבערבערג אפגעשניטען נאך ערגער.

ארעסטירט 3 רודא-פאביאניצער ענדעקעס

(א) לויט ווי מ'אינפארמירט אונז האבען די פאליציי-ארגאנען ארעסטירט אין רודא-פאביאניץ דריי ענדעקעס, וועלכע האבען פערשפרייט אנטי-יודישע פלוג-בלעטלעך.

די נעהמען פון דעם „סימפאטישען דריי-לינג" זענען:

סטאניסלאוו טשיכאמסקי, ווינצענטי שיעמיאנסקי און זיגמונט זאוויאסקא.

אז זיגמונט זאוויאסקא'ן געפעלט נישט דאס 'ידענטום, טא וואס זאל מען טון? לייגען זיך אין שטארבען? עס לוינט זיך נאך נישט...

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעלגאס 11, טעל. 238-02
נעמהט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע
פון 8–11 בייטאג און פון 4–9 אווענד

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1917

מארגען, ד. 2 סעפטעמבער הויבט זיך אן די רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1917. די רעגיסטראציע קומט פאר לויט פאלגענדען סדר:

מארגען ד. 2 סעפטעמבער דארפן זיך שטעלען די וועלכע זענען געבוירען געווארען אין יאהר 1917, וואוינען אין 1-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען נעמען אויף די אותיות
A ביז G

און פון 7-טען קאמיסאריאט אויף די אותיות
A ביז Ch

דעם 3-טען סעפטעמבער פון 1 קאמיסאריאט פון
H ביז Ł

און פון 7-טען קאמיסאריאט
פון I ביז P

דעם 4 סעפטעמבער 1 קאמיסאריאט
פון M ביז S

און פון 7 קאמיסאריאט
פון R ביז U

דעם 5 סעפטעמבער 1 קאמיסאריאט
פון Sz ביז Z

און פון 7 קאמיסאריאט
פון W ביז Z

דעם 6 סעפטעמבער 2 קאמיסאריאט
פון A ביז H

און פון 8 קאמיסאריאט
פון A ביז G

דעם 7 סעפטעמבער 2 קאמיסאריאט
פון Ch ביז Z

און פון 8 קאמיסאריאט
פון H ביז M

דעם 9 סעפטעמבער 3 קאמיסאריאט
פון A ביז D

און פון 8 קאמיסאריאט
פון N ביז Sz

דעם 10 סעפטעמבער 3 קאמיסאריאט
פון E ביז G

און פון 8 קאמיסאריאט
פון T ביז Z

דעם 11 סעפטעמבער 3 קאמיסאריאט
פון H ביז K

און פון 9 קאמיסאריאט
פון A ביז G

דעם 12 סעפטעמבער 3 קאמיסאריאט
פון L ביז O

און פון 9 קאמיסאריאט
פון H ביז N

דעם 13 סעפטעמבער 3 קאמיסאריאט
פון P ביז S

און פון 9 קאמיסאריאט
פון O ביז Z

דעם 14 סעפטעמבער 3 קאמיסאריאט
פון Sz ביז W

און פון 10 קאמיסאיאט
פון A ביז M

דעם 16 סעפטעמבער 3 קאמיסאריאט
פון W ביז Z

און פון 10 קאמיסאריאט
פון N ביז Z

דעם 17 סעפטעמבער 4 קאמיסאריאט
פון A ביז G

און פון 11 קאמיסאריאט
פון A ביז J

דעם 18 סעפטעמבער 4 קאמיסאריאט
פון H ביז Ł

און פון 11 קאמיסאריאט
פון K ביז P

דעם 19 סעפטעמבער 4 קאמיסאריאט
פון M ביז S

און פון 11 קאמיסאריאט
פון R ביז Ż

דעם 20 סעפטעמבער 4 קאמיסאריאט
פון Sz ביז Z

און פון 12 קאמיסאריאט
פון A ביז M

דעם 21 סעפטעמבער 5 קאמיסאריאט
פון A ביז E

און פון 12 קאמיסאריאט
פון N ביז Z

דעם 23 סעפטעמבער 5 קאמיסאריאט
פון F ביז Ch

און פון 13 קאמיסאריאט
פון A ביז K

דעם 24 סעפטעמבער 5 קאמיסאריאט
פון I ביז K

און פון 13 קאמיסאריאט
פון L ביז S

דעם 25 סעפטעמבער 5 קאמיסאריאט
פון L ביז N

און פון 13 קאמיסאריאט
פון Sz ביז Z

דעם 26 סעפטעמבער 5 קאמיסאריאט
פון O ביז R

און פון 14 קאמיסאריאט
פון A ביז G

דעם 27 סעפטעמבער 5 קאמיסאריאט
פון S ביז T

און פון 14 קאמיסאריאט
פון H ביז Ł

דעם 28 סעפטעמבער 5 קאמיסאריאט
פון U ביז Z

און פון 14 קאמיסאריאט
פון M ביז S

דעם 30 סעפטעמבער 6 קאמיסאריאט
פון A ביז Z

און פון 14 קאמיסאריאט
פון Sz ביז Z

נאר 42 ארימע משפחות
וועלען זיך מארגען מוזען ארויסציהען פון סאלנע 11

(א) לויט ווי מיר האבען שוין באריכות געשריבען, האלט דאס הויז אויף סאלנא 11 (פאלנאצנא 31) ביים איינפאלען.

די מאכט האט אבער בעשלאסען נישט צו ריזיקירען מיט'ן לעבען פון די ארימע לאקאטארען פון דעם דאזיגען שרעקליך-פערנאכלעסיגטען הויז נאר צווינגען זיי ארויסצוציהען זיך וואס פריהער.

און – געשעהן האט עס געזאלט ביז היינט, ווייל די וואך וועט מען דאס הויז איינלייגען.

הכלל, ווי בעקאנט, האט מען 49 ארימע משפחות פון דעם הויז געהאט געגעבען צו 60 זל. אלס נישט-צוריקקעהרבארע הלוואה פון דער שטאט פערוואלטונג און דער עולם האט זיך געזאלט ציהען.

ווי עס ווייזט זיך אבער ארויס, האבען זיך לעת עתה געצויגען בלויז 18 משפחות פון דער אלגעמיינער צאהל 60 לאקאטארען – וועט מען מארגען 42 משפחות צווינגען ארויסצוציהען זיך.

בלויז 5 לאקאטארען, וואס וואוינען אינ'ם צוגעבויטע' בנין, איז דערלויבט געווארען צו בלייבען דארט וואוינען.

שארפע סאניטאר-לוסטראציע
אין יאטקעס, שפייז-געוועלבער, מלעטשארניעס, רעסטאראנען א.א.וו.

(א) לויט ווי מיר האבען שוין געמאלדען, פיהרט אדורך די סאניטאר-מאכט מיט דער הילף פון דער אדמיניסטראטיווער מאכט, א גענויע לוסטראציעס פון אונטערנעהמונגען, וואס פראדוצירען אדער פערקויפען שפייז-ארטיקלען.

די דאזיגע לוסטראציע האט דעם צוועק צו דערהויבען דעם היגיענישען מצב אין די יאטקעס, מלעטשארניעס רעסטאראנען א. א. וו. און די באלעבאטים, וואס פאסען זיך נישט צו צו די פעראָרדנונגען וועלען צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט. חוץ מזה וועלען די אנשטאלטען, אין וועלכע עס ווערט פעסטגעשטעלט, אז זיי ווערען געפיהרט שמוציג — געשלאסען.

די פאריגע וואך זענען צונויפגעשטעלט געווארען אנ'ערך 100 פראטאקאלען, און א רייה אונטערנעהמונגען זענען געשלאסען געווארען.

די לוסטראציע וועט נאך א לענגערע צייט געפיהרט ווערען.

שווער בעצאהלט
פאר א הינטיש לעבען, נעבעך...

(א) די 2 שכנים מאריאן קענדזשיא און וולאדיסלאוו פאקארא (פון וואסוילנע 38) לעבען צווישען זיך גאר נישט בשלום. ס'הייסט פראסט-פשוט, מ'רייסט זיך, ווי די כלבים, און מ'קאן זיך נישט צוטיילען מיט דער באבעס ירושה.

שלאגט מען זיך ארום, זידעלט מען זיך אין טאטענס-טאטען, טוט מען זיך אפ איינער דעם צווייטען שפיצלעך.

ביז – ביז קענדזשיא האט דעם 20 פעברואר ה. י. געכאפט א האק און אוועקגעלייגט פאקארא'ס א הונט א טויטען אויפן ארט.

נעכטען האט דאס שטאטישע געריכט געפסקנט, אז דעם „הונט-שלעגער" קענדזשיאן קומט א האלב יאהר צו זיצען.

פיגולקעס קאוועגא
CAUVIN'A

מיט אויסשליסליכע בעוואוקס = בעשטאנד-טיילען זענען דאס ווירקזאמסטע, דאס אנגענעהמסטע און ביליגסטע אפפיהרונגס-מיטעל.

פרייז פון א שאכטעל 2.50 זל.
צו בעקומען אין אלע אפטייקען.

Lekarz-Dentysta
ŻYTNICKA - KAHANOWA
powróciła
11. LISTOPADA 9, tel. 133-53.

ווער איז יוזעף טראווקאווסקי
וועלכער קאנדידירט אין 15-טען וואהל-קרייז

איינער פון די 4 קאנדידאטען אין 15-טען וואהל-קרייז איז יוזעף טראווקאווסקי, א חוץ דעם קהלה-פרעזעס מינצבערג, וואס איז דער איינציגער קאנדידאט פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

טראווקאווסקי, איז נאך פון פאר'ן וועלט-קריג א קעמפער פאר דער פוילישער אונאפהענגיגקייט, איצט זייט א לאנג צייט זעהר טעטיג ביי דער ב. ב. טראווקאווסקי איז 10 יאהר געווען אמטירענדער פרעזעס אין פעראיין פון סוחרים - דעטאליסטען און פאר זיינע לייסטונגען און פערדינסטען פארן סוחר-טום, אהן אונטערשיד פון נאציאנאלע אדער רעליגיעזער אנגעהעריגקייט, איז ער אויסגעוועהלט געווארען אלס עהרען-פרעזעס פון דעם דאזיגען פעראיין.

א לאנגיעהריגער מיטגליד פון די שאצונגס- און אפעלאציע - קאמיסיע ביי דער שטייער-מאכט, האט ער מיט אלע כוחות זיך בעמיהט, געטריבען פון גערעכטיגקייטס - געפיהל, צו פערריכטען אויב די שטייער-צאלער האבען זיך געפיהלט בע'עוולה'ט. דער דעטאליסטען - פערבאנד האט זיך צו פערצייכענען טויזענדער פאקטען פון אינטערוועניצען מצד יוזעף טראווקאווסקי פאר אונפערמעגליכע יודען.

טראווקאווסקי איז לאווניק אין ארבייטס-געריכט, אויך דא האט ער געקענט ארויסווייזען זיין פערנעהם פאר גערעכטיגקייט.

טראווקאווסקי איז דער גרינדער פו דער געזעלשאפט „פריינד פון באלוט". וועלכע האט זיך געשטעלט פאר א ציל, אז דער דאזיגער שטאט-טייל זאל נישט פערוואהרלאזט ווערען און זאל געניסן פון דער אויפמערקזאמקייט פון דער קאמונאלער מאכט ביים ברוקירען און בעלויכטען די גאסען, ביים פערבעסערן דעם אנטי-סאניטארען צושטאנד א. אז. וו.

אין יאהר 1934 איז ער פון דער סאנאציע-ליסטע געוועהלט געווארען אין לאדזער שטאט-ראט מיט דער ענדעקישער מעהרהייט. אויך דא האט טראוואקאווסקי געוויזען, אז איהם זענען פרעמד די מעטאדען פון האס און שנאה און ער האט זיך ביי יעדער געלעגענהייט אקעגענגעשטעלט דעם צעיושעטען כוליגאניזם.

טראווקאווסקי איז א סוחר און פון זיין גאנצער טעטיגקייט האט ארויסגעשיינט די אידעע פון ליבעראליזם. ער איז א בעקעמפער פון דעם בילדונגס-צענז פאר סוחרים צוליב וואס ער ווערט אטאקירט דורך די נישט-יודישע סוחרים - פעראיינען.

טראווקאווסקי איז א מענש מיט א ברייטער, אפענער האנד פאר יעדען נויטבעדערפטיגען. די יודישע אינסטיטוציעס אין באלוט קענען פיל זאגען וועגען דעם ווי אזוי טראווקאווסקי איז געקומען מיט מאטעריעלע הילף דעמאלס ווען די יודישע פילאנטראפישע און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס האבען דאס בעדארפט, דאס איז דער פארטרעט פון יוזעף טראווקאווסקי, וועלכער קאנדידירט אין 15-טען וואהל-קרייז.

א. לאנדוי

אלע וועהלער פון 15טן וואהל-קרייז שטימען פאר׳ן איינציגען קאנדידאט פון לאדזער יודענטום,
ה׳ לייב מינצבערג,
לאנגיעהריגער קהלה-פרעזעס
און ג. סיים-דעפוטאט.

הייגט, דאנערשטאג, פינקטליך 7 אוונט
קומט פאר אין דער ראדאגאשטשער
שוהל, זשוראווסקא 4
א גרויסע מאסען-פערזאמלונג
געווידמעט די נאהנטע סיים-וואהלען. מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען:
דער איינציגער קאנדידאט
פון לאדזער יודענטום
ר׳ לייב מינצבערג,
ראדאגאשטשער רב הרב סילמאן, פרעזעס פון קהלה-ראט ר׳ פישל ליבערמאן, פרנס רעד. א. ג. פרידענזאן א. א.
וועהלער, קומט מאסענווייז! בעמ.: עזרת-נשים — פאר פרויען.

דעם 6 און 7 סעפטעמבער, ה. י.
איבונגען קאנטרא גאז- און לופט-אנגריפען
מודעה פון דער שטאטישער סטאראסטווע

די שטאטישע סטאראסטווע איז מודיע די איינוואוינער פון לאדז, אז דעם 6 און 7 סעפטעמבער 1935 (ד. ה. דעם הייגטיגען פרייטאג און שבת) און דעם 9 און 10 סעפטעמבער (ד. ה. איבער אכטאג מאנטאג און דינסטאג) וועלען פארקומען אין לאדז איבונגען געגען גאז- און לופט-אנגריפען.

1. דער ציל פון די איבונגען

1) קאנטראלע פון דעם, ווי אזוי עס פונקציאנירען די אבסערוואציע- און מעלדונגס-פאסטענס, וואס סיגנאליזירען א לופט-אנגריף.

2) קאנטראלע פונ׳ם אלארם - סיסטעם אין פאל פון א לופט-אנגריף.

3) קאנטראלע פון דער אקציע פון אויסלעשען דאס ליכט, אלס א פרינציפיעלער פאסיווער שוץ - מיטעל געגען א לופט - אנגריף.

4) אויסשולונג און דיסציפלין פון דער גאנצען בעוועגונג, סיי בייטאג, סיי ביינאכט און דאס קאנטראלירען די מדרגה פון בעוואוסטזיניגקייט און צוגרייטונג מצד דער בעפעלקערונג אין דער הינזיכט פון שוץ געגען גאז- און לופט-אטאקעס.

בכדי צו פערזיכערען פאר די איבונגען דעם געהעריגען פערלויף, און אום צו דערגרייכען דעם פולען רעזולטאט, פאדערט אויף די שטאטישע סטאראסטווע די בעפעלקערונג אין לאדז, גענוי צו בעקענען זיך מיט פאלגענדע פעראָרדענונגען און אנווייזען, און דערנאך גענוי זיך צוצופאסען צו זיי.

2. פערלויף פון די איבונגען

1) די שוץ-גרייטקייט געגען דעם לופט- און גאז-אנגריף וועט געדויערען פון דעם 6 סעפטעמבער ה. י. ביז׳ן 10 סעפטעמבער ה. י. מיט א הפסקה אין דעם טאג פון 8 סעפטעמבער ביז׳ן בין השמשות דעם 9 סעפטעמבער ה. י.

2) דער לופט-אלארם וועט אנגעגעבען ווערען צו דער בעפעלקערונג דורך אן׳אוגאויפהערליכען פייפען פון די פאבריק- און באהן-סירענעס, וואס וועט דויערען 3 מינוט.

מיט דעם מאמענט דארף מען:

א) אפשטעלען יעדער מין בעוועגונג, נישט געקוקט אויף דער צייט, צי בייטאג, צי ביינאכט.

ב) אויסלעשען אלע ליכטער (חוץ די ווייטער אנגעגעבענע אויסנאהמס - פאלען).

אנהויבענדיג פון 6 סעפטעמבער ביז׳ן 10 סעפטעמבער איינשליסליך, איז פערוועהרט צו בענוצען די פאבריק- און באהן-סירענען צו אנדערע צוועקען, חוץ מודיע-זיין, אדער אפרופען דעם לופט-אנגריף.

3. די בעוועגונג אין דער שטאט

א) די בעוועגונג אויף די מלוכה-באהנען וועט נארמאל פארקומען.

ב) דער פריוואטער ראד-פערקעהר אין שטאט ווערט, מיט׳ן מאמענט פונ׳ם אלארם, אפגעשטעלט. אלע פוהרען און וואגענס אויף דער גאס מוזען זיך אפשטעלען אויף דער רעכטער זייט פון גאס.

ג) פוסגייער, וועלכע וועלען דורכ׳ן אלארם געטראפען ווערען אין גאס, דארפען אריינגיין אין די נאהענטסטע טויערען און דארטען בלייבען ביז דער אלארם וועט אפגערופען ווערען.

אלע איינוואוינער פון דער שטאט דארפען אין דער צייט פון די איבונגען אזוי רעגולירען דעם פראגראם פון זייער בעשעפטיגונג, אז אוונט-צייט זאלען זיי, אהן ספעציעלער נויטווענדיגקייט, נישט ארויס אין גאס.

ד) אלע לאקאמאציע - מיטלען, וואס געהערען צו דער לייטונג פון די איבונגען, צו דער מלוכה פאליציי, צו די פייערלעשער, צו דער סאניטארער פאגאטאוויע, וועלכע וועלען פונקציאנירען אין דער שטאט בעת די איבונגען, מוזען די גלעזלעך פון די לאמפען זיין פערדעקט מיט בלוי.

ה) מעדיצינישע הילף, דאקטוירים, וואס פאהרען צו חולאים, האבען דאס רעכט צו פאהרען, אבער בייי בלוי-בעלויכטענע וואגענס. די דאזיגע דאקטוירים דארפען האבען ביי זיך לעגיטימאציעס, וואס שטעלען פעסט דאס פערנעהמען זיך מיט מעדיצינישער פראקטיק.

ו) די ערד - ארבייטען, אויף די מיטען-גאסען דארף מען געהעריג פערזיכערען, ביינאכט שטעלען לעם זיי א וואך, און בעלייכטען מיט טונקעל-בלויע לעמפלעך, בכדי אויסצומיידען עווענטועלע אומגליקס - פאלען.

4. דאס אויסלעשען ס׳ליכט

א) אין דער גאנצער צייט, וואס עס וועלען דויערען די איבונגען:

1) די ליכט - רעקלאמעס אין די גאסען און אין שויפענסטער טאר מען בשום אופן נישט אנצינדען,

2) די ווינדעס דארף מען ארונטערלאזען,

ב) חוץ מזה וועט דאס אויסלעשען די איבריגע ליכטער, און קודם-כל די עלעקטרישע בעלייכטונג אויף די גאסען און אין די לאקאלען פארקומען תיכף נאכ׳ן אנגעבען דעם אלארם - סיגנאל דורכ׳ן אויסשליסען דעם עלעקטרישען שטראם פון דער נעץ, ווי אויך אויסלעשען די ליכטער אין די פאבריקען און אין די פריוואטע עלעקטראווניעס וואס געפינען זיך אויפ׳ן שטח פון לאדז. דאס גאז-ליכט וועט אויסגעלאשען ווערען נאר אין די גאסען.

די בעפעלקערונג ווערט גלייכצייטיג געווארענט, אז אין עקסטרא - פאלען קאן דאס אויסלעשען פון דעם עלעקטרישען און גאז-ליכט אין די גאסען געשעהן אהן א פריהערדיגער ווארענונג דורך אן אלארם - סיגנאל.

אין אלע לאקאלען דארפען די גאז-בעלייכטונג אויסלעשען די לאקאטארען אליין. דאס זעלבע איז נוגע די עלעקטרישע בעלייכטונג, אויב זי איז צוליב א וואסער נישט איז סיבה, נישט אויסגעלאשען געווארען אווטאמאטיש.

די הויזוועכטער וועלען מוזען:

א) אויסלעשען אלע ליכט-פונקטען, וואס האבען אן׳אנדער ליכט - קוואל און געפינען זיך אויף זייערע הויפען.

ב) בעת׳ן אלארם זענען זיי מחויב צו געפינען זיך פאר די טויערען.

עס ווערט דערלויבט צו בענוצען זיך מיט ליכט אין יענע לאקאלען, וואו דאס ליכט איז אונבעדינגט נויטיג — דאס הייסט, אז מען מעג זיך דארט בענוצען מיט ליכט, מיט נאפט- און ספירט-לאמפען, און דאס נאר איבעוועניג אין די לאקאלען. מיט׳ן תנאי, אז עס וועלען פולשטענדיג פערשטעלט ווערען אלע דרויסענדיגע עפענונגען מיט דער הילף פון דיקען טונקעלען שטאף, אדער גראבען פאפיר, אזוי אז אין דרויסען זאל מען דאס ליכט נישט זעהן. אהן געדיכטע פארהאנגען טאר מען בשום אופן נישט אנצינדען דאס ליכט אין די לאקאלען אפילו אויף א קורצע צייט.

די אריענטאציע - לאמטערנדלעך מיט די נומערן פון די הייזער דארפען פערזארגט זיין מיט טונקעל-בלויע שייבלעך, און אנשטאט די „זשארובקעס" דארף מען אין זיי אריינשטעלען נאפט - לעמפלעך, אדער ליכט

3. דאס אפרופען פון אלארם

מיט׳ן מאמענט ווען די סכנה וועט אדורך, וועט אנגעגעבען ווערען א פערענדיגונגס - סיגנאל פונ׳ם „לופט - אלארם", דורך אן׳אפגעריסענעם פייפען פון די פאבריקס- און באהן - סירענעס, וועלכער וועט געדויערען 3 מינוט, און ביינאכט — דורכ׳ן אנצינדען די גאס-לאמטערנעס,

4. שלום פון די איבונגען

דער ערשטער עטאפ פון די איבונגען וועט זיך פערענדיגען מיט-נאכט דעם 7 אויפ׳ן 8 סעפטעמבער ה. י., דער צווייטער עטאפ וועט דויערן ביז׳ן 10 סעפטעמבער ה. י. די פולשטענדיגע פערענדיגונג פון די איבונגען וועט געמאלדען ווערען דער בעפעלקערונג מיט דער הילף פון איין גאנצען און 3 אפגעריסענע פייפען פון די פאבריקען- און באהן-סירענען.

פון דעם מאמענט אן וועלען די אלע אויבענאנגעבענע מניעות פערלירען זייער גילטיגקייט.

דאס עובר זיין אויף די אויבען-אנגעגעבענע פעראָרדענונגען וועט בעשטראפט ווערען מיט דער הארבסטער שטרענגקייט פון געזעץ.

לאדז, ד. 2 סעפטעמבער 1935,

לאדזער שטאטישער סטאראסטווע
(—) ד״ר סטאניסלאוו ווראנא

מיט פולע רעכט פון רעגירונגס-גימנאזיום (Kategorja A)
מעדכען = גימנאזיום
און פריוואטע פאלקסשולע
Marji HOCHSTEINOWEJ
טעל. 214-27 ◆ 23 וואָלטשאנסקא 23 ◆ טעל. 214-27
דער שול-בנין איז געווארען איבערגעבויט און פערברייטערט. איבער׳ן שול-בנין געפינט זיך פאר שילערינס א ספעציעל אויסגעבויטער טאראס: ספארט-פלאץ. ווינטער — א גליטש - פלאץ.
איינשרייבונגען אין די גימנאזיאל-קלאסען, ווי אויך אין די פאלקסשולע נעמט אן דער סעקרעטאריאט טעגליך (חוץ שבת און יו״ט) פון 9—2 און פון 4—6
די למודים הויבען זיך אן דינסטאג דעם 3טען סעפטעמבער, 10 א זייגער פריה.

די צאהלונגס-טערמינען
פונ׳ם הכנסה-שטייער

(א) דער צאהלונגס - טערמין פונ׳ם הכנסה-שטייער ענדיגט זיך דעם 15-טען סעפטעמבער.

פערזאנען, וואס האבען בעקומען ביז׳ן 1 ד. ה. דאס הייסט, ביז היינט, די נאקאזען, מוזען דעם שטייער בעצאהלען אין משך פון 14 טעג, נאכ׳ן דערהאלטען דעם נאקאז.

פון די סומען, וואס וועלען נישט בעצאהלט ווערען צום טערמין, וועט צוגערעכענט ווערען 1 פראצענט א חודש.

ס׳איז כדאי צו בעמערקען, אז אויפ׳ן יסוד פון דער נייער שטייער - ארדינאציע, פערפליכטעט איצט נישט די הנחה פון די אזוי-גערופענע „2 הנחה - וואכען".

מיט עלף וואונדען
האט מען געפונען א יודישען יונגערמאן אויף נאוואמייסקא 2

(א) נעכטען ביינאכט האט מען איינעם משה מאשקאוויטש (פון מארישינער גאס 4). א 23-יאהריגען יונגענמאן, געפונען ליגען א פערחלשטן אין א קלויזשע בלוט — אויף נאוואמייסקא גאס נעבען נומער 2.

פאגאטאוויע האט אפגעציילט ביי איהם 11 וואונדען אין קאפ, קארק און פלייצעס, און נאכ׳ן ערטיילען איהם ערשטע הילף, אריבערגעפיהרט איהם אין שוו. יוזעף-שפיטאל.

פאליציי האט פעראָרדענט אן׳ענערגישע אויספארשונג.

אפצייכנונגען פאר ארבייט אין ל.א.פ.פ.

דעם 29 אויגוסט איז אין לאקאל פון לאדזשער שטאטישען ראיאן פון ל.א.פ.פ. פארגעקומען דאס פייערליכע איבערגעבען די עהרען-אפצייכנונגען פאר ארבייט אין ל.א.פ.פ.

אפצייכנונגען האבען בעקומען:

דיר. קאלינאווסקי מיעטשיסלאוו יאן פרעזעס פון קרייז פון ל.א.פ.פ. נומער 32 (אנגעשטעלטע אין שטאטישער פערוואלטונג) מיט א זילבערנעם זשעטאן.

אורבאניאק יוזעף געוו. פרעזעס פון ל.א.פ.פ. קרייז נומער 29 אנגעשטעלטער פון דער פירמע י. ק. פאזנאנסקי, א בראנז-אפצייכנונג.

נייע קאדרען פון פערטיידיקער אין ל.א.פ.פ.

דעם 20 אויגוסט זענען פארגעקומען עקזאמענס פאר די, וועלכע האבען פערענדיגט דעם קורס א.פ.ל.ג. (געגען גאז-אנגריף) דער קורס איז ארגאניזירט דורך דער פירמע אייטינגאן.

דעם עקזאמען האבען אדורכגעפיהרט דעלעגאטען פון לאדזער ראיאן-קרייז פון ל.א.פ.פ. אין דער אנוועזענהייט פון פרעזעס נ. אייטינגאן און איגנש. דינענזאן. דער קורס האט ארויסגעוויזען, אז די אבסאלווענטען זענען גוט צוגעגרייט צו די אויפגאבעס וועלכע ווארטען אויף זיי.

מעטאלענע טאוולען פון ל.א.פ.פ.
פאר אלע לאדזשער פירמעס

דער לאדזשער שטאטישער קרייז פון ל.א.פ.פ. האט אנגעהויבען לעצטענס צו פערזעהען די פירמעס און אינסטיטוציעס מיט מעטאלענע טאוולען אלס מיטגלידער פון ל.א.פ.פ.

די דאזיגע טאוולען ווערען צוטיילט די פירמעס און אינסטיטוציעס, וועלכע האבען בייגעטראָטען אלס זייערע אקציעס אין ל.א.פ.פ. און בעצאהלט פאר א יאהר מיטגלידס-בייטראג 6 זל.

דער לאדזער קרייז פון ל.א.פ.פ. אפעלירט צו אלע פירמעס אין לאדז זיי זאלען בעצירען זייערע פירמעס מיט די דאזיגע אסטעטיש-אויסגעפירטע טאוולען און גלייכצייטיג דערמיט ערפילען זייער בירגערליכען חוב.

ביי ליידען פון נירען

אגרין-בלאז פערליכטערט בעדייטענד און בעזייטיגט די ווייטאגען ביים שטוהלגאנג דאס נאטירליכע בימערוואסער
Franciszka Józefa
פרעגט דאקטוירים, צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטייקען.

כיבוד אב — מיט׳ן שטעקען...

(א) אזא אין שוין די 37 יעהריגע וולאדיסלאווע קאראלאק: זי קאן נישט פערטראגען איהר אלטען פאטער, דעם 70-יאהריגען סטעפאן, און זי איז, וואהרשיינליך, מחמת „כיבוד אב", איהם מכבד מיט די ריכטיגע טרוקענע קלעפ, אז די אויגען גייען איהם איבער.

האבען שכנים רחמנות געקריגען אויף דעם אומגליקליכען בן שבעים, און צוגעטראגען וואו מען דארף, און וואס מען דארף אויף וועמען מען דארף...

נעכטען האט די קאראלאקיכע בעקומען פאר איהרע „מעשים טובים" א פסק דין פון שטאטישען געריכט — א יאהר טורמע.

תקון טעות

אין אנאנס פון דער כאלווע - פאבריק „עלאס". זשעראמסקא 31 איז אריינגעפאלען צופעליג על פי טעות דער נאמען דשערזשאווצא זדראווויטש.

פערזענליכעס

ד״ר ה. רוזשאנער איז צוריקגעקומען פון אורלויב.

די יודישע גאס אונטער'ן צייכען פון די סיים=וואהלען

גרויסע בעגייסטערונג פאר דער קאנדידאטור פון פרעזעס מינצבערג

פון פעראייניגטען יודישען וואהל=קאמיטעט

דער היינטיגער שבת איז געווען דער ערשטער אין אונזער שטאט, וואס איז שוין פולשטענדיג גע־שטאנען אונטערן צייכען פון די נאהענטע סיים־וואהלען. אין א גרויסער מאס האט דערצו גורם גע־ווען די שטארקע פראפאגאנדע־אקציע פון פעראיי־ניגטען יודישען וואהל־קאמיטעט, וועלכער האט אין די לעצטע טעג ענטוויקעלט א ברייטע טעטיגקייט צווישן אלע קרייזן פון דער לאדזשער יודישער בע־פעלקערונג.

במשך דעם נעכטיגען טאג זענען דורך דער אי־ניציאטיוו פון פעראייניגטען יודישען וואהל־קאמי־טעט פארגעקומען א גאנצע רייה מיטגלידער - פער־זאמלונגען אין פערשידענע ווירטשאפטליכע ארגא־ניזאציעס און געזעלשאפטען, וואס געהערען צום „פעראייניגטען קאמיטעט" און איבעראל זענען איינ־שטימיג אנגענומען געווארען רעזאלוציעס אליין צו שטימען און צו אגיטירען צווישען שכנים און בע־קאנטע פאר דעם איינציגען קאנדידאט פון לאדזשער יודענטום, פרעזעס מינצבערג.

א שטארקע אגיטאציע איז היינטיגען שבת גע־פיהרט געווארען ביי דער היגער רעליגיעזער בעפעל־קערונג, וואו ס'זענען בעזונדערס ברייט ארומגע־רעדט געווארן די בריף פון די רביים וועגן די לאד־זער וואהלען. מ'האט איבעראל אויפמערקזאם גע־מאכט, אז ס'איז דאס ערשטע מאל דער פאל אין אונזער שטאט, אז אלע רביים זאלען אזוי וואַ־רים אונטער'שטיצען די קאנדידאטור פון איין פער־זאן, ווי ס'איז מיט דער קאנדידאטור פון פרעזעס מינצבערג.

דעסגלייכען זענען בעת'ן דאווענען געהאלטען גע־ווארען רעדעס מצד פארשטעהער פון וואהל־קאמי־טעט אין א ערך 150 בתי־תפלות, שוהלען, בתי־מדרשים און אין שטיבלעך, וואו די רעדנער זענען זעהר ווארים אויפגענומען געווארען. א בעזונדערס שטארקע רושם האבען איבערגעלאזען די רעדעס אין די שוהלען און בתי־מדרשים, אין אלטשטעטי־שער שוהל האבען גערעדט הרב הארצשטארק און פרנס רעד. פרידענזאהן.

א חוץ דעם האט ביינאג, פאר מנחה, גערעדט וועגן די וואהלען דער ניי־געוועהלטער פיעטריקאַ־ווער רב הרב לוויא.

— א פערזאמלונג איז אויך פארגעקומען אין דער ציטונגס - פערשפרייטער סעקציע ביי פועלי אגודת ישראל וואו ס'איז פייערליך געשלאסן גע־ווארען צו ארבייטען פאר דער קאנדידאטור פון פרע־זעס מינצבערג, וועלכער האט א חוץ זיינע גרויסע לייסטונגען פאר'ן כלל ישראל אין פוילען, פערזארגט מיט קאנצעסיעס אלע לאדזער יודישע ציטונגס־פערשפרייטער, בעת זיי זענען אין זייער האנדעל פון אלע זייטען געשטערט געווארען.

היינט זונטאג קומען פאר ווייטערע פארוואהל־פערזאמלונגען, דערונטער א גרויסער מאסען־מי־טינג אין דער ראדאגאשטשער שוהל, זשוראווויא 4.

—=—

ווייטערדיגע הכנות צו די סיים-וואהלען

אויפרופען, פערהאנדלונגען און צוגרייטונגען

אויף דער פעראָרדנונג פון דער מאכט זענען קאנפיסקירט געווארען אויפרופען, וועלכע זענען ארויסגעגעבען געווארען דורכ'ן „בונד" און דער דייטשער ארבייטס - פארטיי. די אויפרופען בעהאנד־לען די פראגע וועגען די וואהלען.

* * *

די פארזיצערס פון די קהיז־וואהל־קאמיסיעס טיילען מיט דורך אונזער פערמיטלונג די פארזיצער־צעדם פון די וואהל־אבוואדען, אז אנהויבענדיג פון מאנטאג דעם 2־טען סעפטעמבער ביז דאנערשטאג דעם 5־טען סעפטעמבער פון 6 ביז 8 אין אוונד, וועלען ארויסגעגעבען ווערען דרוק־זאכען, אינסטרוק־ציעס און מאטעריאלען, וואס זענען נויטיג אדורכ־צופיהרען די וואהלען דעם 8 סעפטעמבער.

* * *

שבת דעם 7־טע סעפטעמבער פון 5 ביז 9 אין אוונד וועלען נאכאמאל אויסגעלעגט ווערען עפענט־ליך די רשימות פון די וועהלער. אין דידאזיגע רשי־מות וועט מען אבער שוין נישט קענען מאכען קיין שום ענדערונגען.

* * *

אזוי גוט ווי די אגודת הרבנים אין פוילען וועט אויך דער לאדזער ראבינאט ארויסגעבען אנ'אויפ־רוף, אז די יודישע בעפעלקערונג זאל אנטיילנעמען אין די וואהלען.

* * *

די וואהל־אגיטאציע פון „פעראייניגטען יודישען וואהל־קאמיטעט" איז אין פולען גאנג. דאס ביורא פון קאמיטעט געפינט זיך אויף פאמארסקא 19. נעכ־טען איז אין די שוהלען, שטיבלעך און בתי־מדרשים פונאנדערגעטיילט געווארען דער בריף פון גערער רבי'ן צו שטימען פאר דעם קאנדידאט פון פרעזעס ל. מינצבערג.

* * *

די רעוויזיאניסטישע ארגאניזאציע אין לאדז האט אנגענומען פאלגענדען בעשלוס וועגען די סיים־וואהלען:

די בעציהונג פון די רעוויזיאניסטען צו די סיים וואהלען, האט געפינען איהר אויסדרוק אין דעם אפי־ציעלען בעשלוס פון דער צענטראלע וועגען דער פא־זיטיווער שטעלונג אנטייל צונעמען אין די סיים־וואהלען. די לאדזער רעוויזיאניסטען ווילען אונטער־שטיצען יעדען וועלטליכען אדער רעליגיעזען יודי־שען קאנדידאט, וועלכער זאל געבען די זיכערקייט אז ער וועט פערטיידיגען די יודישע נאציאנאלע אינ־טערעסען.

* * *

אין „פעראייניגטען יודישען וואהל־קאמיטעט" איז איינגעפלאסן א פארשלאג פון א יודישן קליינ הענדלער פעראיין צו קומען צו א פערשטענדיגונג מיט דער ווארשאווער „אגודה", אז זי זאל ביי די וואהלען אין ווארשא שטיצען דעם פארשטעהער פון די קליינהענדלער אדוו. זונדעלעוויטש און דערפאר וועלען די קליינהענדלער, אהן אויסנאהם אונטער־שטיצען אין לאדז די קאנדידאטור פון פרעזעס מינצ־בערג.

א צווייטער פארשלאג איז געווען, אז דער פעראיי־ניגטער יודישער וואהל־קאמיטעט זאל זיך ווענדען צו די פאלקיסטען, זיי זאלען דעלעגירען זייערע פאר־שטעהער אין פעראייניגטען וואהל־קאמיטעט.

* * *

לויט דער איניציאטיוו פון עטליכע אנפיה־רענדע פערזענליכקייטען איז עהרענכטען צונויפ־גערופען געווארען א בעראטונג צווישען יודישע און קריסטליכע פלל־טוער וועגען אננעהמען אנ'איינ־איינהייטליכע שטעלונג צו די וואהלען. דאס הייסט סאלידאריש צו שטימען אין אלע וואהל־קרייזען. ס'זענען אנגענומען געווארען דערוויל בעשלוסען טיילווייז וועגען 15־טען קרייז און וועגען 16־טען קרייז. אין 15־טען קרייז האט קיין ווידערשטאנד נישט ארויסגערופען די קאנדידאטור פון פרעזעס מינצבערג און אין 16־טען קרייז די קאנדידאטורען פון מאריאן וואדאווסקי און טאדעאוש העיוואוו־סקי. וועגען צווייטען קאנדידאט אין 15־טען קרייז און וועגען דעם 17־טען קרייז וועלען פארקומען ווי־טערדיגע פערהאנדלונגען.

ס'האנדעלט זיך אויך וועגען ארויסגעבען א גע־מיינזאמען אויפרוף צו דער קריסטליכער און יודי־שער בעפעלקערונג.

נייע עקספארט-מעגליכקייטען פאר דער טעקסטיל=אינדוסטריע

(אג) דער צענטראלער סוחרים־פעראיין אין ווארשא האט די טעג בעקומען א רייהע אפערטען וועגען עקספארט פון פוילישע אויסארבייטונגען קיין אויסלאנד. צווישען אנדערע זענען אויך פערהאן אפערטען אויף עקספארט פון טעקסטיל־סחורות. איינע פון די אנגעזעהענסטע פירמען אין טוניס שטרעבט אנצוקניפען א קאנטאקט מיט פוי־לישע טעקסטיל - פירמען אינאפהענגיג פון דער בראנזשע.

גרעסערע עקספארט־מעגליכקייטען פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע זענען אויך פערהאן אויפ'ן קאנאדישען מארק, ווייל א דארטיגע גרויסע פירמע וויל אימפארטירען פערטיגע פוילישע אויסארבייטונגען פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע.

לאדזער פראדוצענטען דארפען זיך פעראינ־טערעסירען מיט די עקספארט־מעגליכקייטען, בע־זונדערס ביי די לאדזער קאנפעקציע־קרייזען.

פון אינטערנאציאנאלען רינג-קאמף טורניר אין ספארט=צירק

א גרויסען אינטערעס האט נעכטען ארויס־גערופען דער דעצידירענדער קאמף קראוזער—באראוויאק. אין דער 31. מינוט בעזיגט קראוזער זיין געגנער. ניעלסאן בעזיגט קארלעווסקין אין דער 2. מינוט. דער קאמף זייסיג—טאמסאן און שימ־קאמסקי—טראוואגליני גיבען נישט קיין רעזולטאט. טארנאוו בעזיגט שיקאט'ן אין 35 מינוט.

היינט קעמפען:

קראוזער—שיקאט, אין אמעריקאנער סטיל. שיקאט האט איינגעלייגט 50 זל. אויב קראוזער וועט אויספיהרען 3 רונדעס. טראוואגליני—טאמסאן (דעצידירענד). ניעלסאן—סענקאווסקי. באראוויאק—גראבאווסקי (דעצידירענד). זייסיג—מיאזשא.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, ד. 1-טען סעפטעמבער 1935

9 צייט־סיגנאל, 9.15 פליטען, 9,40 ידיעות, 10 גאטעסדינסט, 11.57 צייט סיגנאל, 12,03 רעפארטאזש, 12,55 מוזיק. פריהמארגען. 2 רעצי־טאציע, 3,20 לידער, 3,45 ראטגעבער פאר כפארטלער און טוריסטען, 4 שמועס פאר עלטערע קינדער, 4.15 פירעל קאנצערט. 4.45 „גאנץ פוילען זינגט", 5 טאנץ מוזיק, 5,40 מוזיק. אוי־דיציע. 6 קאנצערט, 6,30 הערשפיל. 7.10 ספארט, 7.15 רעקלאמע קאנצערט. 7,30 הומאר, 8 טראנסמיסיע פון ערשטען אויספלוג מיט דער שיף „פילסודסקי" (טראנמיסיע פון אלזשיר), 8,30 פליטען, 8,45 אויסצוגען פון יוזעף פילסודסקי'ס שריפטען, 8,50 אווענד ידיעות, 9 „אויף די לעצ־טע פראגער פרעהליכע כוואליעס", 9 30 פעליעטאן, 9,45 ספארט ידיעות, 10 מאטראזען קאנצערט, 10,40 טאנץ מוזיק, 11 ידיעות. קאמוניקאטען, 11,05 טראנסמיסיע פון אינטערנאציאנאלען באקס מעטש פוילען—דייטשלאנד אין ווארשא, 11,30 טאנץ מוזיק.

מעלדונג

פון קוראטאריום פון די בארכאוו־שולען אין לאדז פל. קאסטשעלנא 4

די איינשרייבונגען אין שול און אין קינדער היים קומען שוין פאר יעדען טאג פון 11—1 פאר מיטאג און פון 6—10 אווענד. ס'זענען פערהא נאך פרייע פלעצער פאר קינדער פון ערשטען קלאס אין קינדער־היים. די לימודים הויבען זיך אן דינסטאג דעם 3־טען סעפטעמבער. די לייטונג

BANK HANDLOWY w ŁODZI
Spółka Akcyjna
Al. Tadeusza Kościuszki 15
ma jeszcze do wynajęcia SAFES
na dogodnych warunkach, poczynając od 4 złotych miesięcznie.
WYJEZDZAJĄC, nie zostawiaj w domu papierów wartościowych, złota, srebra i t. p., lecz zanieś je do SAFE'u!

נאר 110 זלאטיס פון לאדז קיין וויען און צוריק

דער סוקצעס פון אונזער גרויסען אויספלוג

מיר קענען שוין מעלדען אלע די, וועלכע מעלדען אלע שוין פערשריבענע אנטיילנעהמער אין אונזער עקסקורסיע קיין וויען, און אויך די אלע, וועלכע ווילען זיך נאך פערשרייבען, אז צוליבען ערפאלג פון דער עקסקור־סיע איז אונז געלונגען אויסצופועל'ן די ווייטגעהענדסטע הנחות אזוי, אז דער אויספלוג פון לאדז קיין ווין וועט קאסטען נישט קיין 130 זלאטיס נאר 110 זלאטיס.

מיר קענען שוין מעלדען אלע די, וועלכע האבען זיך שוין איינגעשריבען צום גרויסען אויס־פלוג קיין וויען, פון 5־טען ביז'ן 12־טען סעפ־טעמבער, און אויך אלע די, וועלכע וועלען זיך נאך פערשרייבען, אז די טעכנישע זייט פון אויס־פלוג האט איבערגענומען דאס וועלט־בעריהמטע רייזע־ביורא „וואגאן־לי־קוק", וועלכע איז בע־קאנט דורך דער מוסטערהאפטער אדורכפיהרונג פון אלע אויספלוגען און עקסקורסיעס.

„וואגאן־לי־קוק" איז אויך דאס אפיציעלע רייזע־ביורא פון קאנגרעס פון דער נייער ציו־ניסטישער ארגאניזאציע, וועלכער קומט איז דער צייט פאר אין וויען.

ס'זענען ספעציעל אנגאזשירט געווארען קענער פון וויען און דער אומגעגענד, וועלכע וועלען שטענדיג זיין גרייט צו בעווייזען די אנטיילנעמער אין דער עקסקורסיע די זעהענסווירדיגקייטען פון עסטרייך.

פאר די אנטיילנעמער איז קאלאסאל פער־לייכטערט געווארען דאס אנגזעווד זיין אויכ' קאנגרעס און אויף אלע פעסטליכקייטען, וועלכע וועלען דארט פארקומען.

פאר די אנטיילנעמער, וועלכע וועלען דאס דארפען, זענען צוגעגרייט געווארען ערשטקלא־סיגע נאכט־לעגער פאר שפאט־ביליגע פרייזען.

דער אנטייל אין דער עקסקורסיע מיט א פאס, וויזע און באהן־בילעט פון לאדז קיין וויען און צוריק קיין לאדז קאסט בלויז 110 זל.

ס'דערנעהנטערען זיך די לעצטע טעג פון די איינשרייבונגען, און ס'זענען פערבליבען נאך עטליכע פרייע פלעצער. מיר עצה'ן דעריבער אונ־זערע לעזער וואס שנעלער זיך צו פערשרייבען אין דער אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט", פיעטריקאווער 21, כדי צו דער צייט צו קענען ערלעדיגען אלע פארמאליטעטען, וועלכע זענען נוי־טיג ביים אויסארבייטען דעם אויסלענדישען פאס און די וויזע.

אין דער זעלבער צייט קומען פאר אין וויען די אלוועלטליכע ירידים, אזוי, אז די טיילנעה־מער פון אונזער עקסקורסיע וועלען קענען זיין אויף די ירידים.

פאר אלע אנטיילנעמער זענען רעזערווירט נומערירטע פלעצער פון קאלושקי אן.

די עקסקורסיע פאהרט אפ פון דער לאדזער פאבריקס־באהן דאנערשטאג, דעם 5 סעפטעמבער 6 א זייגער אווענד.

אויסטויש פון קריגס - אבליגאציעס און צייטווייליגע בעשטע-טיגונגען אויף דער לאדזער קאנווערסיע=הלוואה

מחמת דעם, וואס די אבליגאציעס פון דער קאנווערסיע־הלוואה זענען שוין אויסגעפיהרט גע־ווארען, וועט די פינאנץ - אפטיילונג ביי דער לאדזער שטאט־פערוואלטונג פונ'ם 5 סעפטעמבער 1935 צוטרעטען צום אויסטוישען די דערמאהנטע אבליגאציעס און שיינען אויף אבליגאציעס פון דער קאנווערסיע - הלוואה.

Doktór
Z. Henrykowski
ספעציאל־ארצט פאר ווענערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוועכע
9 טראוגוטא 9
טעל. 262-98
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוועגד.
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאג.
פאר פרויען א ספעצ. ווארטע זאל

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 93-101
ספעציאליסט
פאר מענער=שוועכע=בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא־אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—8 אווענד

אויספלוגען קיין פאלעסטינע
פון 630.— זל. אן
ארגאניזירט
„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33
אויך הנחה־פעסער קיין טשעכא־סלאוואקיי און יוגאסלאוויען.
אויך קיין עסטרייך.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
טעל. 112-25 — דיר. דוד צערמייסטער.
נאך גרויסען סוקצעס אין פראנקרייך, בעלגיען, ענגלאנד נאר א קורצע צייט גאסטשפילען.
היינט זונטאג 2 פארשטעלונגען
4.30 נאכמיטאג און 9.30 אוונט
צום ערשטען מאל אין לאדז!

טעאטער „אראראט"
„א גדולה אויף דער באבע"!
קינסטל. אנפ. מ. בראדערזאן
דער שענסטער און פריילעכסטער פראגראם, וואס איז געשפילט געווארען אין ווארשא איבער 3 חדשים ביי אויספערקויפטע טעאטערן.

KUPUJCIE UZNANE ZA NAJLEPSZE zeszyty szkolne, bruljony, bloki do rysunków i wszelkie przybory szkolne OSTROWSKIEGO PIOTRKOWSKA 55. TEL. 203-54

„JERZY MILL" Łódź, Piotrkowska 73 poleca wieczne pióra Repr. wiecznych piór Dr. JUNGH'a na Rzp. Polską i w. m. Gdańsk.

היינט און פאלגענדע טעג!
„מענער אין א געפערליכען עלטער"
Waren Williams, Mary Astor, G. Roggers
קוליסען פון נישט - צוגעקליבענע פאר-פעלקער. — אין די הויפט-ראלן:
אויסער'ן פראגראם: דער פרעכטיגע מוזיקאלישער פילם אונטער'ן נאמען: „אין א רוסישער ווירטשאפט" אויסערדעם: אקטואליטעטען פון PAT אינ- און אויסלענדישע.
אנהייב 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג

קלאנג-קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

Lekarz-Dentysta
R. Krzepicka
POMORSKA 30
tel. 206-53
powróciła.

אכטונג, גיילערס ראיאן
גארדינען
אין א גרויסען אויסוואהל
צו בעקומען אין דער פראצאווניע
פיעטריקאווער 257
ווי אויך פאר ווידערפערקויפער.

OGŁOSZENIE.

Wzywa się wszystkich kupców, nabywających węgiel wagonowo, do zgłaszania się z świadectwem przemysłowym, **celem zarejestrowania,** najpóźniej do dnia 15-go Września r. b.

Porozumienie Składów Górnośląskich Koncernów oraz Dąbrowieckich Kopalń Węgla w Łodzi,
ul. Piotrkowska 83, m. 6, front I p.
Telefon 224-40.

PRZETARG.

Gmina Miejska m. Łodzi zgłasza publiczny przetarg ofertowy na wykonanie robót remontowych w lokalu Głównej Kasy Miejskiej Plac Wolności Nr. 14. Oferty pisemne, odpowiadające treści kosztorysu ślepego, należy składać w Gminie Miejskiej, Pl. Wolności Nr. 14, III piętro, w pokoju Nr. 44, dnia 14 września r. b, do godz. 11-ej rano w kopertach należycie zamkniętych i zalakowanych, z napisem: „Oferta na wykonanie robót remontowych w lokalu Głównej Kasy Miejskiej, Pl. Wolności Nr. 14".

Szczegółowe informacje oraz ślepe kosztorysy z warunkami przetargu otrzymać można w Wydziale Budownictwa — Pl. Wolności Nr. 14, II piętro w pokoju Nr. 25. Otwarcie ofert nastąpi w tym samym dniu o godz. 12-ej w południe w gabinecie Naczelnika Wydziału Budownictwa.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

וויכטיג פאר אפטשקע-סוחרים! איך נעהם אן אויסצופערטיגען אפטשקעס, די בעסטע אויספיהרונג צו ביליגע פרייזע. יעקיל וואלף, 11 ליסטאפאד 3.

צו פערקויפען א פע-דע מאשין, קראמט, 140 ברייט, גראסער, פול אויטאמאטיש, אויך א פליסען-מאשינדעל, קראפט, רונד אויף 50 נאדעל ביליג. ביי גראסמאן, פולנאצנא 22, וו. 21.

Do natychmiastowego wydzierżawienia urządzona wykończalnia trykotowa (draparka i urządzenia pomocnicze) oraz prasa-kalander:

Oferty sub. „EB", składać do biura ogłoszeń Fuchsa, Piotrkowska 50.

א בעריהמטער חסידיש חזנישער בעל-תפילה זוכט ימים נוראים צו דאווענען פאר א מעסיגען פרייז. ערקינדיגען זאוואדזקא 23, וו. 15.

ביליגער פערקויף פון מאדערן מעבעל אויף גינסטיגע בעדינגונגען. לאדז 6-טער שערפיען 2 (עק פעטריקאווער).

בעקאנטמאכונג.

א בשורה טובה
פאר די לאדזער מחותנים

נאך א גרינדליכען רעמאנט איז היינט ערעפענט געווארן אונזער פאכמענישער אויפגעבט אויף 5 וואלטשאנסקא 5

א זאל אויף חתונות

מיט א גרויסע היגיענישע כשר'ע קיך געשירען לויט די נייעסטע מארע, גמע טיש-בעשטעק אויך קוכען-בעשיר, פדי צופרידען צושטעלן די יעדישע מחותנים מיט יעדער געסט, אלעס לויט רעס נייעסטען סטיל, אויך צו פערמיטען אויף טאנץ-פערווייילונגען און פערזאמלונגען. אכטונג: קריזיס-פרייזן.
מיט אכטונג די אינהאבער.

גאנץ לאדז איז אומגעבענד איז ערשטוינט פון אונזערע לייסטונגען אין קונסט-שטאפען. מיר שטאפען לעכער, געוואלדריסען אין אנציגער. מענטלען און קליידער נישט צו דערקענען א זעהר ביליגע פרייזען. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט דורך בערלינער פאכמענער 11 ליסטאפאד 29 פארטער.

שרייבען שעהן און שנעל לערנט אויס דער בעוואוסטער קאליגראף י. בערמאן אין 15 טעג. אויך ווערט אויסגעלערנט דעם בעסטען יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם, וואס קען גארנישט. די עלטער שפילט דערביי קיין ראלע נישט. די פרייזען זענען צוגענגליכע. — אלעע 1. מאי 4, ביי ליפשיץ.

פרייע פאסטענס

ס'ווערט געברויכט קוואליפיצירטע אויספערטיגערינס ווי אויך א מאשין-נייהערין צו טריקא-וועש. צו ערפאהרען ביי קופערמינק, זאוואדזקא 18.

טריקא-נייהערס, וועלכע בעזיצען אבערלאק-מאשינען, קענען זיך מעלדען וועגן ארבייט ביי ליפקע, נאוואמיעסקא 21

נויטיג אנ'אבערמאשינער און אונטערמאשינער און מיטנייהערינס צו דאמסקע קינדער-מענטעלעך. צו ערפאהרען פעפער-גאס 19 זשעלאזני.

לאקאלען

א וואוינונג פון 2 שטובען און קיך, זונען-זייט מיט וויגוו'קעס, אויך א פראנט-געוועלב מיט א מאדערנער וויסטאווע פון זאפארט אויף זאוואדזקא 29 צו פערמיטען. צו ערפאהרען ביים וועכטער

צו פערדינגען צוויי צימער און קיך און פארצימער מיט אלע בעקוועמליכקייטען. לימאנאווסקיעגא 14 ביים וועכטער

צו פערדינגען 1 אדער 2 עלעגאנט-רעמאנטירטע שטובען מיט קוכען-בענוצונג, זוניג, טריקען, 1. שטאק, 11 ליסטאפאד 13, וו. 46.

איבערצוגעבען א וואוינונג פון 2. שטובען און א קיך מיט קארידאר און בעקוועמליכקייטען 150 זל. א קווארטאל דירה-געלד. צו ערפאהרען פילסודסקי 12 וו, 11.

איך זוך צו דינגען א מעבלירט שעהן צימער מיט אדער אהן מעבעל מיט 2 פענסטער אין דער געגענד פון פלאץ-וואלנאשטשי ביז זאווארזקא, אדער אנהייב פאמארסקא ביז פילסודסקיעגא, אדער אנהייב 11 ליסטאפאד ביז זעכאדניא. אפערטען אונטער „זאפארט"

פערשידענעס

א קיאסק פון פאפיראסען ווערט געזוכט צו פאכטען. אפערטען אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אונטער „פאכטען".

כ'וויל מיטנעהמען איין פערזאן קיין פאלעסטינא, אלטמאן, פאלודניאווא 18, רעכטע אפיצינע, פארטער.

ספרים. א ווארשאווער סוחר קויפט אלטע ספרים און צאהלט די בעסטע פרייזען אנדזשעיא 11. וו 15.

האלסקאסטען פון שירמס און שפאציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאדז, נארוטאוויטשא 19
שטענדיג איז א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו מאנופאקטור-פרייזען

נעמט או אלערליי רעפעראטורען פון שירמס און שטעקענס.

רעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-קאבינעט
ווענעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

קויפט פון דער ערשטער קוועלע!
קינדער - וועגעלעך, מעטאל-בעטען, אויסגעבעטע - און ספרענזשינע- מאטראצען „Patent" ווישימאטשקעס DOBROPOL אין פאבריקס - לאגער פיעטריקאווער 73, אין הויף

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאמלעס
Piotrkowska 164
Tel. 114-20.
צוריקגעקעהרט

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Gdańska 11
טעל. 123-47. (רוג קאנסטאנטינער)
נעהמט אן פון 4–6 נאכמ.

Dr. med.
IGNACY GRYNBERG
אינערליכע קראנקהייטען
(ספעציאליסט פאר הארץ-קראנקהייטען)
17 CEGIELNIANA 17
telefon 174-15.
נעהמט אן פון 6 ביז 8 אוונט.

פריהאט-לאושי
איך פרייזע
ווער עס קומט קען פוי- זען און היל שלאפען אין א זויבער בעט ווי אין דערהיים, דער גייט צו פאהארידעס, פויזען ווראניעצקע 17, וו. 7

שיימרען
מיט פאריזער שריינדן און פערטיגע שייטלן
ביי קערש.
סקווערא 15

Prywatna
Szkoła Powszechna Męska
i GIMNAZJUM MĘSKIE
z prawami Szkół Państwowych
Tow. Szerzenia Oświaty i Wiedzy Techn. wśród Żydów w Łodzi
Pomorska 46-48, tel. 106-64.
ס'ווערען אנגענומען שילער צום נייעם שול-יאהר. די יודישע לימודים ווערען געלערנט אין א ברייטען מאסשטאב.
אין דער פאלקס-שולע / אין דער שכר-לימוד 15 זל. א חודש.
די עקזאמענס הויבען זיך אן דעם 3-טען סעפטעמבער ד. י.
די קאנצעלאריע איז טעטיג פון 9—2 בייטאג.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 79-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט
זונטאג פון 10–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

DR.
J. Szreiber
כירורג
צוריקגעקעהרט
נארוטאוויטשא 9, טעל. 122-95.
נעהמט אן פון 1–2 און פון 6–8 אוונד.

לעטשניצע
פאר וועגעריש-קראנקע מענער-שוועכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג נעגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4–8 אוונד.

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד.
ווענעריש-קראנקע, מענערשוועכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

ד"ר
ס. קאנטאר
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (מענער-שוואכע)
פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45.
נעמט אן פון 8–2 נ"מ און פון 6–9 אוו.

Laboratorjum analiz lekarskich
„SANITAS"
Wólczańska 41, tel. 232-94
פיהרט אויס אלע ארט אנאליזען פון בלוט, אורין, פלעגמע א. א.
אויפן טעלעפאנישען פערלאנג שיקען מיר נאך מאטעריאל און שיקען אפ די אנאליזען שהיים

LEKARZ DENTYSTA
St. GELBERG
צוריקגעקעהרט
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
נעמט אן פון 10–2 און פון 4–7 אוונט

אנאנסען-פרייזן פאר א מילימעטער-שורה
מאנטיג טעקסט—18 גר. ... 40—... 12—...
נעקרילאגן—30 גר. ... 10 גר. ... 10 גר.
Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Nejer Folksblat", Piotrkowska 21.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 1 סעפטעמבער 1935

סכנה פון אנ'אייראפעאישען קאנפליקט וואקסט מיט יעדען טאג

דער ענגליש - איטאַליענישער קאָנפליקט צוליב אַביסיניען נעמט אָן שאַרפע פאָרמען. ענגלאַנד גרייט זיך ענערגיש צו אַ עווענטועלען צוזאַמענשטויס. די לעצטע דעפּעשען מעלדען וועגען פיבערהאַפטע הכנות, וואָס ווערען געמאַכט אין מאַלטאַ. עס ווערען דאָרט אַריינגעשיקט האַרמאַטען און אויך פערשידענע איינריכטונגען צו פערשטאַרקען דעם שוץ געגען שלאַכט־אַטאַקעס. פון דער אַנדערער זייט ווידער קאָנצענטרירט איטאַליען איהר פלאָט אויפ'ן מיטעללענדישען ים און בעת די ים־מאַנעווערס האָבען 60 איטאַליענישע אונטער־וואַסער שיפלעך בעקומען דעם בעפעהל צו שווימען פון פאָרט אויגוסט. די מאַנעווערס וועלען פאָרקומען אין שכנות מיט מאַלטע. די דאָזיגע פעראָרדנונגען זאָלען זיין אַ ענטפער מצד איטאַליען אויף דעם, וואָס ענגלישע שיפען האָבען בעקומען אַ בעפעהל אָפּצושווימען אויפ'ן רויטען ים. די דאָזיגע הכנות בעדייטען, אַז די לאַגע איז ערנסט און עס איז מעגליך עס זאָל פון דעם אַביסינישען קאָנפליקט אויסברעכען אַ גרויסע וועלט־מלחמה.

אין אַ קאָרעספּאָנדענץ פון לאָנדאָן שרייבט דער בעקאַנטער זשורנאַליסט אוגור, וועלכער איז גוט בעקאַנט מיט די פערהעלטנישען אין ענגלאַנד, אַז די אַלע, וואָס גלויבען אין דער נויטווענדיגקייט און מעגליכקייט פון אַ איטאַליעניש - ענגלישער פערשטענדיגונג, לעבען איצט איבער שווערע מאָמענטען. די זשענעווער סעסיע וועט פאָרקומען אין זעהר אַ שלעכטע שטימונג. עס איז פּשוט שווער פאָראויסצוזעהן ווי אַזוי דער קאָנפליקט וועט זיך ענדיגען.

אוגור שרייבט ווייטער, אַז נישט קוקענדיג אויף די פערזיכערונגען פון די פּאָליטיקער, וואָס פּראָטעסטירען געגען זיין עקזיסטענץ, איז דער קאָנפליקט צווישען ענגלאַנד און איטאַליען אין זשענעווע אַ פּרינציפּיעלער. דער אַביסינישער קאָנפליקט איז נאָר געווען אַ פּראָטעסט פון ביידע צדדים, בכדי אויפצווויקלען דאָס גאַנצע פּראָבלעם וועגען דער פּאָליטישער הערשאַפט אויפ'ן מיטלענדישען ים.

וואָס שייך אַביסיניען איז זיכער, אַז דער ווידערשטאַנד, וואָס זי שטעלט וועגען דעם אַריינדרינגען פון איטאַליען, שטיצט זיך נישט אַזוי ווייט אויף דעם מיליאָן זעלנער, וואָס זי האָט בלומרשט, ווי אויף דער איבערצייגונג, אַז ענגלאַנד וועט איהר שטעהן צו־הילף ביז צום סוף. נישט מוסאָליני און נישט די ענגלישע רעגירונג קענען זיך נישט דעצידירען וועגען דער שטעלונג, וואָס זיי וועלען אָננעהמען אין זשענעווע, מוסאָליני וועט קיינמאָל נישט מסכים זיין צו שטעלען זיך פאַר'ן געריכט פון ראַט פון דער ליגע. אויך די ענגלישע רעגירונג וועט נישט ענדערן איהר שטעלונג פון טרייהייט פאַר'ן זשענעווער אָפּמאַך. מען וועט ווידער זיין עדות פון דער אָהנמעכטיגקייט פון דער פעלקער־ליגע. דער איצטיגער רעאַלער פאַקט איז די אָנוועזענהייט פון 200 טויזענט איטאַליענער בעוואָפענט פון קאָפּ ביז די פיס אויף דער אַביסינישער גרעניץ. די זעלנער זענען גרייט אַריינצומאַרשירען קיין אַביסיניען און ס'דוכט זיך, אַז קיין שום רעדנערישע בעמיהונגען וועלן שוין נישט בעוויזען אָפּצוהאַלטען דעם אימפּעט פון דער דאָזיגער אינוואַזיע. די איטאַליעניש - ענגלישע פערשטענדיגונג וועט אַלזאָ אין זשענעווע נישט קענען פאָרקומען. דערצו וועט נויטיג זיין אַ דירעקטער קאָנטאַקט צווישען רוים און לאָנדאָן.

אָבער עס מוז געזאָגט ווערען — גיט צו אוגור — אַז עס זענען געלאָזט געוואָרען אין בעוועגונג געוויסע פינסטערע איינפלוסען, וואָס פּראָוואָצירענדיג עפּעס אַ אינצידענט גישט צו פערבעסערן, שטרעבען זיי נישט צו דערלאָזען די דאָזיגע דערנעענטערונג.

די עפענטליכע מיינונג אין ענגלאַנד איז ווייטער רוהיג. די שטעלונג פון די ענגלענדער וואָלט זיך געלאָזט דעפינירען אויף פאָלגענדען אופן: די ענגלענדער האָבען פאַר איטאַליען קיין מורא נישט און פיהלען זיך רוהיג אין זייער איבערצייגונג, אַז זיי האָבען די מעגליכקייט זיך אַקעגענצושטעלען דער גאַנצער וועלט, אויב דאָס וועט נויטיג זיין. אָבער ביז איצט איז נאָך קיינעם נישט געלונגען זיי איבערצוצייגען, אַז זיי מוזען אונטערנעהמען וועלכע עס איז רעאַלע שריט, בכדי אַקעגענצושטעלען זיך דער איטאַליענישער אַקציע אין אַביסיניען. אין ענגלאַנד קען מען אויפוועקען אויף אַ ברייטען מאַסשטאַב דעם ווידערשטאַנד פון די מאַסען נאָר דאַן, אויב מען וועט בעווייזען, אַז די נאַציאָנאַלע אינטערעסען זענען בעדראָהט. אָבער בכדי דאָס צו טון מוז מען אוועקגעהן פון דעם ביז איצט פערנומענעם שטאַנדפּונקט פון די פערטיידיגער פון דער פעלקער־ליגע.

די פראַנצויזישע רעגירונג האָט אין דער סיטואַציע צו ערפילען אַ שעהנע ראָלע. די אומשטענדען אַליין האָבען זי געמאַכט פאַר אַ אַרביטער אין סכסוך צווישען איטאַליען און ענגלאַנד. די פראַנצויזישע רעגירונג, וואָס איז געבונדען מיט געמיינזאַמע פּאָליטישע אינטערעסען מיט ביידע מלוכות איז אַליין אין אַזאַ מאָס ווייט פון קאָנפליקט בכדי צו קענען אויפהאַלטען איהר אומאָפּהענגיגקייט. זי געפינט זיך אַלזאָ אין אַ גינסטיגע לאַגע, וואָס מאַכט איהר מעגליך אויסצואיבען איהר איינפלוס לטובת אַ קאָמפּראָמיס ענטשיידונג. עס איז אָבער צו בעדויערן, וואָס פון געוויסע זייטען איבט מען אויס אַ דרוק אויף פראַנקרייך, אַז זי זאָל זיך שטעלען ענטוועדער אויף דער זייט פון ענגלאַנד, אָדער אויף דער זייט פון איטאַליען.

פּאַריז געפינט זיך אין אַ שרעקליכער פערלעגענהייט. פון איין זייט איז דער פראַנצויזישער רעגירונג וואָס איהר פּאָליטיק שטיצט זיך אויף דעם זשענעווער אָפּמאַך, אונגעהערט שווער אָפּצוזאָגען זיך צו אונטערשטיצען די אַקציע, וואָס האָט אַלע סימנים פון פערטיידיגונג פון אויטאָריטעט פון אַזאַ אינטערנאַציאָנאַלע אָרגאַניזאַציע ווי דאָס איז די פעלקער־ליגע. גלייכצייטיג איז אָבער פאַר די פראַנצויזען פּראַקטיש אונמעגליך צו פערלירען דעם דאָזיגען ווערטפולען נוצען, וואָס זיי האָבען פון דער מיליטערישער פערשטענדיגונג מיט איטאַליען און אַ דאַנק וועלכער זיי האָבען זיך פערזיכערט די גרעניץ ביים רהיין. אָט דאָס קאָמפּליצירט אַזוי שרעקליך די פראַגע פון די סאַנקציעס, וואָס קענען אָנגעווענדעט ווערען געגען אַנגריפער.

אין לאָנדאָן זענען פאַרהאַן מענשען, וואָס טראַכטען, אַז מ'קען אויסגעפינען „פּאַסיווע סאַנקציעס" וואָס זאָלען נישט דערפיהרען צו אַ קריגס־קאָנפליקט. פערשטעהט זיך, אַז אויב די סאַנקציעס זאָלען זעהר פּאַסיוו וואָלטען זיי גאָרנישט בעמערקט. אָבער אמת'ע ווירקזאַמע סאַנקציעס וואָלטען גלייכצייטיג געמוזט זיין אויך אַקטיווע סאַנקציעס און דאַן וואָלטען די קאָנסעקווענצן, וועגן וועלכע מוסאָליני האָט געדערט נישט געלאָזט אויף זיך לאַנג וואַרטען.

אויב מען וועט דעריבער נישט בעמיהען זיך צו בעוועגען פראַנקרייך, אַז זי זאָל זיך שטעלען אויף דער זייט פון איינע פון די צדדים, וועט זי קענען אַלס אַרביטער ברענגען אַ גרויסען נוצען סיי דער פעלקער־ליגע, סיי גאַנץ אייראָפּאַ. צום בעדויערן בעמערקען זיך אָבער טענדענצען, וואָס געהען אין אַ פערקעהרטער ריכטונג.

אין לאָנדאָן הערען זיך שוין שטימען, וואָס וואַרענען די רעגירונג געגען דעם און וואָס ראַטען נישט צו פאָדערן פון לאַוואַל'ן אַ דעצידירטען ענטפער. לטובת דער ענגלישער טעזע און אַ ערקלערונג געגען דער איטאַליענישער אַקציע אין אַביסיניען. זיי זאָגען, אַז עס וואָלט נישט גאָר נישט געווען „פעיר" לגבי פראַנקרייך צו שטעלען זי פאַר דער נויטווענדיגקייט פון דער וואַהל צווישען אונטערשטיצען די ברִיטישע פּאָליטיק און דער פערראַט פון די פּרינציפּען פון פעלקער־בונד, אָבער ס'איז אויך אַ שלעכטע טאַקטיק, ווייל סוף כל סוף פאַר דעם בעוועגען פראַנקרייך צו שטעלען זיך אויף דער ענגלישער זייט, וועט מען דאַרפען זעהר טייער בעצאָהלען.

עס איז קלאָר, אַז פאַר דער אונטערשטיצונג פון דער טעזע, וואָס מיניסטער אידען וועט פערטיידיגען אין זשענעווע וואָלט פראַנקרייך געקענט פאָדערן פון ענגלאַנד פאָרמעלע פערפּליכטונגען, וואָס זענען גלייך מיט אַ מיליטערישען און פּאָליטישען בונד אין פאַל פון אַגרעסיע מצד דייטשלאַנד. שטעלט מען זיך דעריבער אין לאָנדאָן די פראַגע צי ענגלאַנד איז בכּוח זיך צו פערבונדען מיט אַזעלכע פערפּליכטונגען. און דאָס איז נישט אַזוי צי ליגט אין איהר אינטערעס צו געבען פראַנקרייך אַ פּרעטעקסט צו אַזעלכע פאָדערונגען?

און אוגור פערענדיגט, אַז אַלץ איז איצט זעהר נעבעלהאַפט, אַז אַ חוץ דעם איינציגען פאַקט, אַז 200 טויזענד איטאַליענער זענען דעצידירט אַריינדרינגען קיין אַביסיניען.

געהיימע אינסטרוקציעס צו די יודען־פערפאלגונגען אין דריטען רייך

די היטלער רעגירונג בעמיהט זיך צוצוגעבען איהר אַנטי־יודישער אַקציע דעם שיין פון אַ כלומרשטען אויסברוך פון פאָלקס־צאָרן געגען די יודען, די אַנטי־יודישע עקסצעסען — זאָגט זי — זענען אַ רעזולטאַט פון דער יודישער פּראָוואָצירענדער האַלטונג לגבי דער דייטשער אַרישער בעפעלקערונג, אַז דאָס איז אַ ריינער שווינדעל איז שוין לאַנג פאַר קיינעם קיין סוד נישט און ווען נישט די הצעה און אַגיטאַציע וואָס ווערט געפיהרט פון די אָפיציעלע קרייזען און פון דער נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישער פּאַרטיי וואָלטען די יודען פערפאָלגונגען אין דייטשלאַנד קיינמאָל נישט אָנגענומען אַזעלכע ווילדע און באַרבאַרישע פאָרמען. דאָס דייטשע פאָלק, וואָס איז פון אייביג אָן געוואוינט צו דיסציפּלין און געהאָרכזאַמקייט, פּאָנראַמירט די יודען אויך דיסציפּלינירט און אויף בעפעהל. די אַלע משוגענע ווילדע שטיק, וואָס ווערען אָפּגעטון געגען דער יודישער בעפעלקערונג אין דייטשע שטעטלעך, די פערשידענע שילדען מיט אַנטי־יודישע אויפשריפטען פון דעם בירגערמייסטער „פאָרשטאַנדס", קור־פּראָוואַלטונגען א. אַנד. זיי ווערען געמאַכט אויף קאָמאַנדע און עס קען אויך געמאַלט זיין. אַז אונזערע צוזאַנג. שפעטער ווערען די אַלע ווילדקייטען אין דער נאַצישער פּרעסע געשילדערט אַלס ספּאָנטאַנער אויסברוך פון דער אַרישער בעפעלקערונג געגען דעם „פּערהאַסטען" יוד.

אַ דאָקומענטאַרישער בעווייז פון דער דאָזיגער „ספּאָנטאַנטעט" פון דער פּאָגראָם כוואַליע אין דריטען רייך איז דער צירקולאַר פון דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער פּאַרטיי פון האַנאָווער וועלכער מיר ציטירען אונטען ווערטליך, פון דעם צירקולאַר זעהט מען שוואַרץ אויף ווייס, אַז די אַלע אַנטיסעמיטישע סצענעס זענען אָפיציעל בעפוילען פון דער פּאַרטיי און פון איהר אָרגאַניזירט. עס ווערט אַפילו אָנגעגעבען די לידער וואָס דאַרפען דערביי געזונגען ווערען און דער פּרעסע ווערט אָנגעזאָגט, אַז זי זאָל פריהער וועגען דעם גאָרנישט שרייבען, בכדי עס זאָל מאַכען דעם איינדרוק, אַז די געשעהענישען זענען אַ רעזולטאַט פון דער „קאָכענדער פאָלקס נשמה".

דער צירקולאַר, וואָס טראָגט דעם דאַטום פון 28 יולי 1935 און וואָס איז צוגעשיקט געוואָרען דורך דער פּאַרטיי־אָפּטיילונג פון קרייז דרום האַנאָווער, בראַונשווייג צו אַלע קרייז־פּראָפּאַגאַנדע־לייטער און לאָקאַל־גרופּען, פּראָפּאַגאַנדע־לייטער, האָט פאָלגענדען אינהאַלט:

דאָס פערהאַלטען זיך פון די יודען אין אונזער קרייז ווי אויך אין גאַנצען לאַנד איז לעצטענס געוואָרען זעהר חוצפּה'דיג. אין זיין פרעכקייט האָט דער יוד, זעהט אויס, פערגעסען, אַז ער לעבט אין דייטשלאַנד אַלס גאַסט און ער מוז זיך געהעריג אויפפיהרען. אַ ווייטערע פערטראָגען אַזאַ לאַגע וואָלט בעדייט אַ בגידה לגבי דעם פאָלק און דער מלוכה. מיר זענען דעריבער געצוואונגען אַלע קרייז־פּראָפּאַגאַנדע־לייטער און לאָקאַל־גרופּען פּראָפּאַגאַנדע־לייטער צו מעלדען פאָלגענדעס:

דעם 10 אויגוסט מוז מען אין אַלע ישובים פון דאָזיגען קרייז אויפהענגען שילדען מיט פאָלגענדע אויפשריפטען: יודען זענען נישט ווילקאָמענע געסט. די שילדען טאָרען נישט זיין, קלענער פון 1,50 מאָל 9,80 מעטער. די שילדען מוזען אויפגעהאַנגען ווערען צוויי מעטער הויך אויף צוויי סלופּעס. אַלס פאַרבען האָבען מיר בעשטימט שוואַרצע בלאָק־שריפט (גרויסע און קליינע בוכשטאַבען) אויף אַ ווייסען הינטערגרונד. דאָס וואָרט „יוד" מוז אונטערגעשטראָכען ווערען מיט רויט און מוז זיך גוט אָנזעהן. ווי ווייט מעגליך מוזען די שילדען אַרומגעגעבען ווערען מיט שוואַרצע ראַהמען. זיי מוזען אויסגעהאַנגען ווערען אין אַלע צופוהר און אויספוהר־שטעלען פון ישוב. צו פינאַנסירען די שילדען דאַרף געשלאָסען ווערען אָפּמאַכען מיט דער פּאַרטיי־אָרגאַניזאַציע, פרויען־אָרגאַניזאַציע, פויערען־פעראיין ס. א. א. אז. וו. אין דעם זין, אַז יעדער פון זיי דאַרף צושטעלען איין שילד. זאָל אָבער ענטשטעהן שוועריגקייטען, האָט זיך דער קאַסירער פון קרייז פערפּליכטעט צו ליפערן און אויפשטעלען אַזאַ שילד אויפ'ן חשבון פון דער לאָקאַלער גרופּע:

דאָס אויפהענגען די שילדען זאָל פאָרקומען דעם 10 אויגוסט מיט אַ ספּעציעלער פייערונג מיט דער בעטייליגונג פון דער גאַנצער בעפעלקערונג פון אָרט. עס דאַרף געהאַלטען ווערען אַנ'איינדרוקספולע רעדע דורך אַ ראַסען־חבר און עס זאָלען געזונגען ווערען לידער ווי למשל „מיר שטורם־סאָלדאַטען יונג און אַלט" אָדער עהנליכע אין אַ גרויסער צאָהל. די פּרעסע דאַרף ווי פריהער וועגען דעם נישט ברענגען קיין שום בעריכטען, אָבער נאָכדעם דאַרף מען וועגען דער זאַך ברייט פונאַנדערשרייבען, צום סוף שיקען מיר אייך אַ צירקולאַר, וואָס דאַרף אין קרייז געטינגען ביינאַכט אויפגעקלעבט ווערען אויף די פענסטער און טירען פון אַלע פערזאָנען, וואָס קויפען אין יודישע געשעפטען. פּלאַקאַטען קען מען בעקומען דורך די געטינגער נאַכריכטען צום פּרייז פון פינף מאַרק פאַר טויזענט, הייל היטלער! אונטערשריפט: ה. הוקסהאַוזען, קרייז־פּראָפּאַגאַנדע לייטער".

צום דאָזיגען פּאָגראָם־בעפעהל זענען נאָך געווען צוגעלעגט פאָלגענדע לאָזונגען צום אויסשרייבען אויף די שילדען: „יודען זענען אונווילקאָמענע געסט!", „יודען קומען אַריין אין דאָזיגען אָרט אויף אייגענער ריזיקע", — „פערקעהר מיט יודען — גרויסטרייבען פון דאָרף", — „די איינוואוינער פון דעם אָרט ווילען נישט קיין פערקעהר מיט יודען", — „אין דעם אָרט האָבען יודען גאָרנישט צו זוכען". אונטערשריפט: „איינוואוינער — די יודען זענען אונזער אומגליק", — „יודען קענען דאָ גאָרנישט פערדינען", — „מיר ווילען קיין יוד נישט זעהען".

עס דאַרף נאָך פעסטגעשטעלט ווערען, אַז דער קרייז־פּראָפּאַגאַנדע לייטער הוקסהאַוזען, וואָס האָט אונטערגעשריבען דעם צירקולאַר אונטערליגט דעם פּראָפּאַגאַנדע־מיניסטעריום, פון וואו ער בעקומט די בעפעהלען. פעראַנטוואָרטליך פאַר די פּאָגראָם־בעפעהלען פון דאָזיגען מין איז אַזוי אַרום דער מיניסטער געבעלס און מיט איהם איז פעראַנטוואָרטליך די גאַנצע היטלער־רעגירונג.

די רעליגיעזע מלחמות אין אביסיניע

דאס אביסינישע קריסטענטום איז א געמיש פון יודענטום און קריסטענטום

זייט דעם פינפטען יאָהרהונדערט געהערען די עגיפּטישע און אַביסינישע קריסטען צו דער אַזוי גערופענער אַלעקסאַנדרישער קירכע, וואָס איהרע אָנהענגער ווערען אויך אָנגערופען קאָפּטען. דער גלויבענס־אונטערשיד צווישען די קאָפּטען און רוימיש־קאַטאָליקען בעשטעהט אין גאַנץ סובטעלע טעאָלאָגישע שאַטירונגען, נישט אָנערקענענדיג די מאַכט פון פּויבסט, און האָבענדיג אַנ'אייגענעם פּאַטריאַרך, וועלכער רעזידירט אין קאַיראָ, בעציהען זיך אָבער די קאָפּטען מיט גרויס פערעהרונג צו רוים, נישט פערגעסענדיג גלייכצייטיג די בלוטיגע קאַמפען, וואָס זיי האָבען געפיהרט אין 8־טען יאָהרהונדערט פאַר זייער גלויבענס־אויטאָנאָמיע.

איידער זיי האָבען אָנגענומען דאָס קריסטענטום האָבען די אַביסיניער אַמוואָהרשיינליכסטען זיך געהאַלטען אין יודישען גלויבען. דאָס איז אייגענטליך קלאָר: זיי זענען סעמיטען, וואָס זענען געקומען פון תימן. זייט יענע אַלטע צייטען איז נאָך ביי זיי געבליבען אַ גאַנצע רייהע מנהגים פון תורת משה. אין ערגעץ אין דער וועלט האָבען זיך די געזעצען פון חומש, אַזוי אויפגעהאַלטען ווי אין אַביסיניען. זיי רעגולירען נאָך ביז צום היינטיגען טאָג אַ בעדייטענדען טייל פון סאָציאַלען לעבען פון דאָזיגען לאַנד.

אַזוי למשל פייערען אין די דערפער די אַביסינישע פּויערים פון קאָפּטישען גלויבען דעם שבת. אַלע אַביסיניער האַלטען מילה אַלס איינע פון די וויכטיגסטע געזעצען. די רייכע גיבען מעשר פאַר די אָרימע. חזיר פליייש ווערט געהאַלטען פאַר אומריין. יעדעס יאָהר האַלטען אַלע מיט דעם ביל־דונגס — מיניסטער אין דער שפּיץ אַ טענות לכבוד יונה הנביא צוליב דעם נס מיט דעם וואַלפיש. זיי בעגרינדען דאָס דערמיט, אַז די יודען האָבען אויף דאַן צוליב דעם נס געפאַסט דריי טעג.

אַ מערקווירדיגער מישמאַש שטעלט ביי זיי פאָר דער קריסטליכער חגא פון די דריי קעניגען, בעת וועלכען די קאָפּטישע גלחים זינגען און טאַנצען צום אָנדענק פון... דוד'ס טאַנץ פאַר'ן ארון־הבריה.

מען וואָלט נאָך געקענט ברענגען אָהן אַ צאָהל ביישפּילען, דערביי ווערט אין אַ רייהע מלוכה־געזעצען געפינען נישט נאָר דער מעריטאַרישער איינפלוס, נאָר אַפילו גאַנצע אָפּזאַצען פון חומש.

פון פינפטען ביז'ן 15־טען יאָהרהונדערט האָט אין אַביסיניען געהערשט די קאָפּטישע רעליגיע, אָבער דאַן האָבען שוין די מאַכמעדאַנישע עמיסאַרען אָנגעהויבען אַריינצודרינגען אין ביידע לענדער, און צו אַגיטירען פאַר צושטערען די קריסטליכע קירכעס. דער המון, אין דער האָפנונג צו געפינען רייכע אוצרות, האָט זיך ווירקליך געוואָרפן אויף די קירכעס, ראַבירענדיג און צושטערנדיג אַלץ. דער סולטאַן מאַכמעד בען נאַצער איבן קאַלאון האָט די שולדיגע שטרענג בעשטראָפט און 700 אַנטיילנעמער אין די רויבערייען, זענען אויפגעהאַנגען געווען אויף די טויערן פון זיין פּאַלאַץ. אָבער די אמת'ע שולדיגע זענען נישט געכאַפּט געוואָרען. די קריסטען האָבען דאַן בעשלאָסען אויף אייגענער האַנד זיך נוקם צו זיין און אונטער דער פיהרונג פון די קאָפּטישע גלחים האָבען זיי אָנגעהויבען צו צושטערען די מעטשעטען און מאָרדען די מאַכמעדאַנער.

דער סולטאַן האָט דערפאַר אויף די קאָפּטען אַרויפגעלעגט שווערע שטראָפען. ער האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל, אַז קאָפּטען מוזען טראָגען בלויע טורבאַנען, (וואָס האָט ענטשפּראָכען דער יודישער געלער לאַטע אין מיטעלאַלטער), און אַז רייטענדיג אויף אַנ'אייזעל, זאָלען זיי זיצען אויסגעדרעהט מיט'ן פּנים צום וויידעל. די וואָס האָבען זיך נישט צוגעפּאַסט צו די דאָזיגע בעפעהלען, זענען פערמשפּט געוואָרען צום טויט און זייער פערמעגען איז קאָנפיסקירט געוואָרען.

צוליב די דאָזיגע פערפאָלגונגען, האָט אַ גרויסער טייל קאָפּטישע קריסטען אָנגענומען דעם מאַכמעדאַנישען גלויבען אַזוי, אַז אָהן איבערטרייבונג קען מען זאָגען, אַז 90 פּראָצענט מאַכמעדאַנער אין עגיפּטען און אַביסיניען שטאַמען פון די אַמאָליגע קריסטען. היינט בעטרעפט אָבער די מאַכמעדאַנישע בעפעלקערונג אין אַביסיניען קוים אַ דריטעל פון דער אַלגעמיינער צאָהל איינוואוינער. אָבער דאָס אומקעהרען צוריק צום קריסטענטום אין אַביסיניען, איז אויך נישט פאָרגעקומען אָהן בלוטיגע קאַמפען. און נעמליך אין 15־טען יאָהרהונדערט האָט אַ געוויסער מאַכמעד מיט דעם צונאָמען דער געלינקטער איינגענומען גאַנץ אַביסיניען. ער אַליין איז געווען אַ זוהן פון אַ קאָפּטישען גלח, און זיין מוטער איז געווען אַ מאַכמעדאַנערין. וואָס האָט יעדען טאָג געבראַכט וואַסער אין דער קריסטליכער קירכע. איינמאָל ווען זי איז געקומען אין דער גלח זי בעפאַלען און פערגוואַלטיגט. די איבריגע גלחים האָבען איהם דערפאַר דערהרגעט. ווען זיין זוהן איז אויפגעוואַקסען, האָט ער געשוואוירען נקמה־צו־נעהמען אין אַלע קאָפּטען און פּאַקטיש האָט ער איינגעאָרדענט שרעקליכע שחיטות אויף די קריסטען. ר'האָט פערנומען ס'גאַנצע לאַנד און דער אַביסינישער קעניג איז אַנטלאָפען אין די בערג, פון וואַנען ער האָט געבעטען הילף ביים פּויבסט אין רוים. דער פּויבסט האָט אויפגעפאָדערט די פּאָרטוגעזער צו קומען צו הילף די קריסטען אין אַביסיניען און נאָך לאַנגע פערביטערטע קאַמפען האָבען זיי פערטריבען דעם געלינקטען און צוריקגעשטעלט די הערשאַפט פון די קריסטען אין לאַנד.

מיין רייזע איבער די יודישע קאלאניעס אין ארגענטינע

קאלאניע לוסיענוויל, וואס איז געגרינדעט געווארען מיט 40 יאהר צוריק

פון ש. ניגער

,,די יודישע קאלאניזאציע אין ארגענטינא איז א דורכפאל", זאגען איינינע. אנדערע, פערקעהרט, שטעלען מאנומענטען דעם באראן הירש, דעם פא־טער פון דער יודישער קאלאניזאציע. זיי זינגען איהם לויב־געזאנגען, — ,,אייביגע שירה צום אנדענק פון דעם, וואס האט דעם פלוג געגעבען אין האנט פון וואנדערנדיגע און געפלאגטע יודישע מא־סען... פון דעם, וואס האט יודישע מאסען אומגע־קעהרט צום געזונטען פעלד־לעבען פון די אבות" א. אז. וו., א. אז. וו.

ווי איז דער אמת? איז פון דעם גרויסען געוואג־טען עקספערימענט עפעס ארויסגעקומען אדער נישט?

איך זאמעל מאטעריאל וועגען דער פראגע, איך בעזוך קאלאניעס, כ'רעד מיט קאלאניסטען, איצטי־גע און געוועזענע, כ'פערטיף זיך אין סטאטיסטישע דאטען און כ'גיב זיך אפ א חשבון אין מיינע פער־זענליכע איינדרוקען. אפשר וועט מיר געלונגען אויס־צומידען איינזייטיגקייטען — און שאפען זיך א מיי־נונג, א זעלבסטשטענדיגע מיינונג וועגען אט דעם גרויסען און אויסערגעוועהנליכען וויכטיגען ענין. כ'ווייס נישט, דערווייל בין איך נאך ווייט פון א סך־הכל — כ'האב נאר איינדרוקען, און אפט סתירות־דיגע איינדרוקען.

כ'וויל אנהויבען פון פאקטען, לאזענדיג די איינ־דרוקען אויף שפעטער: זאלען זיי זיך לייטערן.

די פאקטען, וואס איך וויל איבערגעבען אין אט דעם בריף, זענען שייך נאר צו איין קאלאניע, צו דער קאלאניע לוסיענוויל אין דער פראווינץ ענטרע ריאס. זיי האבען אבער די מעלה, אט די פאקטען, וואס זיי נעמען ארום די געשיכטע פון דער קאלא־ניע, — און דאס איז א געשיכטע פון פיר צענדליג יאהר.

ווי איז דער פראצעס פארגעקומען אין דער קא־לאניע לוסיענוויל?

איינער פון איהרע בויערס, ש. י. הורוויץ, א קא־לאניסט און א קאאפעראטאר, האט, א חוץ די מינד־ליכע געשפרעכען, וואס מיר האבען געפיהרט, גענע־בען מיר א מתנה זיין בוך ,,קאלאניע לוסיענוויל".

ש. י. הורוויץ איז דער היסטאריקער פון לוסיענ־וויל. א קאלאניע, וואס געפינט זיך אין דער פראווינץ וואו עס איז אויפגעזאמעלט די גרעסטע צאהל יודי־שע קאלאניסטען. עס איז א קאלאניע, וואס קאן אין א געוויסען זין דינען ווי א מוסטער.

אין יאהר 1931 זענען אין לוסיענוויל געוועזען איבער דריי הונדערט משפחות. פון זיי האבען הונ־דערט און צוואנציג שוין אויסגעצאהלט זייערע חו־בות צו איק"א און זענען געווארען די אייגענטימער פון זייערע פעלדער. די איבריגע זענען געווען (און זענען אויך איצט נאך) אפהענגיג פון איק"א אדער זיי זענען פראבע־קאלאניסטען. צעהן פאמיליעס הא־בען פערקויפט זייערע פעלדער צו יודישע סוחרים, דריי — צו נישט־יודען... אזוי איז געווען מיט עט־ליכע יאהר צוריק. איצט זענען דא מעהר אזוינע, וואס זענען נעצוואונגען אדער וועלען געצוואונגען ווערען, אויב מען וועט זיי נישט קומען צו־הילף מיט קרעדיט, צו פערקויפען זייערע פעלדער אדער אפצוגעבען זיי פאר די חובות, וואס זיי קומען. אבער לוסיענוויל איז נאך אלץ א קאלאניע מיט ארום דריי הונדערט יודישע ערד־ארבייטער־פאמיליעס.

אנגעהויבען האט זי זיך מיט פערציג יאהר צו־ריק אין דעם בעשטאנד פון אנ'ערך הונדערט פא־מיליעס. זיי זענען אלע אראפגעבראכט געווארען אהער פון די כערסאנער און בעסאראבער יודישע קאלאניעס. צו די דאזיגע כערסאנער און בעסארא־בער זענען אין די שפעטערדיגע יאהרען צוגעקומען אנדערע יודען—און נישט אלע זענען, פערשטייט זיך, געבליבען ביי דער ערד, דערהויפט זענען נישט אלע קא־לאניסטישע זין און טעכטער געבליבען ערד־ארביי־טער, א גרויסער טייל איז אוועק אין שטאט, — און צווישען די בוענאס־איירעסער און אנדערע דאקטוי־רים, דענטיסטען, לעהרער, בוכהאלטערס, געשעפטס־לייט אדער ארבייטער, געפינען זיך א היפש ביסעל אזוינע, וואס זענען געבוירען אין לוסיענוויל אדער אין דעם שטעטעל באסאווילקאסא, וואס איז אויס־געוואקסען לעבען און פון לוסיענוויל.

דאך האבען מיר איצט אין לוסיענוויל נישט הונדערט, ווי עס איז געווען אין אנהויב, נאר דריי מאל אזוי פיל יודישע ערד־ארבייטער משפחות.

אין אנהויב האבען זיי פערנומען נישט מעהר ווי אנ'ערך זיבען הונדערט טויזענד העקטאר לאנד (יעדער קאלאניסט האט בעקומען פון איק"א 50 העקטאר צום אקערן און 25 — אויף פאשע). איצט האט לוסיענוויל א שטח פון זעקס־און־דרייסיג טוי־זענט העקטאר לאנד, און דאס רוב פערמאגט יעדער קאלאניסט נישט, ווי פריהער, 75, נאר גאנצע 150 העקטאר לאנד.

די ערד ווערט אויסגענוצט אי אויף צו זייען (ווייץ, זוימען, מאאיס), אי אויף צו האדעווען פיה (צום פערקויפען אדער צו פיהרען א מילך־ווירט־שאפט).

,,די ערד", זאג איך, ,,ווערט אויסגענוצט". עס איז גרינג צו זאגען, צוגרייטען דעם ווילד־פערוואק־סענעם פעלד און בכלל צופאסען זיך צו דער ארגענ־טינער ווילדערניש — איז גארנישט אזוי גרינג אנ־צוקומען. מע האט זיך גענוג אנגעמאטערט ביז מען האט פון דער ערד עפעס ארויסגעקראגען, ביז מען האט זיך צוגעפאסט צו די שווערע לעבענס־בעדינ־גונגען, אדער ביז מען האט געשאפען נייע, בעסערע תנאים.

די ערשטע קאלאניסטען האבען נישט געהאט אפילו אין אנהויב קיין רעכטע וואוינונגען. ,,בעת איינציגע הייזער", דערצעהלט ש. י. הורוויץ, ,,זענען שוין געווען אויפגעשטעלט, האבען ביי אנדערע גע־פעהלט דעכער, און זענען געווען דעכער, האבען גע־פעהלט פענסטער. די ווענט — נישט געשטוקאטורע־וואנט, די אויסגעגראבענע ערד פון די פונדאמענט־גריבער — צונויפגעהויפט אין די שטיבער, דער סטעפ ארום — פערוואקסען מיט ווילדע גראזען... דאס איז געווען דאס בילד, אויף וועלכען ס'האבען זיך אנגעשלאגען די אויגען פו די ערשט אנגעקו־מענע".

די ווילדע גראזען, ווי עלטערע קאלאניסטען האבען מיר דערצעהלט, זענען געווען אזוי הויך, אז נישט נאר די מענשען, אויך די הייזער פלעגען אין זיי פערלוירען געהן. מ'פלעגט דארפען ארויסשטע־לען פאהנען אין דער הויך, כדי צו ווייזען די ניי־אנקומענדיגע, וואו מען געפינט זיך.

יעדעס הויז איז בעשטימט געווען פאר צוויי משפחות, און איז בעשטאנען נאר פון צוויי צימערן א צימער פאר א פאמיליע, אהן א קיך, אהן אוי־ווענס צו קאכען און אהן אנדערע בעקוועמליכקייטען.

די ערשטע זאך, וואס די קאלאניסטען האבען גע־מוזט טון, — איז אויפשטעלען קאלעקטיווע אוי־ווענס אויף צו באקען ברויט. דערנאך האט מען זיך גענומען פערענדיגען די הייזער, און זיי זענען פער־טיג געווארען, ,,האבען די מענער, ווי ה' הורוויץ דערצעהלט, אויסגעארבייט שטוקאטורקע און די פרויען מיט די יונגע טעכטער האבען בארוועסע און מיט פערקאשערטע ארבעל — זיך גענומען שמירען די ווענט". זומער, ווען אין די הייזער איז געווען צו היים און צו ענג, האט מען געשלאפען אין דרויסען, אונטער'ן פרייען הימעל. די הייזער זענען אין איינציגע פאלען גאר נישט געווען קיין הייזער, נאר באלופעס, אויפגעשטעלט פון פערטריקענטער בלאטע.

די יודישע קאלאניסטען זענען נישט געוואוינט געווען צו אזעלכע וואוינונגען, צו אזא ענגשאפט, — און זיי האבען זיך שפעטער אויסגעבויט גערוי־מערע און בעקוועמערע הייזער. אבער אין אנהויב האבען זיי זיך געמוזט צופאסען — און זיי האבען זיך צוגעפאסט — צו די שווערע בעדינגונגען.

די שלעכטע וואוינונגען זענען נישט געווען די איינציגע אומבעקוועמליכקייט, וואס מען האט גע־דארפט בייקומען. עס זענען געווען אנדערע, און נאך גרעסערע, שוועריגקייטען. א שטייגער, יעדער קא־לאניסט האט בעקומען צו פיר פאר אקסען און פיר פערד, אבער סיי די אקסען, סיי די פערד, זענען געווען ווילדע. עס איז שווער געווען צו ארבייטען מיט זיי אפילו איינעם, וואס איז אין דער אלטער היים געווען א דארפס־מענש. מען האט זיך בעדארפט אויפלער־נען ווארפען מיט דער ,,לאסא", אנצוכאפען דעם אקס און בעזונדערס דעם פערד, וואס איז געווען האלב ווילד — און דאס איז געווען פון די נישט־גאר געשמאקע מאכלים", זאגט ש. י. הורוויץ.

נאך ערגער איז געווען דאס, וואס איק"א האט געגעבען צו ווייניג ערד. פופציג העקטאר איז א סך פאר אנ'אינטענסיווער ווירטשאפט, אבער אין אר־גענטינא, וואו ביז איצט נאך גיט מען אויף דער ערד נישט אכטונג (מען מיסטיגט זי אפילו נישט) און וואו מען זייעט געוועהנליך נישט פאר דעם איי־גענעם געברויך, נאר פאר'ן מארק, — איז 50 העק־טאר נישט געווען גענוג פאר א פאמיליע, און מען האט, פשוט, נישט געהאט גענוג צום לעבען. בפרט נאך ווען עס האט זיך געוויזען דאס גרויסע אנשיקע־ניש פון ארגענטינער ערד־ארבייטער — דער היישע־ריק. מען האט שווער געארבייט, געהארעוועט און— פלוצים — ,,א זייל, א שווארצער... צי איז עס נישט א שטויב־וואלקען, וואס זאגט אן די דערנעהנטערונג פון א ציקלאן, — — — ,,ניין, דאס געהט דער מחבל!" הערט זיך א פערצווייפעלטע שטים". און נישט אומזיסט איז זי פערצווייפעלט. דער מחבל וועט אלץ אויפרעסען, און דעם, וואס האט זיך גע־מיהט, דעם, וואס האט געארבייט איהם שוויס פון זיין אנגעזיכט, וועט גארנישט נישט בלייבען...

נאך גוט, זאגט דער כראניקער פון לוסיענוויל — נאך גוט, וואס ,,ס'פלעגט עפעס אריינפאלען (דעם קאלאניסט) פאר כאפען דעם היישעריק"... די רעגי־רונג האט געצאהלט פופצעהן סענט פאר א זאק...

דער היישעריק האט גענומען ביי די קאלאניס־טען דעם העכסטען צינז, זיי האבען איהם געבראכט די שווערסטע קרבנות. אבער עס זענען געווען אנ־דערע צרות אויך, א חוץ דעם היישעריק. דער פער־פאסער פון ,,קאלאניע לוסיענוויל" רעכענט אויס א גאנצען צעטעל פון מענשליכע קרבנות, וואס זענען געפאלען אין דער קאלאניע, דערהויפט אין די ערש־טע יאהרען... א קאלאניסט שפאנט איין די פערד אין שנייד־מאשין, די פערד צעטראגען זיך — און ער ווערט דער'הרגעט... אנ'אנדער קאלאניסט ווערט דער שטאכען פון זיי פעאן (א געדונגענעם ערד־ארביי־טער)... דעם פערפאסער'ס איינענער זוהן, נאך גאר א קינד, פאלט אראפ פון א וואגען סנאפעס, ווען די פערד צעטראגען זיך, און בלייבט ליגען טויט... א סך קומען־אום פון קראנקהייטען... דער דאקטאר אדער דער פעלדשער איז ווייט, און ער קומט צו־שפעט.

איצט איז אנדערש. די וועגען זענען בעסער, און עס איז דא אנ'אויטאמאביל־פערבינדונג מיט די נאהענטסטע פונקטען. א חוץ דעם, איז שוין לאנג דא א שפיטאל, אויסגעבויט פון די קאלאניסטען אליין.

אבער די קאלאניסטען האבען בייגעקומען אלע מניעות, זיי האבען זיך נישט דערשראקען. נאר קליי־נע גרופעס אדער יחידים האבען פערלאזען די קא־לאניע. די איבריגע זענען געבליבען אויפ'ן ארט.

און אין א בערך קורצער צייט איז זיי געלונגען צו מאכען פון א וויסטעניש א ישוב און אויפצובויען געזעלשאפטליכע און קולטורעלע אינסטיטוציעס מיט וועלכע זיי מעגען זיך איבערנעמען.

נייער וועג צו שטודירען מענשען

וויסענשאפטליכער קאנגרעס אין לענינגראד

ביז איצט האט מען בעטראכט אונזער קערפער פון א כעמישען שטאנדפונקט, איצט הויבט מען אן מעהר איינזעהן די וויכטיגקיט פון עלעקטריציטעט אין מענשליכען ארגאנזים

פון ל. באראדולין.

אין לענינגראד איז פארגעקומען אנ'אל־וועלטליכער קאנגרעס פון פיזיאלאגען (פיזיאלא־גיע איז די וויסענשאפט פון די לעבענס־פארמען וואס קומען פאר אין די קערפערס פון די מענ־שען און חיות.) געלערנטע פון 30 לענדער זענען געקומען צום קאנגרעס און דער פארזיצענ־דער איז דער וועלט־בערימטער רוסישער פיזיא־לאג פראפ. איוואן פאוולאוו, וואס איז שוין איצט 85 יאהר אלט. ניי איז דער וועג איבער וועלכען די וויסענשאפט אלס א גאנצע האט אנגעהויבען טרעטען. און דער נייער וועג, וועט קענטיג פיהרען צו פיל גרעסערע, ממשות'דיגערע רעזולטאטען, ווי די, וואס זענען ביז איצט דערגרייכט געווארען. און הויפטזעכליך ניי איז איבערהויפט דער בליק, מיט וועלכען מען קוקט איצט אויף דעם נער־ווען־סיסטעם אין די קערפערס פון מענשען און חיות.

לאמיר דא ערקלערען וועגען וואס עס האנ־דעלט זיך.

דער קערפער פון חיות בכלל, און דער קער־פער פון מענשען בפרט, איז אנ'אויסערגעוועהנליך קאמפליצירטע ארגאניזאציע. עס איז נישטא אין נאטור אזא זאך, וואס זאל זיין אזוי קאמפאקט און אזוי קאמפליצירט ווי דער מענשליכער קערפער.

דער קערפער בעשטעהט פון צענדליגער בע־זונדערע טיילען, ארגאנען, גלידער און דריזען. יעדער פון זיי האט זיך זיין אויפגאבע, און א חוץ זיין ארבייט, טוט ער גארנישט. די אויגען זעהען, אבער מעהר ווי זעהען, קענען זיי גארנישט טון. די אויערען הערען, אבער מעהר ווי הערען, קענען זיי שוין גארנישט טון, דער מאגען קאכט איבער די שפייז, און מעהר קען ער גארנישט טון און אז. וו. און אז. וו. אין דער זעלבער צייט אבער עקזיסטירט צווישען די אלע בעזונדערע טיילען, גלידער און ארגאנען, א פולשטענדיגע קאאפעראציע און קאארדינאציע. די אויגען זעהען נישט בלויז פאר זיך, נאר פאר'ן גאנצען קערפער; די אויערען הערען נישט בלויז פאר זיך, נאר פאר'ן גאנצען קערפער; דער מאגען קאכט איבער די שפייז נישט בלויז פאר זיך, נאר פאר'ן גאנצען קערפער און אז. וו.

די אויגען האבען קיינמאל נישט געזעהען דעם מאגען, און די לונגען האבען קיינמאל נישט געהערט וועגען די אויערען. אבער זיי אלע ארביי־טען און זענען טעטיג פאר די טובות פון דעם קערפער, אדער ארגאניזם אלס א גאנצען. ערגעץ אין קערפער איז פאראן א צענטראלע ביורא, וואס עקזאמינירט און זיפט איבער וואס עס איז איהם גוט און וואס עס איז איהם נישט גוט. און כדי אט די קאאפעראציע צווישען די אלע טיילען פון קערפער זאל פארקומען, זענען זיי פערבונדען צווישען זיך דורך א זעהר געדיכטער און זעהר קאמפליצירטער נעץ פון נערוועך.

די נערוועך — דאס זענען ווייסע פעדימלעך אזעלכע, וואס זענען צושפרייט איבער דעם גאנ־צען קערפער. וואו און אין וועלכע טייל פון קערפער איהר זאלט נישט א שטאך טון מיט א נאדעל, וועט ווי טון, איז א סימן, אז דארטען האט מען אנגערירט א נערוו. יעדער פון זיי האט ערגעץ א צעל — ווי אלע אנדערע ווייכע טיילען פון קערפער, אבער פון יעדען פון זיי ציהען זיך לאנגע הערעלעך, און אט די הערעלעך זענען עס די וועגען איבער וועל־כע די געפיהלען טראגען זיך אריבער פון איין טייל קערפער צום צווייטען, ווי די געשפרעכען איבער טעלעפאן־דראטען.

די ענליכקייט צווישען די טעלעפאן־דראטען און די נערוועך דריקט זיך אויס נישט נאר אין דעם, וואס יעדער פון זיי טראגט, איבער געדאנ־קען און געפיהלען פון איין פונקט צום צווייטען, נאר אויך אין פיל אנדערע פרטים, און הויפט־זעכלך אין דעם, וואס איבער יעדען פון זיי טראגט זיך עלעקטרישע כחות. די טעלעפאן־דראטען זענען נישט מעהר ווי דינער קופער, אבער קופער האט זיך ארויסגעוויזען צו זיין דער מאטעריאל, וואס טראגט איבער עלעקטרישע שטראמען פון איין ארט צום צווייטען בעסער און טיכטיגער ווי אלע אנדערע מעטאלען (א חוץ דעם זעהר קאסט־בארען זילבער). דאס זעלבע איז מיט די נערוועך. אלע טיילען פון קערפער קאנען אריבערטראגען עלעקטרישע שטראמען פון איין פונקט צום צווייטען אבער די נערווען־פעדימלעך טוען עס בעסער און טיכטיגער ווי אלע אנדערע טיילען.

נאך א פערגלייך איז דא פאראן. בעטראכט די טעלעפאן־דראטען אין אייער הויז. דאס זענען דראטען פון קופער ארומגעוויקעלט מיט זייד, באוועל, וואקס און אנדערע מאטעריאלען. דאס ווערט געטון, כדי צו בעשיצען די דראטען, אז די עלעקטריציטעט זאל פון זיי נישט ארויסרינען, מען רופט עס איזאלאציע, דאס מיינט אפזונ־דערען, בעשיצען. דאס זעלבע איז מיט די נער־ווען־פעדימלעך. דאס רוב פון זיי זענען אויך איזאלירט אדער ארומגעוויקעלט מיט א דינער מאסע פון א פעטקייט, אזא כדי נישט צו דער־לאזען, אז די עלעקטרישע אימפולסען וואס שטרא־מען דורך זיי זאלען ארויסרינען.

פאר די לעצטע עטליכע יאהר האט מען דורך דירעקטע עקספערימענטען בעוויזען, אז דארטען, וואו עס איז אנגעזאמעלט א גרויסע מאסע פון נערוועך — ווי אין מארך פון קאפ, צום ביישפיל פראדוצירט אט די נערוועך־מאסע איהר אייגע־נע עלעקטריציטעט. איצט איז ענטשטאנען, און עס האלט זיך ביי בעפעסטיגען א טעאריע, אז דער פראצעס פון דענקען איז אנ'עלעקטרישע ער־שיינונג. א מוזיקאלישע מאשינקע, וואס איז בע־וואוסט אלס דער ,,סערעמענאוואקס" (ערפונדען פון א געוועזענעם רוסישען פראפעסאר טערעמען) שאפט קלאנגען און מוזיק דורך די עלעקטרישע און מאגנעטישע כחות, וואס פערשפרייטען זיך פון דעם מענשליכען קערפער. אייניגע קראנקהייטען ווערען קורירט דורך עלעקטרישע ווירקונגען פון פערשידענע פארמען.

דער שייכות צווישען עלעקטריציטעט און פער־שידענע טיילען פון מענשליכען קערפער איז שוין לאנג בעמערקט געווארען, אבער א בעזונדער אויפמערקזאמקייט האט מען אט דער זאך אנגע־הויבען שענקען ערשט פאר די לעצטע עטליכע און אט דער נייער שטאנדפונקט, אז לעבען בכלל און די טעטיגקייט פון די נערוועך בפרט איז פריער פון אלץ אנ'עלעקטרישע ערשיינונג. האט זיך אנגעהויבען קריסטאליזירען און בעקומען אנ־אנזעהען אויף דעם פיזיאלאגישען קאנגרעס אין לענינגראד.

עס איז געווען א צייט, ווען די גאנצע וויסענ־שאפט פון די, וואס האבען זיך פערנומען מיט מעדיצינישע פראגען, איז בעשטאנען אין דעם, וואס מען האט צושניטען טויטע קערפערס און אויסגעפונען וואו עס ליגט דער מאגען, וואו די הארץ, וואו די לונגען און וואו די אנדערע טיילען און ארגאנען פון קערפער. דאס איז געווען די עפא־כע פון בלויז אנאטאמיע. שפעטער האט מען זיך ארומגעזעהען, אז כדי צו קורירען קראנקהייטען איז אנאטאמיע אליין נישט גענוג. האט מען אנגע־הויבען שטודירען די לעבענס־פראצעסען וואס קו־מען פאר אין די קערפערס פון מענשען און חיות, און דאן זענען ענטשטאנען די וויסענשאפטען פון פילאזאפיע און ביאלאגיע.

נאך שפעטער האט מען זיך ארומגעזעהען, אז די פראצעסען פיזיאלאגיע און ביאלאגיע זענען פריהער פון אלץ כעמישע פראצעסען. אז דער קערפער עקזיסטירט הויפטזעכליך צוליב די כע־מישע פראצעסען וואס קומען אין איהם פאר. און דאן איז ענטשטאנען די פערהעלטניסמעסיג נייע וויסענשאפט ביא־כעמיע — א פעראייניגונג פון ביאלאגיע און כעמיע. די גאנצע ביז איצטיגע מע־דיצין איז באזירט הויפטזעכליך אויף ביא־כעמיע, און איצטער קומט א נייע צייט, ווען מען הויבט זיך אן ארומזעהען, אז די הויפט־ראלע אין דעם קערפער שפילען ערשיינונגען און פראצעסען עלעקט־רישע, אפילו די כעמישע פראצעסען אין קער־פער זענען אונטערווארפען אונטער די עלעקטרישע פראצעסען.

וועט מען מוזען שאפען א נייע וויסענשאפט וואס וועט זיך רופען ביא־עלעקטריציטעט — א פעראייניגונג פון ביאלאגיע און עלעקטריציטעט, און אויב מיר האבען נאך א סך נישט געלעזטע פראבלעמען אין ביאלאגיע און אין מעדיצין — וועלען זיי געלעזט ווערען פון די ביא־עלעקטרי־קער פון דער נאהענטער צוקונפט.

קאנאדער פרעמיער דריקט אויס זיין סימפאטיע

פאר די יודען אין דייטשלאנד

מאנטרעאל, (יט"א). דער פרעמיער מיניסטער פון קאנאדא ר. ב. בענעט, האט אויפגענומען א דעלעגא־ציע פון קאנאדער יודישען קאנגרעס, פון די ה"ה: רעפוטאט ס. וו. דזשייקאבס, ארטשיבאלד פריימאן, הערי וואלאפסקי, ק. א. פרידמאן און ה. מ. קייזער־מאן, וואס איז געקומען אויסדריקען דעם פראטעסט פון קאנאדער יודענטום געגען די רדיפות אויף יו־דען אין נאצי דייטשלאנד.

דער פרעמיער מיניסטער בענעט האט פערזיכערט דער דעלעגאציע דאס די רעגירונג וועט בעהאנדלען דעם מעמאריאל וואס איז איהר איבערגעגעבען גע־ווארען אין דער פראגע, און וועט ערנסט בעטראכ־טען די מעגליכקייטען וואס זי קען טון אין דעם ענין. מיניסטער בענעט האט אויך ערקלערט דאס קאנאדע ווי א סך אנדערע לענדער, איז שטארק בעזארגט ווע־גען גורל פון די יודען און אנדערע רעליגיעס אין דייטשלאנד.

פערמאכט א „פאליטישע קאבארעט״

הומאר אין דייטשלאנד שטרענג פערבאטען!

(א בריף פון בערלין)

פון א. נאלד.

פון נאצי־לאנד האט זיך אפגעטון דער הומאר. א מין טויטער ערנסט איז אנגעצויגען אויף אלץ און אלעמען. מ׳איז עפעס אזוי פערטיפט אין זיך, נאר מ׳ברענגט עס נישט ארויס. מ׳טרויט זיך איינפאך נישט דעם אנדערען אוודאי נישט, כ׳האט, פשוט, מורא אויפצומאכען דאס מויל. די מענשען זענען אזוי איינגעשראקען.

און אז ס׳איז נישטא קיין ברעקעל הומאר, איז אלץ אזוי לאנגווייליג, געהט מען אין טעאטער אריין, קען מען ביים ערשטען אדער צווייטען אקט גלייך איינשלאפען. דער רעפערטואר איז א פערשימעלטער און אפגעניצעוועטער. דערביי זענען די אקטיארען מיטלמעסיגע, ווייל די גוטע און די בעסטע האבען אויסגעוואנדערט. קיין זכר נישט פון אנ׳אקטועל סאטירישער דראמע, ווייל ווער טרויט זיך אזוינס אנצושרייבען? און ווער וועט זיך טרויען עס צו ברענגען אויף דער סצענע? אלע מוזען דענקען און שרייבען ווי ער, געבעלס, היל, אלץ מוז זיך אפשפילען לויט זיין דודעלע. טאמער ווערט אמאל דערהערט א פאלשער טאן, ד. ה. אזעלכער, וואס נויגט אפ פון דעם פארגעשריבענעם נוסח, איז לערענט מען איהם גוט אן פאר אזא מין שקאצעריי, דערויף זענען דאך דא „שוצהאפט״, קאנצענטראציע־לאגער, רייכס־שולונג־לאגער און עהנליכעס.

און ס׳האט זיך ווירקליך געפאדערט גרויס מוט, ווען דער אנפיהרער פונ׳ם קאבארעט „קאטאקאמבע״, אנ׳אמת׳ער אריער שבאריער, האט זיך לעצטענס דערלויבט אפצוזופען אויף מאנכע פאליטישע געשעהענישען. ער האט עס, פערשטעהט זיך, געטון פערשטעלטערהייט, קוים־קוים אנדייטענדיג, אזוי, למשל, וועלענדיג אנווייזען אויף דער פראגראמלאזיגקייט פון די נאציס, האט ער עס געגעבען צו פערשטעהן אויף אזא אופן: ער קומט ארויס פון הינטער׳ן פארהאנג און מאכט זיך זוכענדיג אין אלע קעשענעס א פראגראם פון היינטיגער פארשטעלונג, אזוי ווי ער געפינט עס נישט, ווענדעט ער זיך צום פובליקום, און ער ווענדט זיך אויסשליסליך צו יענע בעזוכער, וואס זענען ערשינען אין נאצישער אוניפארם, גאנץ המ׳עוואטע זאגט ער זיי אריין; צי האט איהר, אפשר, א פראגראם? איהר האט מסתמא, אויך נישט, הא? דער עולם, אויף וויפיל ער האט עס פערשטאנען, האט גוטמוטיג געלאכט.

פונקט אזוי פיינזיניג האט דערזעלבער קאבארעט־אנפיהרער בעריהרט די סאמע אנגעוועהטאגסטע פונקטע׳ פון פאליטישען לעבען אין דייטשלאנד. אט האט איהר איניגע פראבעס פון זיינע שארפע בעמערקונגען:

וואס איז דער אונטערשיד צווישען דייטשלאנד פון פריהער און איצטער? דער ענטפער: נעבעך!

וואס ווייסען די היינטיגע שילער וועגען די אלטע גערמאנען? בלויז וואוילס און גוטס.

מאנכע אריער געהט עס פונקט ווי א יודישען אדוואקאט, ווייל ער טאר נישט קלאגען...

ווען איינער דערצעהלט אין דייטשלאנד א וויץ, איז ראטזאם איהם נישט צו אפלאדירען, מחמת מ׳ווייסט נישט וואו ער קען נאך אהינקומען. ס׳איז זאגאר רעכט, אז ער וועט פארשיקט ווערען אין עפעס א לאגער אויפ׳ן חשבון פון דער מלוכה־קאסע.

א חוץ אט די קורצע שלאגפערטיגע בעמערקונגען, האט ער, דער קאבארעט־אנפיהרער, געלאזט אין גאנג א ווארט־שפיל. מיר ברענגען דא פאלגענדע ביישפילען:

בעת׳ן שטאטס־פאליטישען אונטערריכט אין דער שול האט דער נאצישער לעהרער אזוי געזאגט: „מיר זענען די צוקונפטיגע גאראנטען פונ׳ם נאציאנאל־סאציאליסטישען שטאט״, ווייל אבער דער לעהרער וויסען, צי די תלמידים האבען געדענקט די דאזיגע פארמולע, איז גיט ער זיך א ווענד צו אנ׳ארישען און הייסט איהם איבער׳חזר׳ן דאס פון איהם געזאגטע. זאגט, אלזא, דער ארישער שילער: „מיר זענען די צוקונפטיגע גראנאטען (באמבעס) פונ׳ם נאציאנאל־סאציאליסטישען שטאט״. צום סוף פרעגט ער דעם קליינעם מאריץ, וואס זיצט אלס א נישט־אריער אויף דער הינטערשטער באנק: „געדענקסטו וואס איך האב אייגענטליך געזאגט״? ענטפערט מאריץ: „געוויס, הער לעהרער, מיר זענען די צוקונפטיגע עמיגראנטען פונ׳ם נאציאנאל־סאציאליסטישען שטאט״.

פונ׳ם קליינעם מאריץ ווייסט דער קאמיקער צו דערצעהלען נאך וואס: דער ארישער לעהרער פרעגט איהם, צי ער ווייס ווער ס׳איז געווען דער ערשטער מענש אויף דער וועלט. דערויף ענטפערט דער קליינער: „איך ווייס, ארמין האט ער געהייסען״. דער לעהרער ווערט אויפגערעגט: „פאר וואס עפיס ארמין, און נישט אדאם?״ מאריץ ענטפערט אבער געלאסען: „דאס איז אלץ גערעדט, אויב די יודען ווערען אויך מיטגערעכענט״...

די סדרה „יודען״ האט ביי דעם דאזיגען קאבארעט־אנפיהרער פערנומען אויך א וויכטיגען פלאץ. דאס איז איהם געווען לייכטער צו מאכען א צווייטייטיגען וויץ. אזוי, למשל, גיט ער איבער, אז איינער פון פובליקום האט אנומעלט געמאכט א צווישענרוף, וואס האט געצילט קעגען זיין פערזאן און האט זיך אויסגעדריקט בלויז אין איין ווארט: „יודע״. איז האט ער קארעגירט יענעמ׳ס טעות: „בין איך דען גאר א יוד? איך זעה בלויז אויס אינטעליגענטיש״.

היינט האט ער אויך דערצעהלט וועגען יודען אזא געשיכטע: אויפ׳ן בערלינער קורפירסטענדאם האבען דא נישט לאנג צוויי יודישע יונגעלייט פערטיילט פלוגבלעטער, איז ווער איז עס נישט א בעלן צו נעמען אזא פלוגבלאט אין האנט אריין? צווישען זיי זענען געווען אויך אייניגע נאציס. זיי ווילען דורכלייענען וואס ס׳שטעהט דערין געשריבען — און ס׳איז א נעבטיגער טאג: זיי פערשטעהען נישט קיין ווארט, צי עס איז אפשר געווען העברעאיש אדער יודיש? ס׳איז איבערהויפט דערין גאר־נישט געשטאנען. דאס פאפיר פון ביידע זייטען איז געווען לחלוטין פוסט, נישט בעדרוקט. האבען די נאציס געפרעגט: צו וואס ווערען פערשפרייט אזעלכע אומבעשריבענע בלעטער? בעקומען האבען זיי פאלגענדע תשובה: נאר די יודען פערשטעהען וואס עס מיינט.

ביים כאראקטעריזירען די פירענדע פערזאנען פון דריטען רייך, האט דער קאבארעט־לייטער אריינגענומען אויך לוטער׳ן און האט פרובירט פעסטשטעלען די אייגענשאפט פון יעדען איינצעלנעם אויף אזא מין אופן:

לוטער זאגט וואס ער גלויבט,
היטלער גלויבט וואס ער זאגט,
געבעלס גלויבט נישט וואס ער זאגט,
שאכט זאגט נישט וואס ער גלויבט.
א. אז. וו.,,, א. אז. וו.

פאר איין גאנג האט ער איבערגעגעבען וועגען דעם פיהרער׳ס חלום:

ס׳האט זיך, נעמליך, היטלער׳ן געחלומ׳ט, ווי כ׳קומט איהם אויס צו קלעטערען איבער דריי בערג. צוויי פון זיי איז דער „פיהרער״ אריבער בשלום, אבער ביים דריטען געהט עס צו אביסעל שווערליך, מיט אנשטרענגונג פון אלע כוחות. און ווער, א שמייגער, זענען אט די דריי בערג? לויט דער רייהע זענען עס: דיסטערבערג, הוגענבערג און בלאמבערג... (כידוע, איז היטלער פון די ערשטע ביידע מיניסטארען פטור געווארען, אבער ביים דריטען מוז ער זיך נאך האלטען.)

ס׳איז אלזא נישט קיין וואונדער, וואס דער קאבארעט „קאטאקאמבע״ איז אין בערלין געווארען א שם דבר. מען האט שוין געוואוסט, אז ווען איינער וויל הערען עפעס אנ׳אנדער מיינונג, נישט די פון געבעלס׳ן דיקטירטע, טא זאל ער געהען אין „קאטאקאמבע״ אריין, ווייל דאס איז דער ריכטיגער וואל פאר דעם. און מ׳איז טאקע געגאנגען אויב ס׳איז נאר געווען פלאץ, ווייל יעדען אווענט איז דאס הויז געווען אויספערקויפט.

נאר אט די באמבע האט סוף כל סוף געמוזט פלאצען. דער געהיימער שטאטס־פאליציי איז דער גאנצער ענין געווארען אויפפאלענד: וואס לויפען עפעס די מענשען אין „קאטאקאמבע״ און רייסען זיך אזוי נאך א בילעט? דא מוז נישט זיין קיין גלאטע מעשה! איז איינער פון די גלאוונע מאכער׳ס געקומען זיך אנהערען — און ער האט געהערט גענוג: אזוינס איז געווען גוט פאר דער דייטשער רעפובליק, אבער נישט פאר׳ן דריטען רייך! אויף מארגען איז דער קאבארעט שוין געווען געשלאסען. אין דער אפיציעלער דערקלערונג האט עס אזוי געהייסען: דער קאבארעט איז בעזוכט געווארען מעהרסטענס פון יודען, און דער אנפיהרער אליין איז אויך נישט קיין ריינער אריער״. דאס אפצולייקענען איז דאך נישטא ווער און אויך נישטא וואו.

עכט דראמאטיש האט זיך אפגעשפילט דער ארעסט פונ׳ם קאבארעט לייטער: געקומען איהם ארעסטירען איז מען אין פילם־אטעליע, וואו ער האט אלס שוישפילער געהאט מיטגעווירקט אין א שטיק. גראד האט ער געקענט די לייט, וואס האבען געהאט דעם ארעסט־בעפעהל, אז זיי האבען איהם אויסגעזאגט דעם צוועק פון זייער קומען, האט ער זיך גאר שטארק פונאנדערגעלאכט: „כ׳לעבען, איהר האט עס שלעכט אינסצענירט: איהר האט עס בעדארפט גאר אנדערש מאכען״. אבער ער האט באלד ערפאהרען, אז דאס מיינט מען מיט איהם נישט אויף קאטאוועס. ער האט זיך געמוזט פון זיי לאזען אפפיהרען אין א פלאץ, פון וואנען מ׳קומט נישט ארויס אזוי שנעל צוריק...

אזוי ארום איז אין בערלין פערשטומט געווארען די איינציגע קינסטלערישע טריבונע, וואו מען האט נאך אמאל געקענט הערען, ווען אויך אין א פערשטעלטער פארם, א קריטיש ווארט וועגען דעם דריטען רייכ׳ס פאליטישע אנגעלעגענהייטען,

---

ר׳ יוסף דע־לא ריינא

פון ש. בערג

— 8. —

ארומגערינגעלט פון זיינע תלמידים, איז ר׳ יוסף דילה רינה צוגעגאנגען צו די צוויי הינט אין דעם לינקען ווינקעל; און מיט דעם שם המפורש אויף די ליפען, האט ער אנגעטון אויף זיי די קייטען מיט דעם שם המפורש, און ער האט געזאגט אזוי:

— סמאל, אויסגעמעקט וועט ווערען דיין נאמען, און, לילית, דיין נאמען וועט אויסגעמעקט ווערען צוזאמען מיט זיינעם, און אויסגעראט וועט ווערען דאס שלעכטס פון אלע וועלטען, איך האב אייך געפאנגען, איצט פיהר איך אייך צום בארג שעיר, דעם בארג פון עשו׳ן, פאר גאט צום משפט. קוואל פון אלדאס־בייז, קומט מיט מיר. איך פיהר אייך צו אייער סוף, און צום אנהויב פון דער גאולה.

די הינט האבען ביטער געוויינט, און מיט זיי האבען געיאמערט אלע הינט פון דער חורבה. אזא געוויין האט די וועלט נאך קיינמאל נישט געהערט. אבער ר׳ יוסף דילה רינה האט נישט געקוקט אויף זייער וויינען און קלאגען. ער האט א ציה געטון די קייטען, און זיי ארויסגענומען פון דער חורבה.

און ווי נאר זיי זענען ארויס אויף דער ליכטיגער שיין, האבען די צוויי הינט אויף די קייטען פערלוירען זייער געשטאלט. זיי זענען שוין מעהר נישט געווען קיין הינט. אויסטערלישע בעשעפענישען זענען זיי געווארען. מענש און מלאך, מיט פליגעל — אנ׳ער און א זי. סמאל און לילית, נישט פערשטעלט. אזעלכע בעשעפענישען האט נאך א מענשליך אויג נישט געזעהן. דאס שעהנקייט פון מענש און מלאך אינאיינעם.

— מענש גערעכטער -- האט געזאגט סמאל צו ר׳ יוסף דילה רינה׳ן — דו האסט איינגעשטעלט דיין לעבען צו ברענגען גערעכטיגקייט? פארוואס ביזטו אומגערעכט צו דער פרוי? פארוואס פיהרסט זי אויף א קייט? וואס איז זי שולדיג, לילית מיין ווייב? איך בין שולדיג, מיך בעשטראף, אבער וואס ווילסטו פון איהר? דו, דער גערעכטער, וועסט דען בעשטראפען דעם אומשולדיגען מיט דעם שולדיגען? בעפריי זי פון דער קייט?

ר׳ יוסף האט איהם נישט געענטפערט קיין ווארט, ווי עס האט איהם אנגעזאגט דער העכסטער מלאך מטטרון. פעסטער האט ער געהאלטען די קייטען, און מיט פעסטע טריט געגאנגען זיין וועג צום בארג שעיר, דעם בארג פון עשו׳ן, פאר גאט צום משפט.

— האסט גארנישט קיין רחמנות אין דיין הארצען — האט דער שטן ווייטער גערעדט — אויף דער פרוי, וואס איז אין געשטאלט פון דער שכינה! לילית איז די צווילינג שוועסטער פון דער שכינה. דו ווילסט אויפהויבען די שכינה פון שטויב, און פיהרסט איהר שוועסטער אויף א קייט? דו ווילסט אויסלייזען אלע וועלטען, און האסט געשמידט אין קייטען לילית די פרוי? בעפריי זי פון איהרע קייטען, נעם אראפ פון איהר דעם שווערען יאך.

אבער אומזיסט זענען געווען די רייד פון שטן.

ר׳ יוסף דילה רינה האט זיך נישט צוגעהערט צו איהם, און געגאנגען ווייטער, נעהנטער צום בארג, נעהנטער צום בארג שעיר, דעם בארג פון עשו׳ן, פאר גאט צום משפט.

דער שטן האט געזעהן, אז ר׳ יוסף דילה רינה וויל איהם נישט ענטפערן, האט ער שטיל געשוויגען, און דא האט לילית אנגעהויבען צו רעדען.

— מאן! עפען דיינע אויגען און טו א קוק אויף מיר. א פרוי מיין גלייכען איז נישטא איצט אויף דער ערד און נישט אויפ׳ן הימעל. איך בין שעהנער פון דער שעהנקייט און רייצענדער פון דעם רייץ. מיט מיר איז נאך נישט געווען קיין מענש און נישט קיין מלאך. איך בין אומבעריהרט. מענשען און מלאכים גלוסטען צו מיר. זיי זעהען מיך אין זייער חלום. זיי האבען שוין פיל מאל מיך בעשוואורען, איך זאל קומען צו זיי און זיין מיט זיי. זייער לוסט איז אונטערגעגאנגען מיט זיי. צו קיינעם נישט בין איך געקומען. דו, וואס ביזט גלייך מיט גאט, האסט דעם שטן בעזיגט, דיינע וויל איך זיין. דיר וועל איך זיך איבערגעבען. ביזט שוין אזוי לאנג אפגעשיידט פון א פרוי, נעם מיך, איך בין גרייט פאר דיר. איך וויל מעהר נישט סמאל׳ן, ער איז איצט א קנעכט, דו פיהרסט איהם אויף א קייט. דיך וויל איך, דיך, דעם הערשער. נעם מיך, מאן! וועסטו וויסען וואס איז א פרוי! דיין ווייב פון אמאל, וואס פאר א פרוי איז זי אין פערגלייך מיט מיר? קוק אויף מיר, וועסטו זעהן! נעם מיך, מאן! ביי מיר וועסטו געפינען די אויסלייזונג!

ר׳ יוסף האט זיך צו איהר נישט צוגעהערט, און נישט געוואלט טון קיין קוק אויף איהר. נאר פעסטער האט ער געהאלטען די קייטען, און געגאנגען.

— מאן! — איך גלוסט צו דיר! — האט לילית ווייטער גערעדט — די כוחות געהען מיר אויס פון גלוסטונג צו דיר. דו שטארקער, דו הערשער, זעה ווי מיין ליב ציהט זיך צו דיר! נעם מיך, מיין הערשער, נעם מיך, איך וויל זיין דיין ווייב. שלמה דער מלך האט נאר געקריגען דעם אשמדאי, מיך האט ער נישט געקענט קריגען. און דו קענסט מיך האבען. זעה, איך געה אויס נאך דיר!

און אזוי ווי זי האט געזעהן, אז ר׳ יוסף דילה רינה קוקט נישט אויף איהר און הערט זיך נישט צו צו איהרע רייד, האט זי זיך אוועקגעלעגט אויף דער ערד און געוויינט.

— איך קען ווייטער נישט געהן — האט זי געקלאגט — מיינע קרעפטען האבען מיך פערלאזט פון לוסט צו דיר! קוק אויף מיר, שענק מיר נאר איין בליק, וועל איך ווערען געקרעפטיגט!

ר׳ יוסף דילה רינה האט א שטארקען ציה געטון די קייטען, און זי האט זיך אויפגעהויבען און נאכגעגאנגען. זי האט אבער נישט אויפגעהערט איהם צו רייצען און וועקען זיין תאווה צו איהר.

פלוצלינג האבען ביידע — סמאל און לילית — זיך אוועקגעלעגט אויף דער ערד. זיי קענען נישט געהן ווייטער, האבען זיי געיאמערט. זיי זענען שוואך. זיי האבען געבעטען ברויט מיט וואסער צו שטילען זייער הונגער, און צו קענען געהן ווייטער. ר׳ יוסף דילה רינה האט אבער געדענקט דעם פערזאג פון דעם העכסטען מלאך מטטרון, ער זאל זיי נישט געבען קיין עסען. האט ער זיי נישט געגעבען קיין עסען און נישט געענטפערט קיין ווארט, און זיי מיטגעצויגען מיט זיך.

דער שטן האט אבער נישט אפגעלאזט. ער האט געוויינט און געבעטען:

— האסט מיר דאך שוין געפאנגען, אויסלייזער!

— האט דער שטן געוויינט -- וואס פייניגסט מיך? וואס פירסטו מיך א הונגעריגען? איך האב נישט קיין כח צו געהן! גיב מיר א ברעקעל ברויט.

און לילית פון איהר זייט האט נישט אפגעלאזט. זי האט איהם גערייצט מיט איהרע רייד:

— מאן! הערשער! נעם מיך פאר דיין ווייב! איך גלוסט צו דיר! נעם מיך! — האט זי נישט אויפגעהערט צו רעדען — נעם מיך!

ר׳ יוסף דילה רינה האט נישט געגעבען דעם שטן קיין ברויט, און אויף לילית׳ן האט ער נישט געטון קיין קוק. זיי זענען שוין געווען צופוסענס פון דעם בארג שעיר, דעם בארג פון עשו׳ן. דער הימעל האט זיך געעפענט, און עס האבען אנגעהויבען אראפנידערן די חיילות פון דער הויך — מלאכים, שרפים און אופנים; א פייער האט ארומגענומען דעם בארג און איהם איינגעהילט. באלד האט געזאלט כביכול זיך זעצען אויפ׳ן שטול פון דין און אנגעהויבען דעם משפט אויפ׳ן שטן. די מלאכים האבען שוין אנגעהויבען זינגען שירה, אלע וועלטען האבען גענומען מיטזינגען. פרייד האט זיך געשפרייט ארום און ארום.

ר׳ יוסף דילה רינה האט געפיהלט א שוואכקייט ביים הארצען, און ער האט ארויסגענומען אביסעל ווייראויך צו שמעקען, צו שטארקען זיך. דא האט דער שטן אויפגעהויבען זיין קול מיט א געיאמער, און לילית האט געקלאגט:

— צו הויך איז דער בארג, מיר האבען נישט קיין כח צו קלעטערן אויף איהם. גיב אונז כאטש אביסעל ווייראויך א שמעק צו טון.

און ר׳ יוסף דילה רינה האט רחמנות געהאט אויף דעם שטן און אויף לילית׳ן. און ער האט אויסגעשטרעקט די האנט, און צוגעטראגען ווייראויך דעם שטן צו דער נאז.

דער שטן האט געטון א שמעק, און פון זיין נאז איז באלד ארויס א פונק און אנגעצונדען דעם ווייראויך. א רויך, ווי פון קטרות, האט זיך אויפגעהויבען און אריין דעם שטן אין נאז. דער שטן האט ארויסגעלאזט א געשריי ווילד פאר פרייד. דעם שם המפורש איז ארויסגעפלויגען פון די קייטען, און זיי זענען צעפאלען אויף שטיק שטיקער.

פריי פון די קייטען איז געווארען דער שטן און מיט איהם לילית. זיי האבען זיך צולאכט מיט א ווילד געלעכטער, און דער שטן האט געדונערט מיט זיין קול:

— נארישער מענש! האסט פערלוירען! מיך קען קיינער נישט בעזיגען! צעפאלען זענען די קייטען דיינע, וואס דו האסט מיר אנגעטון. בלוט און פלייש, האסט געוואגט מיך צו וועלען בעזיגען, און האסט פערלוירען. מיך קאן קיינער נישט בעזיגען. כביכול אויך נישט. פארוואס בעזיגט ער מיך נישט? פארוואס לאזט ער זאגען, אז די צייט איז נאך נישט געקומען? ווער האט דען בעשאפען די צייט? ער האט דאך בעשאפען די צייט, קען ער זי דאך ברענגען! ניין! מיך קען קיינער נישט בעזיגען!

א דונערנדער געלעכטער האט זיך געטראגען איבער אלע וועלטען — דער שטן האט געלאכט. און פינסטער איז געווארען אין אלע וועלטען. און עס איז ארויס א בת־קול און עס האט אויסגערופען:

— וועה איז צו דיר, יוסף דילה רינה! — וועה איז צו דיין נשמה! — האסט נישט געפאלגט וואס מען האט דיך געהייסען. האסט זיך געלאזט אנרעדען פון שטן, האסט גערייכערט קטורת צו איהם! האסט געדינט די עבודה זרה, קטורת פון גאט האסטו גערויכערט צו סמאל׳ן! דער שטן וועט דיך פון איצט אן יאגען און פלאגען, פערוואגעלט וועסטו זיין דיין גאנץ לעבען, וועסט נישט האבען קיין רוה נישט אויף דער וועלט און נישט אויף יענער וועלט. זעה, די גאולה איז געשטאנען גרייט, אין איהרע שענסטע קליידער פון פרייד גרייט צו קומען. איצט טוט די גאולה אן איהרע אבל־קליידער, זי טרויערט, וואס זי קען נישט קומען. וועה איז דיר, יוסף דילה רינה, וועה איז דיין נשמה, האסט אלץ פערדארבען, פערוואגעלט וועסטו זיין פון אלע וועלטען!

פאר שרעק איז ר׳ יוסף דילה רינה מיט אלע זיינע תלמידים געפאלען אויף די פנימ׳ער. לאנג זענען זיי געלעגען פערחלשט. און אז זיי האבען זיך אויפגעהויבען, איז אלץ געווען פערשוואונדען. נאר גרויס טרויער האט געהערשט ארום און ארום.

ר׳ יוסף דילה רינה האט גערופען די פינף תלמידים זיינע, צו געהן מיט איהם אהיים. אבער צוויי פון די תלמידים זענען געווען טויט, צוויי זענען אראפ פון זינען. געבליבען איז נאר איינער מיט איהם.

די צוויי משוגענע תלמידים האבען צוריסען די קליידער זייערע, און נאקעטע, מיט א ווילד געלעכטער, האבען זיי זיך געלאזט משוגע׳נערווייז לויפען אין דער וועלט אריין.

ר׳ יוסף דילה רינה מיט זיין איינציגען תלמיד האבען אויסגעגראבען קברים און געבראכט צו קבורה די צוויי תלמידים, וואס די נשמה איז זיי אויסגעגאנגען.

דער תלמיד, וואס איז געבליבען לעבען, איז געווען דער, וואס האט זיך אומגעקוקט, ווען ער איז דורכגעגאנגען די אייזערנע וואנט. האט ר׳ יוסף דילה רינה איהם געהייסען געהן אהיים אליין.

— דו, מיין קינד, האסט זיך אומגעקוקט — האט ער איהם געזאגט — איז דיין וועג צוריק אפען פאר דיר. איך קען נישט געהן מעהר צוריק.

דער תלמיד איז צוריקגעגאנגען קיין צפת. און ר׳ יוסף איז פערשוואונדען געווארען.

שפעטער מיט יאהרען האט מען דערצעהלט, אז ר׳ יוסף איז אוועק קיין צדון, אנ׳ארט, וואו עס איז נישטא קיין יודען. ער איז דארטען ארויס צו תרבות רעה, אראפ פון גלייכען וועג, און דערנאך האט ער זיך אריינגעווארפען אין ים אריין און איז דערטרונקען געווארען.

(ע נ ד ע)

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע
פון „נייעם פאלקסבלאט”

פון געריכט.

אין אַ האָלצערנעם בנין דאַרף מען נישט פאַראויסצאָהלען דירה געלד.

אין באַלוט איז פאראן א יודישער רזשאַנדצע, א געוויסער ש. ה. האלט ער פונקט, ווי דער רוב פון זיינע פאך־קאָלעגען פון דעם פראקטישען כלל, אז בכדי צו מאכען א „קאריערע” צו ערווערבען זיך א „מארקע” צווישען ווירטסלייט, דאַרף מען וואָס שטאַרקער פייניגען און רודפן די לאָקאַטאָרען.

אָט וואויכען אין א הויז אויף לימאַנאָווסקיעגאַ גאַס, צעהנדליגע לאָקאַטאָרען, לויטער בלוט־אָרימע־לייט, וועלכע פערדינען בדוחק דעם טאָג איבערצולעבען. מילא, מיטן מאָגען קאָן מען זיך נאך ווי ס'איז אנ'עצה געבען, מלבושים לאָזען זיך אויך פערלאַטעווען, א שטיקעל מקום מנוחה וואו דעם קאָפּ אוועקצולעגען, מוז מען אָבער אונבעדינגט האָבען האָבען טאַקע די דערמאָהנטע לאָקאַטאָרען ממש וועלטען איינגעלייגט, און דאָס דירה געלד געזעהען אָפּצוהיטען, ווי די אויגען אין קאָפּ.

אמת, פון קיין פאַראויס אָדער נאָכאויס און בכלל וועגען טערמינען האָבען זיי קיינמאָל נישט געוואוסט ווען עמיצער האָט געהאט עפּעס געלד, האָט ער עס אריינגעוואָרפען דעם ווירט. אזוי ארום האָבען זיך די אָרימע לאָקאַטאָרען גראָשענווייז און גילדענווייז אויס געצאָהלט אזוי, אז אפילו אין די היינטיגע שרעקליכע צייטען איז זעלטען ווער אין יענעם הויז שולדיג געבליבען דירה־געלד.

פּאַסירט אָבער לעצטענס א פאַל, אז דאָס הויז גייט איבער צו נייע בעלי בתים, וועלכע אנגאַזשירען דעם דערמאָהנטען ש. ה. אלס רזשאַנדצע, נו, הייבט ער אָן צו מאכען „אָרדנונג” אין הויז.

קודם כל בעשטייט ער נישט, אז מ'זאָל איהם אויס'קבצנ'ירען דאָס דירה־געלד, נאָר אז מ'זאָל איהם די גאנצע סומע בעצאָלען מיט אמאָל און דוקא פאַראויס, קוים ווערט זיין פעראָרדנונג צו דער מיגוט נישט ערפילט, לאָדענט ער דעם „פענטאק” גלייך אין געריכט, מאכט אָן איבעריגע קאָסטען, ליציטירט אויס פון שטוב דאָס לעצטע ביסעל אָרימקייט און שטעלט זיך אפילו נישט אָפּ פאר קיין עקסמיסיעס. אזוי ווי קיינער פון די לאָקאַטאָרען איז בשום אופן נישט ביכולת אקעגענצוקומען די דאָזיגע אונמעגליכע פערלאַנגען, פיהרט דער דערמאָנטער זשאָנדצע טאַקע דורך איבער די אָרימע לאָקאַטאָרען מאַסענהאַפטע עקזעקוציעס.

אזוי פיהרט ער זיך נישט בלויז אין אָנגעוויזענעם הויז, נאָר אויך אין די איבעריגע הייזער, וועלכע קומען צוליב זיין „ענערגיע” פון אלע זייטען צו איהם צו צו־שווימען.

נישט קענענדיג שוין א פנים לענגער איבערטראָגען די אכזריות פון דערמאָנטען הויז־מושל, האָבען זיך א רייה לאָקאַטאָרן פון „זיינע” הייזער געוואָנדען צום יודישען לאָקאַטאָרען פעראיין וועגען רעכטליכע הילף אין די פערפיהרטע געגען זיי דירה געלד פּראָצעסען.

אויף דער געריכטס פערהאנדלונג וואָס איז אני-מעלט פאָרגעקומען האָט דער פעראיינס אדוואָקאַט אויפגעוויזען אז אין א געבויט הויז איז שוין פון קדמונים איינגעפיהרט נישט צו צאָהלען דירה געלד פאַראויס.

דאָס געריכט האָט טאַקע די תביעות פון דערמאָנטען רזשאָנדצע וועגען צאָהלען דירה געלד פאַראויס אָפּגעוואָרפען און נאָך צוגעמשפּט פון איהם געריכטס קאָסטען.

ווי אזוי דערפיהלען זייער מיליטער-דינסטליכע פליכטען פערזאָנען, וועלכע געפינען זיך אין אויסלאַנד

צייטווייליגע איינוואוינער.

פּוילישע בירגער, וועלכע געפינען זיך בלויז צייטווייליג אין אויסלאַנד אלץ איינס צי אין איינעם פון די אייראָפּעאישע אָדער אויסער־אייראָפּעאישע לענדער, דאַרפען זיך מעלדען 2 מאָל צו דער רעגיסטראציע בעת זיי ווערען אַלט 18 און 20 יאָהר.

וואָס שייך דער פּאַבּאָר קאָמיסיע זענען אזעלכע פערזאָנען מחויב אהיימצופאָהרען קיין פּוילען און דאָ צו ערלעדיגען זייער פליכט.

וואָס הייסט אַ שטענדיגער אָדער צייטווייליגער איינוואוינער?

פאַר א שטענדיגען וואוינענדיגען אין אויסלאַנד ווערט אָנערקענט אזא בירגער וועלכער האָט אין אויסלאַנד זיינע הכנסה קוועלען אָדער זיין געפונען זיך אין אויסלאַנד איז פערבונדען מיטן פרנסה מקור.

פאַר א שטענדיגען איינוואוינער ווערען אויך אָנערקענט אזעלכע פערזאָנען וועלכע פערבלייבען אין אויסלאַנד ווייל זיי פערמאָגען פשוט נישט קיין מיטלען אהיימצופאָהרען און דעסגלייכען אויך אזעלכע וועלכע זענען געקומען קיין אויסלאַנד ארבייטען, הגם זיי האָבען קיין אהבייט זיך נישט געקאָנט געפינען.

אלע איבעריגע ווערען טראַקטירט ווי צייטווייליג וואוינענדע אין אויסלאַנד.

ווי אזוי בעציהט זיך דאָס געזעץ צו אַנ'אומלעגאַל געקומענעם קיין אויסלאַנד.

פערזאָנען וועלכע זענען אומלעגאַל ארויסגעפאָהרען אין אויסלאַנד צוליב פערדינסט־צוועקען (אַרבייט) קאָנען בעטראכט ווערן ווי שטענדיגע איינוואוינער, אויב זיי ענטשפּרעכען די אויבענאָנגעוויזענע בעדינגונגען. זיי אונטערליגען נישט קיין שום שטראַף פאר פערנאכלעסיגען די אלגעמיינע מיליטער־דינסטליכע פליכט.

דאנגען די יעניגע פערזאָנען וועלכע זענען ארויס געפאָהרען קיין אויסלאַנד מיטן ציל ארויסצודרעהען זיך פון מיליטער ווערען טראַקטירט ווי צייטווייליג זיך אויפהאַלטענדע אין אויסלאַנד און ממילא אונטערליגען זיי אויך די שטראַף סאַנקציעס פאַר איבערטרעטען די מיליטער דינסטליכע פליכטען.

צייטווייליג נישט דינסט-פעהיגע

פערזאָנען, וועלכע זענען פאַרן ארויספאָהרען אין אויסלאַנד געשטאַנען פאַר דער פּאַבּאָר קאָמיסיע און אנערקענט געוואָרען פאַר צייטווייליג נישט דינסט פעהיג (קאַט. בע) ווייבאַלד זיי דאַרפען טראַקטירט ווערען ווי שטענדיג־וואוינענדע אין אויסלאַנד אין הסכם מיט די אויבענדערמאָהנטע כללים, ווערט זיי אויטאָמאַטיש דער טערמין צו שטעלען זיך נאָכאַמאָל צו דער פּאַבּאָר קאָמיסיע אויטאָמאַטיש אָפּגעלייגט אויף דער גאַנצער צייט כל זמן זיי געפינען זיך אין אויסלאַנד.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

קויציע - וועקסלען פון לאַקאַטאָרען.

דאָס נעהמען פון א לאָקאַטאָר קויציע־וועקסלען אלס פערזיכערונג אז דאָס דירה געלד וועט געצאָהלט ווערען שטייט נישט אין סתירה מיטן דעקרעט פון לאָקאַטאָרען שוץ.

צוריקמאָהנען רעמאָנט - קאָסטען ביי אַנ'עקסמיסיע.

א הויזווירט האָט פערפיהרט געגען א לאָקאַטאָר אנ'עקסמיסיע פּראָצעס צוליב צאָהלונג אונטערשטעליגקייט, דער לאָקאַטאָר איז דאַן ארויסגעטרעטען מיט א תביעה אז מ'זאָל איהם צוריק צאָהלען די רעמאָנט קאָסטען וואָס ער האָט אריינגעלייגט אין דער פערנומענער דירה עווענטועל אז מ'זאָל די דאָזיגע סומע ארויסציהען פון שולדיגען דירה געלד חוב.

דאָס העכסטע געריכט האָט די תביעה פון לאָקאַטאָר אָפּגעוואָרפען ארויסגעהענדיג פון שטאַנדפּונקט אז מיט אזעלכע פּרעטענזיעס איז דער לאָקאַטאָר מחויב ארויסצוטרעטען קעגען הויזווירט איידער דער עקסמיסיע־פּראָצעס ווערט פערפיהרט.

אויב א לאָקאַטאָר דינגט א דירה און ער איז זיך מתחייב דורכצופיהרען דעם נויטיגען רעמאָנט אויפ'ן אייגענעם חשבון איז דער בעדינג אין געשלאָסענעם אָפּמאַך גילטיג.

פאָרמען פון ארבייטס - שוץ אין פּוילען.

ארבייטס - אָפּמאַכען

דריי דעקרעטען (2 ספּעציעלע און 1 אלגעמיינער) נאָרמירען ארבייטס אָפּמאַכען, קודם וועגען די ספּעציעלע, זיי שטעלען פעסט: די רעכטען און פליכטען פון די צדדים, ווען מ'קען א אָפּמאַך אויפלעזער (מיט אָדער אָהן קונדיגונג), אנ'ארבייטס רעגולאַמין און די שטראַף פאר איבערטרעטען זיינע בעשטימונגען.

1) די פעראָרדנונג פון מלוכה פּרעזידענט וועגען ארבייטס אָפּמאַכען מיט גייסטיגע ארבייטער.

די וויכטיגסטע בעשטימונגען פון דאָזיגען דעקרעט זענען: פּערקויפער און עקספּעדיענטען אין געוועלבער ווערען טראַקטירט אלס גייסטיגע ארבייטער. אויב זיי בעזיצען 6־קלאַסיגע שול בילדונג, אויפלעזען אנ'ארבייטס אָפּמאַך מיט א גייסטיגען ארבייטער קאָן מען נאָר נאָך א 3־חדשימדיגער קינדיגונג.

2) די פעראָרדנונג פון מלוכה פּרעזידענט וועגען ארבייטס - אָפּמאַכען מיט פיזישע ארבייטער.

דער דערמאָהנטער דעקרעט ענטהאַלט פאָלגענדע וויכטיגע כללים: בלויז נאָך א צוויי־וואָכענדיגע קינדיגונג מעג מען אויפלעזען אנ'אָפּמאַך מיט א פיזישען ארבייטער, אין אנ'אונטערנעהמונג וואו ס'זענען בעשעפטיגט מעהר ווי 4 ארבייטער מוז יעדען ארויס געגעבען ווערען אנ'אָפּרעכנונגס ביכעל.

3) קאָדעקס פון התחייבותן.

דאָס דערמאָהנטע געזעץ ווערק נעהמט אונטער זיין שוץ די יעניגע קאַטעגאָריעס ארבייטער, אויף וועלכע די אויסגערעכענטע דעקרעטען שפּרייטען זיך נישט אויס צב"ש לעהרער, הויזדינערשאַפט א.א.וו.

דער קאָדעקס פון התחייבות ערקלערט וואָס איז דאָס אזוינס אנ'ארבייטס אָפּמאַך, וואָסערע פאָרמען ארבייטס אָפּמאַכען ווערען געשלאָסען, צי איז דערלאָזבאַר א רעדוקציע פון ארבייטס לוין, צייכענט אָן די רעכטען און פליכטען פון די צדדים. די כללים וועגען אויספיהרען א געוויסע ארבייט, דעם ארבייטס לוין, אורלאָפּען, מעדיצינישער השגחה, די פאַלען פון אויפלעזען אָפּמאַכען, די פאַלען ביים איבערגיין פון דער אונטערנעהמונג צו אנ'אנדערען בעל בית, אָפּמאַכען מיט לערן־יונגלעך.

אינטערעסאַנט זענען די פאַרשריפטען פון דערמאָהנטען דעקרעט, אז גייסטיגע ארבייטער קאָנען ווערען דערווייטערט פון פּאָסטען נאָך א 6־וואָכענדיגער קינדיגונג (צום סוף קאַלענדאר קוואַרטעל). קוים איז אזא איינער בעשעפטיגט אויפן זעלבען פּאָסטען שוין איבער 10 יאָהר, קאָן דער ארבייטס אָפּמאַך מיט איהם נישט אנדערש אויפגעלעזען ווערען ווי נאָר נאָך א 6 חדשימדיגע קינדיגונג.

הויז־לעהרער מוז מען אָפּזאָגען 3 חדשים פריער, אויב מ'וויל מיט זיי איבעררייסען דעם אָהנטערמיניגען ארבייטס־אָפּמאַך.

ר. איזראַעל

משומדים

סענסאַצ. שפּאַנענדער ראָמאַן פון היינטיגען יודישען לעבען

105)

ס'איז [illegible] טאָג נאָך [illegible] טאָג, נחום אין געוואָרען אונרוהיג, אין איהם האָבען זיך שוין אָנגעהויבען אָנזאַמלען ספקות וועגען דעם, צי זיין טאָכטער מיינט טאַקע ערנסט דערמיט וואָס זי האָט אין דעם ערשטען בריף געשריבען, האָט ער דאָך שוין געמיינט, אַז ער [illegible] דער גליקליכסטער מענש אויף דער וועלט, ער האָט חרטה געהאַט דערויף וואָס ער האָט נישט געלאָזען זיין גאָלדע צו שרייבען אַ וואַרימען בריף און ער האָט דערצו נישט צוגעשריבען, אפשר האָט זי זיך בעליידיגט צוליב דעם.

ביי גאָלדען איז דאָס האַרץ שיער נישט אַרויס געשפּרונגען. זי האָט גאָרנישט געוואָלט רעדען וועגען דעם מיט איהר מאַן, כדי איהם נישט צו דענערווירען און אויפרעגען, אָבער זי האָט דאָס מעהר נישט געקענט אויסהאַלטען, זי האָט געטראַכט, אַז אין פערלויף פון עטליכע טעג וועט זי שוין בעקומען אַנ'ענטפער און נחום וועט זיך נעהמען צו ערלעדיגען אַלץ וואָס יהודית וועט פערלאַנגען.

— נחום. ס'איז געקומען א בריף, ס'איז געקומען א בריף, האָט גאָלדע אויסגעשריגען אָפּנעהמענדיג א בריף פון דעם פּאָסט־טרעגער.

נחום האָט געמאַכט דעם אָנשטעל, אַז ער הערט גאָרנישט וואָס גאָלדע רעדט צו איהם, הגם איהם האָט שוין נאָך פריהער געגעבען אַ טיאָקקע אין האַרצען, זעהענדיג, אז מ'ברענגט איהם אַריין אַ בריף אין שטוב אַריין.

— זעה נאָר די גדולה וואָס האָט זי בעטראַפּען אַ בריף פון דער טאָכטער.

— הויבסט שוין ווידער אָן, האָט גאָלדע מיט פאַרוואורף געזאָגט, האָסט דאָך שוין איינמאָל אַליין געזאָגט, אַז מען מוז דעם קינד העלפען, פאַרוואָס ביזט דו אַזוי שלעכט?

— אפשר האָסט דו חרטה אויף דיין שידוך? האָט זיך נחום ווידער געמאַכט א גלייכוועראָטעל און אַליין האָט ער שנעל אויפגעריסען דעם קאָנווערט, ער האָט שוין נישט געגעבען גאָלדען צו לייענען דעם בריף, נאָר אַליין איהם פאַר זיך שנעל אַדורכגעלייענט.

— פאַרוואָס לייענסט דו נישט הויך, איך זאָל אויך הערען.

נחום האָט געפאָלגט, אידאַ האָט געשריבען קורץ, אַז זי האַלט זיך ווייטער פעסט ביי איהר בעשלוס וועגען חרטה אין דעם אַלעם וואָס זי האָט געטוהן און בעט איהרע עלטערען, אַז זיי זאָלען איהר העלפען מיט דעם איינעם, אַרויסבעקומען אַלע איהרע פערזענליכע דאָקומענטען, און זיי צושיקען צו איהר. מיט די דאָזיגע דאָקומענטען וועט זי קענען צוריק קומען קיין פוילען און דאַן וועלען קענען ערלעדיגט ווערען אַלע לעצטע פאָרמאַליטעטען „גלייכצייטיג מיט דעם דאָזיגען בריף” — האָט יהודית ווייטער געשריבען אין איהר בריף — „שיק איך אייך ליבע עלטערן, 10 ענגלישע פונט, אַז איהר זאָלט זיך קויפען עפּעס אַ מתנה פון מיר. איך קען אייך פון דאַנען גאָרנישט שיקען, איך בעט אייך [illegible] פון מיר מיינע ליבע עלטערן, די בעשיידענע סומע, וועלכע וועט זיין אַ בעוויז, אַז איהר האָט מיר מוחל געווען”.

גאָלדע האָט נישט מעהר אויסגעהאַלטען, איהר האַרץ איז שיער נישט צושפּרינגען געוואָרען פאַר שמחה, זי האָט זיך בכלל נישט געריכט, אַז נאָך די צרות, וועלכע זענען אויף איהר און איהר מאַן געקומען אין דער לעצטער צייט, זאָל זיך נאָך האָבען דערוואַרט זיך אויף אַזאַ גליק. זי האָט זיך נישט געקענט צוגעוואוינען צו דעם געדאַנק, אַז יסורים, לייד און פיין זאָלען אין איין מינוט פערוואַנדעלט ווערען אין צופרידענהייט און העכסטען גליק.

נחום, נחום וואָס זאָגסט דו צו דעם.

— גאָלדע, גאָלדע, איך זאָג צו דעם, אַז דו ביזט אַ יודענע און דערצו אַ נאַרישע יודענע.

נחום האָט זי אָפּגעקלאַפּט פון קוראַזש, האָט ביי איהר אוועקגענומען אַ פריידיגע מינוט, וואָס ביזט דו אַריינגעפאַלען אין קעלבערנע התפעלות, די מטבעה איבעראַשט דיך אַזוי.

גאָלדע האָט איהם שוין גאָרנישט געענטפערט, נאָך וואָס האָט זי זיך געדאַרפט איינשפּאַרען און זיך אַקעגענשטעלען איהר מאַן? זי האָט דאָך קיינמאָל נישט אויסגעפיהרט, זי האָט שטענדיג געפיהרט די טאַקטיק פון נאָכגעבען איהם, ווייל זי האָט געגלויבט, אַז איהר שכל דערגרייכט נישט צו זיינעם.

— מיט געלד וועט זי מיך נישט קויפען, האָט נחום געברומט צו זיך אַליין, דאָס נישט, זי האָט געמיינט, אַז זי וועט מיך ווייכער מאַכען ווי וועל זעהען געלד? האָט זי געהאַט א טעות, פון אַזאַ געלד טאָר מען נאָך דערווייל נישט קיין הנאה האָבען, בשום אופן נישט, נישט איך, נישט מיין שטוב און מ'טאָר עס אַפילו נישט אוועקגעבען אויף צדקה.

— נעהם, גאָלדע, פּאַפּיר און פעדער און שרייב איהר באַלד ענטפער.

גאָלדע האָט געפאָלגט, איהר האָט זיך איצט אויסגעוויזען, אַז נחום איז טאַקע גערעכט, געוויס טאָר מען נישט געניסען דערווייל פון אַזאַ געלד, זי האָט זיך אוועקגעזעצט און גענומען שרייבען וואַרטענדיג וואָס נחום וועט הייסען.

— שרייב, גאָלדע, מיר האָבען דערהאַלטען דיין בריף, דער טאַטע נעהמט זיך גלייך צו מאַכען אַלע דאָקומענטען, ער וועט דאָס אָבער טוהן פאַר זיין אייגען געלד ווען ער וועט אַפילו דאַרפען זיך אוועקנעהמען דאָס ביסען פון מויל. די צעהן פונט האָבען מיר נאָך נישט בעקומען, אָבער גלייך ווי מיר וועלען זיי בעקומען, וועלען זיי צוריקגעשיקט ווערען צו דיר, ווייל פון דיין געלד טאָר קיין יוד נאָך דערווייל נישט געניסען. דער טאַטע וועט זיך בעמיהען, אַז די דאָקומענטען זאָלען זיין וואָס שנעלער.

— איצט, האָט נחום אַ צופרידענער פון זיין דעציזיע, צוגעגעבען קענסט דו דיר דאָרט שרייבען גרוסען וויפיל דו ווילסט נאָר.

נחום האָט אָנגעשריבען דעם אַדרעס אויף דעם קאָנווערט, דאָס איז געווען דערזעלבער אַדרעס וואָס אין [illegible]רשטען בריף.

— לעג אַריין דעם בריף אין קעסטעל, האָט נחום צוגעגעבען, גענומען דאָס שטעקעלע און איז אוועק אין גאַס אַריין, נישט דאַרפענדיג מעהר אָפּוואַרטען יעדען טאָג אינדערפריה דעם פּאָסט־פונאַנדערטרעגער.

קאַפּיטעל 28.

דער קריפּעל ווידער טעטיג

דער קריפּעל האָט זיך אָנגעהויבען אַרומציקקען איבער זיינע חברים אין לאָנדאָן, צי ער [illegible] נישט געפינען דעם ענטשפּרעכענדען מענשען, וועלכער זאָל איהם העלפען שאַנטאַזשירען מאַריאַנען. אין טעאַטער „ספּלענדיד” האָט ער זיך שוין וועגען אַלץ דערוואוסט, ער האָט שוין געוואוסט, אַז סאַבאַ איז געוואָרען אַ בערימטהייט, א וועלט־בערימטהייט, אַז ס'קאָכט מיט איהר לאָנדאָן, ער האָט שוין געוואוסט, אַז אידאַ ווערט אַנגאַזשירט אַלס טאַנץ־לערערין צוליב וואָס זי האָט שטאַרק פערוואונדערט. דאָס וויכטיגסטע אָבער וועגען וואָס ער האָט זיך דערוואוסט איז געווען דאָס. אַז פּעלאַ איז נישטאָ אין לאָנדאָן און אַז דאָס וואָס סאַבאַ האָט איהם דערצעהלט וועגען דעם אַז זי איז אומגעקומען בעת אַ שיף־קאַטאַסטראָפע שטימט מיט דער ווירקליכקייט. דער דאָזיגער אומשטאַנד האָט איהם צוגעגעבען נאָך מעהר מוט [illegible] זיין פּלאַן, ער האָט פאַר קיינעם נישט געדאַרפט קיין מורא צו האָבען, איצט איז ער געווען פריי אין זיין טעטיגקייט.

ער איז אַרומגעגאַנגען איבער די גאַסען און געזוכט אַ ענטשפּרעכענדען שותּף, וועלכער זאָל איהם נישט אָפּנאַרען שפּעטער ווען דאָס „געשעפט” וועט אַדורכגעפיהרט ווערען. אין מאַריאַנ'ס אויפפיהרען זיך האָט ער געזעהען, אַז ער וועט דאָ קענען זעהר פיל אויפטוען, מאַריאַן האָט געהאַט צו איהם צוטרוי, ער האָט געמיינט, אַז זיין שטעלונג בנוגע סאַבאַן איז דיזעלבע ווי זי איז געוועזן אין5 פוילען דעמאָלט ווען ער איז געווע[illegible] ער הערשער פון דער לאַגע און סיי סאַבאַ און סיי מאַריאַן האָבען זיך אינגאַנצען געפינען אין זיינע הענד און ער האָט מיט זיי געקענט טון וואָס ער וויל, דער קריפּעל האָט געמוזט אויסנוצען די לאַגע אין דאָס וואָס שנעלער, כדי מאַריאַן זאָל זיך דערווייל נישט קענען אָריענטירען, זאָל זיך נישט קענען נאָכפרעגען און זאָל נישט בעוויזען זיך צו דערוויסען וועגען זאַכען, וועלכע זענען פאַר דעם קריפּעל נישט געווען בעקוועהם, ער האָט אַדורכגעלאָזען דורכ'ן קאָפּ אַלע זיינע בעקאַנטע אַלטע חברים, כדי ער זאָל זיך אָפּשטעלען אויף איינעם אַנ'ענטשפּרעכענדען.

(פאָרטזעצונג קומט)